

25.01.2021

Kokousaika 25.01.2021 16:00 - 17:18

Kokouspaikka Kaupungintalon terassikabinetti / sähköinen kokous

Läsnä

Jäsenet

Vapaavuori, Jan (etänä)	pormestari
Sinnemäki, Anni (etänä)	apulaispormestari kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja
Sevander, Tomi (etänä)	kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja
Honkasalo, Veronika (etänä)	
Pakarinen, Pia (etänä)	apulaispormestari
Raatikainen, Mika (etänä)	
Rantala, Marcus (etänä)	
Razmyar, Nasima (etänä)	apulaispormestari
Rydman, Wille (etänä)	
Sazonov, Daniel (etänä)	
Vanhanen, Reetta (etänä)	
Vesikansa, Sanna (etänä)	apulaispormestari
Vuorjoki, Anna (etänä)	
Yanar, Ozan (etänä)	
Meri, Otto	varajäsen

Muut

Kivekäs, Otso (etänä)	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Bogomoloff, Harry (etänä)	kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja
Arhinmäki, Paavo (etänä)	poistui 17:00, läsnä: 54 - 72 § kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja
Sarvilinna, Sami (etänä)	kansliapäällikkö
Aho, Mikko (etänä)	kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Jolkkonen, Juha (etänä)	sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Laitio, Tommi (etänä)	poistui 17:05, läsnä: 54 - 72 § kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Pohjolainen, Liisa (etänä)	kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

25.01.2021

	Gros, Nina (etänä)	henkilöstöjohtaja
	Kivelä, Liisa (etänä)	viestintäjohtaja
	Kühn, Markus (etänä)	strategiajohtaja
	Rinkineva, Marja-Leena (etänä)	elinkeinojohtaja
	Rope, Jenni (etänä)	kaupunginlakimies
	Saxholm, Tuula (etänä)	rahoitusjohtaja
		esteellinen: 55 §
	Summanen, Juha (etänä)	poistui 17:03, läsnä: 54 - 72 §
		hallintojohtaja
		poistui 17:03, läsnä: 54 - 72 §
	Turtola, Ilona	viestintäasiantuntija
	Ainola, Pilvi	hallintoasiantuntija
	Vennelä, Asta	hallintoasiantuntija
	Haapanen, Sami (etänä)	tonttipäällikkö
		asiantuntija
		saapui 17:00, poistui 17:18
Puheenjohtaja		
	Jan Vapaavuori	pormestari
		54 - 72 §
Esittelijät		
	Jan Vapaavuori	pormestari
		54 - 56 §
	Sami Sarvilinna	kansliapäällikkö
		57 - 72 §
Pöytäkirjanpitäjä		
	Asta Vennelä	hallintoasiantuntija
		54 - 72 §

25.01.2021

§	Asia	
54	Asia/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
55	Asia/2	V 3.2.2021 Periaatepäätös satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa
56	Asia/3	Kaupunkistrategian kärkihankkeen kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojkatu jatkosuunnitteluperiaatteet
57	Asia/4	Helsingin keskustavisio -linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa
58	Asia/5	V 17.2.2021 Laajasalon Koirasaarentien ja Ilomäentien alueiden asemakaavan muuttaminen (nro 12548)
59	Asia/6	V 3.2.2021, Vuokrausperiaatteiden määrittäminen asuin-, liike- ja toimistorakennuksen korttelialueen tontille (Meilahti, tontti 15520/2)
60	Asia/7	V 17.2.2021, Valtuutettu Laura Rissasen aloite muskarista osana varhaiskasvatusta
61	Asia/8	V 17.2.2021, Valtuutettu Suldaan Said Ahmedin aloite uimarantojen turvallisuuden parantamisesta
62	Asia/9	V 17.2.2021, Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite kiusaamisen vastaisen ohjelman soveltamisesta
63	Asia/10	Esitys ympäristöministeriölle ympäristövaikutusten arviointimenettelyn edellyttämisestä EGS-voimalaitoshankkeiden osalta
64	Asia/11	Päiväkoti Sompasaaren uudisrakennuksen hankesuunnitelma
65	Asia/12	Helsingin yleiset ennakkoäänestyspaikat vuoden 2021 kuntavaaleissa
66	Asia/13	Valtuutettu Mia Haglundin toivomusponsi yliopistotasoisesta tutkimuksesta terveysasemapalvelujen hankintakokeilun vaikutuksista palvelujen saatavuuteen ja toimivuuteen
67	Asia/14	Valtuutettu Mari Holopaisen toivomusponsi lääkäripulan julkiselle terveydenhuoltojärjestelmälle aiheuttamien vaikutusten esiintuomisesta
68	Asia/15	Valtuutettu Katju Aron toivomusponsi väkivaltatyön koordinaattorin palkkaamisesta
69	Asia/16	Lausunto Uudenmaan liitolle Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

25.01.2021

70	Asia/17	Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi
71	Asia/18	Kaupunginvaltuuston 20.1.2021 tekemien päätösten täytäntöönpano
72	Asia/19	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

25.01.2021

Asia/1

§ 54

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginhallitus päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi Veronika Honkasalon ja Wille Rydmanin sekä varatarkastajiksi Nasima Razmyarin ja Mika Raatikaisen.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 55

V 3.2.2021 Periaatepäätös satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa

HEL 2020-014049 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Eteläsataman maankäytön suunnittelua jatketaan nk. Keskittämiskaarion pohjalta siten, että matkustaja-autolauttaliikenteeseen liittyvä rekkaliikenne on mahdollista lopettaa Eteläsatamassa. Edellytyksenä on, että koko matkustaja-autolauttaliikenne loppuu Eteläsataman puolella. Tukholman matkustaja-autolauttaliikenne keskitetään Katajanokalle ja Tallinnan matkustaja-autolauttaliikenne Länsisatamaan. Eteläsataman (ml. Katajanokan), Länsisataman, Jätkäsaaren, Ruoholahden ja Salmisaaren maankäytön kehittämistä jatketaan tähän periaatteeseen perustuen Sataman toimintaedellytysten sekä järjestelyn tuottamien kokonaishyötyjen turvaamiseksi.

Länsisatamasta Länsiväylälle suunnitellaan satamatunneli, joka mahdollistaa Länsisataman toimintojen laajentamisen ja satamaliikenteen sujuvan järjestämisen.

Käsittely

Esteelliset: Tuula Saxholm

Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolaki 28.1 § 5 kohta)

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Lisäys päätösesitykseen:

Samaan aikaan, kun mahdollisen satamatunnelin vaikutuksia ja kannattavuutta arvioidaan ja ennen siitä tehtävää lopullista päätöstä, satama ohjaa määrätietoisesti raskasta liikennettä ja muuta ajoneuvoliikennettä Vuosaareen, siihen pisteeseen asti kuin se on perusteltua Vuosaaren tehtävien investointien hallittavuuden kannalta. Tämän ohjauksen vaikutuksia seurataan järjestelmällisesti ennen kaikkea Jätkäsaaren liikenteen kokonaissujuvuuden kannalta. Tavoitteena on entisestään vahvistaa Vuosaaren roolia rahtisatamana. Samalla tavoitteena on parantaa sataman kykyä palvella erityisesti autolla kulkevia matkustajia monipuolisesti tarjoamalla heille vaihtoehto Jätkäsaarelle.

25.01.2021

Investointipäätös satamatunnelista tehdään yhteiskuntataloudellisen ja liiketaloudellisten kannattavuusarviointien pohjalta, kun Vuosaaren ohjauksen vaikutuksista on myös kertynyt riittävästi kokemusta.

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Anna Vuorjoen 1. vastaehdotus:

Lisäys päätökseen:

Ennen lopullisten päätösten tekemistä satamatoiminnan keskittämistä Länsisatamaan ja satamatunnelin toteuttamisesta tehdään tarkempi selvitys, millaisia aluetaloudelliset vaikutuksia laajemmalla satamatoimintojen siirrolla Vuosaaren olisi Itä-Helsingin työllisyyden ja elinvoimaisuuden vahvistamiseksi sekä arvioida satamavaihtoehtoja koko kaupungin kehittämisen näkökulmasta.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Anna Vuorjoen 2. vastaehdotus:

Lisäys päätökseen:

Jatkovalmistelussa selvitetään myös mahdollisuutta vapauttaa esitettyä laajempia alueita yleiseen käyttöön Katajanokan nykyisestä satama-alueesta.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 9

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaa-vuori

Ei-äännet: 6

Veronika Honkasalo, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Anna Vuorjoen 1. vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 9

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima

25.01.2021

Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 6

Veronika Honkasalo, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 6.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Anna Vuorjoen 2. vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 13

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 2

Veronika Honkasalo, Anna Vuorjoki

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 13 - 2.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160

rikhard.manninen(a)hel.fi

Ville Haapasaari, Toimitusjohtaja, puhelin: 040 709 8798

vile.haapasaari(a)portofhelsinki.fi

Liitteet

- 1 Helsingin Sataman skenaarioselvitys julkinen loppuraportti 29062020
- 2 HESARAMA loppuraportti 30.6.2020 logscale Oy
- 3 Satamatoimintojen skenaariotarkastelu_ vaikutukset kaupunkikehitykseen ja -talouteen
- 4 Keskittämisskenaariion vaihtoehdot liikennemallinnuksessa b

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Helsingin Satama Oy

Otteen liitteet
Esitysteksti

25.01.2021

Asia/2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Periaatepäätöksen tarve ja tavoitteet

Periaatepäätöksen tarve on syntynyt tavoitteesta luoda edellytykset Helsingin Sataman toimintojen uudelleen järjestelyille siten, että maankäytön kehittämiseksi syntyy selkeät puitteet, jotka toimivat lähtökohhtana myös Eteläsataman aluetta koskevassa laatu- ja konseptikilpailussa.

Eteläsatama muodostaa kaupungin pääjulkisivun meren suuntaan, mutta alueelta on puuttunut arvoisensa kokonaisvisio. Periaatepäätöksen tavoitteena on rakentaa Helsingistä maailman toimivinta kaupunkia kehittäen ydinkeskustan ja Eteläsataman alueesta monimuotoista, viihtyisää ja houkuttelevaa kaupunkitilaa meren äärellä helsinkiläisille ja täällä vieraileville, turvaten samalla kilpailukykyiset ja toimivat satamapalvelut.

Eteläsatamassa maankäytön tavoitteena on, että nykyistä merkittävämpi osa alueesta voitaisiin kehittää osaksi aktiivista ja elävää jalankulkuympäristöä. Tämä edellyttää, että maankäytön suunnittelua voidaan tehdä ilman satama-aluevarausten aiheuttamia rajoitteita ja satamatoimintojen ajoneuvoliikenteen vaikutuksia. Samanaikaisesti Helsingin Sataman toimintaedellytykset ja kehittämismahdollisuudet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä on pystyttävä turvaamaan toimintaansa jatkavissa satamanosissa.

Periaatepäätös tukeutuu skenaariotyöhön ja tietopohjaan, joka on saatu seuraavista vuosien 2019-2020 aikana laadituista selvityksistä:

- Helsingin Sataman kolme skenaariota (Helsingin Satama 29.6.2020)
- Helsingin Sataman rahti- ja matkustajaliikenteen vaihtoehtoiset järjestelyt (Hesarama-tutkimus). Loppuraportti 30.6.2020. Logscale Oy.
- Satamatoimintojen skenaariotarkastelu. Satamaskenaarioiden vaikutukset kaupunkikehitykseen ja -talouteen (29.6.2020). Kympp/Kaupunkitutkimusta Oy.

Eteläsataman laatu- ja konseptikilpailun käynnistäminen

Kaupunginhallitus on varannut Eteläsatamasta alueen laatu- ja konseptikilpailua varten 9.11.2020. Kaupungin tavoitteena on muuttaa tällä hetkellä pääasiassa sataman terminaali-toimintoihin ja pysäköintiin käy-

tössä oleva alue julkiseksi ja viihtyisäksi käveltäväksi kaupunkitilaksi, joka yhdistää Kauppatorin ja Kaivopuiston sekä mahdollistaa pääsyn meren äärelle. Kilpailu käsittää myös arkkitehtuuri- ja designmuseolle suunnitellun alueen, jolla pyritään muun ohella varmistamaan museon liittyminen luontevaksi osaksi alueen korkeatasoista kokonaisuutta. Laatu- ja konseptikilpailun keskeisenä tavoitteena on tuottaa kaupungin maankäytöllisiä ja kaupunkikuvallisia sekä muita tavoitteita toteuttava, laadullisesti ja toiminnallisesti erittäin korkeatasoinen maankäytön kokonaisuunnitelma, joka toimii alueen tulevan kehittämisen, asemakaavoituksen sekä toteutuksen pohjana. Tavoitteena on, että kilpailu vie-dään läpi vuosien 2021–2022 aikana. Kilpailun valmistelu jatkuu siten, että kilpailuohjelma voitaisiin hyväksyä ja kilpailu aloittaa viimeistään tammikuussa 2021.

Kilpailun valmistelun ja alueen tulevan kehittämisen kannalta on erittäin tärkeää, että kaupungilla ja Satamalla on selkeä kuva kilpailualueella tällä hetkellä olevien satamatoimintojen tulevaisuudesta. Alueen rakentaminen voisi alkaa tämän hetken arvion mukaan vuoden 2025 aikana.

Eteläsataman maankäytölle asetetut tavoitteet

Eteläsataman suunnittelun tavoitteena on vahvistaa keskustan merellisyttä sekä liittää ranta-alueet ja matkustajasatamat tiiviimmin osaksi kävelypainotteista keskustaa. Tarkoituksena on luoda uutta merellistä kaupunkitilaa rantabulevardeineen ja vetovoimaisine toimintoineen. Osana kokonaisuutta tutkitaan uudisrakentamisen paikkoja.

Eteläsatama muodostaa kaupungin pääjulkisivun meren suuntaan. Alue on osa merellisen Helsingin kansallismaisemaa ja suurelta osin valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Paikka on keskeinen ja symbolisesti erittäin arvokas ja on osa Helsingin historiallisen keskustan merellistä julkisivua. Suunnitteluratkaisun tulee ottaa huomioon paikan merkitys ja identiteetti osana valtakunnallisesti merkittävää kansallismaisemaa ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Tavoitteena on alueen merellisen julkisivun luonteen säilyttäminen.

Eteläsatama on keskeinen osa kaupunkia kiertävää rantareittiä. Suunnittelun tavoitteena on luoda korkealaatuisten merellisten kaupunkitilojen sarja rantabulevardeineen ja –puistoineen rantareitin kohokohdaksi. Eteläsatamassa rantareitti yhdistyy osaksi ydinkeskustan kävelyalueita.

Makasiinirantaa on tarkoitus kehittää uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon sijoittumispaikkana. Lisäksi alueelle tavoitellaan museotoimintaa tukevaa kulttuuri-, palvelu-, liike- ja muuta toimitilarakentamista. Toiminnallisuus on koko rannan ydin: rannan tulee palvella ja houkutella ihmisiä – konseptin tulee tuottaa kaupunkielämää ja vahvistaa yhteyttä

mereen. Rannan tulee olla julkisessa käytössä siltä osin kuin sitä ei ole varattu sataman käyttöön.

Katajanokanlaituria kehitetään julkisten toimintojen, toimitilan ja kaupunkistrategian mukaisten merellisten toimintojen alueena. Katajanokanrannan kaupunkirakenteen uudistuminen käynnistyi tilapäishankkeiden rakennuttua puretun kanavaterminaalin paikkeille vuosien 2015-2017 aikana. Alueen ensimmäinen uusi asemakaava Stora Enson uuden puurakenteisen pääkonttorin ja hotellin rakentamiseksi K6-varastorakennuksen paikalle on kaavaehdotusvaiheessa. Kaavaehdotus on laadittu arkkitehtuurikutsukilpailun voittaneen edotuksen perusteella. Hanke käynnistää Katajanokan meren suuntaan avautuvan kaupunkijulkisivun uudistumisen.

Katajanokanrannan asemakaavoituksen tavoitteena on uuden asuinrakentamisen mahdollistaminen, ja ranta-alueen avaaminen yleiselle käytölle. Nykyisin alue on osittain Helsingin Sataman hallussa satamakentänä, osittain yleisenä puistona sekä osittain Katajanokan ns. uuden puolen asuintalojen pysäköintialueina. Sataman toimintojen uudelleenjärjestelyt ja tiivistäminen sekä pysäköintialueiden järjestelyt ovat edellytyksenä alueen täydennysrakentamiselle.

Kauppatorin alueen suunnitteluperiaatteet hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuonna 2016 ja asemakaavaluonnos oli nähtävillä loppuvuodesta 2019. Alueen yleissuunnittelua edistetään saman aikaisesti asemakaavahankkeen kanssa. Alueella on tehty useita pieniä toiminnallisia muutoksia ja kokeiluita suunnitteluratkaisuiden testaamiseksi. Suunnittelun tavoitteena on alueen viihtyisyyden ja toiminnallisuuden parantaminen. Riittävät ja oikein sijoitetut reitit ja yhteydet parantavat alueen käytettävyyttä ja turvallisuutta. Suunnittelussa uudet ratkaisut sovitetaan osaksi kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä.

Yhteiset toimenpiteet ja aikataulu

Tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan toimenpiteitä, joista tärkein on satamatoimintojen osittainen keskittäminen Länsisatamaan ns. Keskittämiskenaarion mukaisesti. Länsisatamaan suunnitellaan satamatunneli Länsisatamasta Länsiväylälle, jotta sataman toimintavarmuus voidaan turvata ja varautua satamaliikenteen kasvuun Länsisatamassa.

Helsingin Satama Oy valmistelee Keskittämiskenaarion mukaisen yhtiön Kehitysohjelman tarvittavista investoinneista.

Toimenpiteiden tulee olla toteutettavissa 10 vuoden aikana siten, että arkkitehtuuri- ja designmuseo on mahdollista toteuttaa Eteläsataman alueelle arviolta viiden vuoden kuluessa.

Satamatunneli

Satamatunneli on Länsiväylän ja Länsisataman tontin välille rakennettu autoliikenteen syvätunneli. Sitä käytäisi Länsisataman rekkaliikenne kokonaisuudessaan sekä Länsiväylän kautta ohjautuva sataman henkilöautoliikenne. Jätkäsaaren muu moottoriajoneuvoliikenne hyödyntäisi katuverkkoa kuten tähänkin asti.

Satamatunneli toteutettaisiin Helsingin sataman investointina Helsingin Sataman taseeseen. Satamatunneli ei olisi hallinnollisesti ja juridisesti katu eikä maantie, vaan verrattavissa esimerkiksi keskustan huoltotunneliin. Satamatunneli olisi yksityisessä omistuksessa oleva kulkuyhteys, joka toteutettaisiin maanvuokraoikeuksin ja soveltaen rasitteita.

Länsisataman toimintavarmuuden, kokonaisliiketoiminnan (satama ja varustamot) ja saavutettavuuden kehittämismahdollisuuksien vuoksi maanalainen yhteys Länsisataman ja Länsiväylän välille on Keskittämiskenaariossa liikenteen lisääntyessä välttämätön.

Katuverkon häiriöherkkyys vaikuttaa jo nykyisellään Länsisataman purkuliikenteen ja laivojen aikataulujen toimivuuteen ja tilanne vaikeutuisi, mikäli lisäliikennettä siirrettäisiin Länsisatamaan.

Jätkäsaaren ja Ruoholahden alueella on kaupungin kanssa tutkittu useita satamaliikenteen parantamisvaihtoehtoja, jotka eivät ole osoittautuneet toteuttamiskelpoisiksi. Satamatunneli yksityisenä investointihankkeena, ja Helsingin Satama Oy:n rahoittamana, mahdollistaa liiketoiminnan kasvun tulevina vuosikymmeninä, ja lisää liikennehankkeena sataman liikenteen sujuvuutta sekä vähentää satamatoiminnan kokonaisuuden häiriöherkkyttä.

Satamatunnelin alustava kustannusarvio perustuen skenaariotyön yhteydessä teetettyyn rakennettavuus selvitykseen on noin 180 miljoonaa euroa. Se olisi osa sataman infrastruktuuria ja rahoitettaisiin satamamaksuilla. Alustavissa taloudellisissa tarkasteluissa investointi on kannattava.

Keskittämiskenaariossa liikenteen on ennakoitu kasvavan. Satamatunneli liittää sataman valtakunnan tieverkkoon, ja siten edistää tavaraliikenteen toimivuutta ja toimintavarmuutta, turvaa ja kehittää aktiivisesti elinkeino- ja liike-elämän kilpailukykyä sekä sujuvoittaa liikenteen kansainvälisiä, valtakunnallisia ja paikallisia logistisia yhteyksiä.

Satamatunnelin toteuttaminen edellyttää tarkemman tunnelisuunnittelun lisäksi myös aluevarausta maanalaisessa yleiskaavassa ja asema-kaavan laatimista.

Sataman sijoittumisvaihtoehtojen skenaariot ja niiden liiketoiminnalliset edellytykset

Helsingin Satama on Euroopan vilkkain matkustajasatama. Helsingin Satama Oy luo sujuvat puitteet merimatkailulle Viroon, Ruotsiin, Saksaan ja Venäjälle. Vuonna 2019 Helsingin Sataman kautta kulki 12,2 miljoonaa matkustajaa.

Helsingin Satama on myös Suomen johtava ulkomaankaupan yleissatama. Kaikkiaan tavaraa sataman kautta kulki vuonna 2019 yhteensä 14,4 miljoonaa tonnia. Viennin pääartikkeleita ovat metsäteollisuustuotteet, koneet ja laitteet, tuonnissa korostuvat päivittäistavarakaupan tuotteet.

Helsingin Sataman vahvuuksia ovat tiheä linjaliikenne, tehokas infrastruktuuri, hyvät tie- ja rautatieyhteydet sekä erinomaiset yhteistyökumppanien kanssa tuotetut palvelut. Vuonna 2019 Helsingin Satama Oy:n liikevaihto oli 95,6 miljoonaa euroa ja yhtiö maksoi tuloksestaan 50 % osinkoa (4,1 miljoonaa euroa).

Helsingin Satama palvelee pääkaupunkiseudun ja koko maan elinkeinoelämää ja hyvinvointia ja sillä on huomattavat positiiviset vaikutukset talouteen ja työllisyyteen. Helsingin Sataman ja sen kautta kulkevan liikenteen taloudellinen kokonaisvaikutus on arvioitu vaikuttavuustutkimuksessa (Turun Yliopiston Brahea keskus 2019) noin 4,1 miljardiksi euroksi vuodessa. Helsingin Satamalla on suuri merkitys Suomen ulkomaankaupan logistiikan toimivuudelle ja huoltovarmuudelle ja Helsingin Sataman kautta kuljetetun tavaran arvon osuus on noin 40–50 prosenttia koko Suomen merikuljetusten arvosta. Helsingin Sataman kautta kulkeneiden matkustajien tuomat tulot pääkaupunkiseudulle ovat noin 689 miljoonaa euroa vuodessa.

Talouden kehitys tukee pitkällä aikavälillä meriliikenteen kasvua ja Helsinki hyötyy tästä eniten erinomaisen sijaintinsa ansiosta niin tavaraliikenteessä kuin matkustajaliikenteessä.

Toimiohjeena annetussa skenaarioselvityksessä haettiin näkemystä siitä, miten eri vaihtoehtoiset ratkaisumallit eri satamanosissa vaikuttavat tulevaisuudessa Helsingin Satama Oy:n kykyyn yrityksenä sekä toteuttaa kannattavaa ja kestäväää satamatoimintaa että vahvistaa omistajarvoa Helsingin kaupungille.

Skenaariotyötä varten toteutettiin lukusia yhtiön sisäisiä ja asiantuntijoilla teetettyjä selvityksiä vuosien 2019 ja 2020 aikana.

Skenaariotyössä muodostettiin todennäköisimmät vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat eli skenaariot eri satamanosille vuodelle 2040 perustuen eri liikenne- ja matkustusennusteisiin, asiakasnäkemyksiin sekä näke-

myksiin investointimahdollisuuksista ja teknologisesta kehityksestä. Ne olivat:

0) skenaario: Toiminta jatkuu nykyisissä satamanosissa (nk. perusskenaario),

1) skenaario: Keskustasatamien liikenteen keskittäminen (nk. Länsisatamaskenaario, myöhemmin nimeltään Keskittämiskenaario) ja

2) skenaario: Vuosaaren laajentaminen matkustaja-autolauttaliikenteen satamaksi (nk. Vuosaariskenaario).

Rahdin ja matkustajaliikenteen eriyttämistä on tutkittu aikaisemmassa, taustoittavassa skenaariotyössä ja todettu se epätodennäköiseksi tulevaisuuskuvaksi sen johtaessa matkustajaliikenteen merkittävään vähenemiseen. Hesarama- tutkimus (Logscale Oy) tukee tätä johtopäätöstä.

Skenaarioiden kautta arvioitiin Helsingin Satama Oy:n liiketoiminnallisuutta, satamanosien toimivuutta varustamo-, logistiikka- ja matkustaja-asiakkaiden näkökulmasta. Lisäksi arvioitiin Helsingin kaupungin, eli omistajan näkökulmasta Helsingin Satama Oy:n liiketaloudellista suoriutumista ja skenaarioiden vaikutuksia maailman toimivin kaupunki - vision tavoitteisiin.

Skenaarioiden tarkastelujakso oli 2020-2040. Laivatekniikan kehitys ja merenkulkua koskeva tuleva sääntely tulevat lähivuosikymmeninä vaikuttamaan vahvasti myös Helsingin Sataman kautta kulkevaan liikenteeseen. Tässä erityisesti digitalisaatio ja kansainvälisen merenkulkujärjestö IMO:n sekä EU:n säädökset tulevat muovaamaan alaa. Tämän kehityksen ei kuitenkaan nähdä tuovan merkittäviä eroja skenaarioiden välille tarkastelujaksolla.

Skenaario 0:ssa keskustan satamanosien raskaan liikenteen kasvua ohjataan Vuosaaren hinnoittelulla ja muilla Helsingin Sataman käytössä olevilla keinoilla. Liikenteen sujuvuuden haasteet keskustasatamissa säilyvät nykyisen kaltaisena ja edellyttävät katuverkossa sujuvoittamistoimenpiteitä.

Skenaario 1:ssä kasvatetaan Länsisataman satama -alueen kapasiteettia uudistamalla ja laajentamalla satama-alueita sekä toteuttamalla liikenteen sujuvoittamiseksi erillinen maanalainen liikennematkaisu, nk. Satamatunneli. Tämä mahdollistaa Katajanokan tai Eteläsataman matkustaja-autolauttaliikenteen merkittävän osan siirtämisen Länsisatamaan.

Tehdyn Hesarama-tutkimuksen mukaan liikenteen keskittämisellä Länsisatamaan on yhtäältä epäsuotuisia, noin -6 %, vaikutuksia matkusta-

jamääriin, mutta toisaalta liikenne sujuvoituu Katajanokan ja Länsisataman osalta ja mahdollistaa kaupungille Eteläsataman alueen laajemman kehittämisen.

Skenaario 1:n edellyttämiin toimenpiteisiin vaadittava aika on yhdenmukainen Eteläsataman Makasiinirannan konsepti- ja laatukilpailulle sekä sen toteuttamiselle asetettujen aikataulujen kanssa, eli noin 10 vuotta.

Tehtyjen skenaarioselvitysten perusteella skenaario 0 on sataman kannalta suositeltavin ja liiketaloudellisesti kannattavin, mutta myös skenaario 1 olisi mahdollinen.

Skenaario 2 ei ole tarkoituksenmukainen, koska siihen liittyy eniten haasteita ja epävarmuuksia. Se vaatisi merkittävästi investointeja, liikennemäärä olisi selvästi alempi ja ympäristövaikutuksiltaan se olisi myös etenkin CO₂-päästöjen suhteen huonoin skenaario. Skenaario 2 olisi sekä sataman että varustamojen kannalta liiketaloudellisesti heikoin skenaario ja vähentäisi merkittävästi sataman ja sen kautta kulkevan liikenteen tuottamia hyötyjä.

Lähtökohtaisesti skenaarioilla 0 ja 1 ei ole eroa toiminnan aikaisissa hiilidioksidipäästöissä.

Keskittämiskenaario perustuu skenaarioon 1. Sen mukaisesti Länsisatamaan toteutetaan sataman tunneli, satama-alueen laajennus meritäyt-töineen sekä uusi matkustajaterminaali korvaamaan nykyistä matkustaja-terminaalia T1.

Keskittämiskenaarion mukainen Länsisataman kehittäminen edellyttää Länsisatamassa sekä satama-alueen että satamatunnelin asemakavoitusta ja lisäksi vesilupaa satama-alueen laajennuksen osalta.

Keskittämiskenaarion mukainen eteneminen edellyttää Helsingin Satama Oy:ltä Kehitysohjelman käynnistämistä, missä valmistellaan ja toteutetaan Keskittämiskenaariossa tarvittava investointiohjelma. Helsingin Satama Oy:lle ja sen asiakkaille tärkeintä on saada pitkän aikavälin näkymä, mitä vasten yhtiö ja sen asiakkaat voivat kehittää omaa liiketoimintaansa.

Keskittämiskenaariorista on tehty Helsingin Satama Oy:ssä alustavat taloudelliset mallinnukset, joita tarkennetaan kehitysohjelman valmistelussa. Tehtyjen alustavien taloudellisten mallinnusten mukaan Kehitysohjelman toteuttaminen on yhtiön kannalta mahdollista kannattavasti.

Koronapandemia on vaikuttanut negatiivisesti etenkin satamien kautta kulkevaan matkustajaliikenteeseen ja aiheuttanut epävarmuutta mat-

kailusektorilla lähivuosille. Tämän hetken näkymä merimatkailussa on se, että lähimatkailu tulee palautumaan lähivuosina kriisiä edeltävälle tasolle ja sen jälkeen jatkaa kasvuaan. Keskittämiskenaarioon tarvittavat investoinnit tehdään kymmeniksi vuosiksi, ja yhtiön ja sen asiakkaiden kannalta merkityksellisintä on, että skenaario turvaa satamien toimintaedellytykset pitkällä aikavälillä ja mahdollistaa sekä matkustaja- että tavaraliikenteen kasvattamisen. Matkustajaliikenteen lähivuosien epävarmuuteen pystytään reagoimaan Kehitysohjelmassa vaihteittaisella toteuttamisella.

Satamaskenaarioiden vaikutukset kaupunkikehitykseen ja -talouteen

Satamaskenaariotyön tueksi laadittiin keväällä ja kesällä 2020 selvitys satamaskenaarioiden vaikutuksista kaupunkikehitykseen ja -talouteen (Kymp/Kaupunkitutkimusta Oy). Siinä tutkittiin vaihtoehtoisten skenaarioiden vaikutuksia Eteläsatamassa, Katajanokalla, Länsisatamassa ja Vuosaassa. Tutkittuja vaikutuksia olivat vaihtoehtojen mahdollistamat maankäyttöpotentiaalit satamissa ja niiden lähiympäristössä, satamien kehittämisestä aiheutuvat liikenteelliset vaikutukset, vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön, teknistaloudellisiin lähtökohtiin sekä kaupunkitalouteen. Kaupunkitalousvaikutukset sisälsivät satamatoimintojen muutosten suorat ja välilliset vaikutukset maankäyttöön, työmatka- ja työ-asialiikkumiseen, matkailuun sekä mahdollisuuksia ja riskejä Helsingin työpaikkoihin ja kaupungin nettotuloihin.

Selvityksen johtopäätöksinä alueittain todettiin, että Länsisataman tunneli poistaisi sataman raskaan liikenteen haitat Jätkäsaaren ja Ruoholahden katuverkolta. Länsisataman kehittämisellä ei ennakoita olevan merkittäviä vaikutuksia Jätkäsaaren maankäytölle. Katajanokalla nähtiin merkittävää maankäyttöpotentiaalia, mikäli satamatoimintoja järjestellään alueella uudelleen. Eteläsataman maankäyttöpotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen edellyttäisi satamatoimintojen merkittävää siirtämistä pois alueelta ja rekkaliikenteen poistumista. Vuosaassa maankäyttöpotentiaali keskittyy työpaikka-alueisiin. Satamaa on Vuosaassa mahdollista laajentaa rajoitetusti, johtuen ympäristön asettamista reunaehdoista.

Selvityksen tuloksena voitiin todeta, että kaupunkikehityksen ja -talouden näkökulmista on suositeltavaa harkita satamatoimintojen kokonaan tai osittain siirtämistä Eteläsatamasta ja/tai Katajanokalta sekä satamien rooliin uudelleen ajattelua ja mahdollisuuksia kehittää Länsisatamaa liikenneyhteyksineen.

Keskittämiskenaarion liikenteelliset vaikutukset

Satamatunnelin liikenteellisiä vaikutuksia on arvioitu seudun liikennemallin avulla verraten kahta keskittämiskenaarion vaihtoehtoa keske-

nään. Vaihtoehdot ovat muuten samat, mutta toisessa vaihtoehdossa on Länsisatamasta Länsiväylälle kaksisuuntainen ajotunneli sisältäen yhden ajokaistan suuntaansa. Molemmat vaihtoehdot ovat vuoden 2030 ennustetilanteessa. Mallissa ei ole käytössä tiemaksuja. Vuosaaren on oletettu vaikuttavan kysyntään siten, että 330 000 rekkaa ja 140 000 henkilöautoa käyttäisi vuosittain Vuosaaren kautta kulkevia laivoja vuonna 2030. (Luvut kuvaavat Vuosaaren koko rekka- ja perävaunuliikennettä vuonna 2030). Satamatunnelin sisältävässä vaihtoehdossa Länsisataman rekkaliikenteen reitti kulkee tunnelin kautta. Henkilöautoliikenteestä mukaan lukien myös saattoliikenne tunnelia käyttävät liikennemallissa ne, jotka kokevat sen tuovan matka-aika- ja liikenteen sujuvuushyötyä. Liikennemallissa Jätkäsaaren muun autoliikenteen oletetaan käytävän katuverkkoa. Satamatunneli on näin ollen liikennemallissa Länsisatamaan saapuvan ja sieltä lähtevän autoliikenteen käytössä.

Liikennemallissa Länsisataman henkilöautoliikennematkojen suuntautuminen on Helsinkiin 42%, Espooseen ja Kauniaisiin 16 %, Vantaalle 15 %, muihin Helsingin seudun kuntiin 15 % ja seudun ulkopuolelle 12 %. Henkilöautoliikenteestä tunnelia käyttää iltahuipputunnin aikana 35 %, aamuhuipputunnin aikana 25 % ja päivällä 12 %. Tunnelia käyttivät pääosin Länsiväylän, Turunväylän, Vihdintien ja Hämeenlinnanväylän kautta kulkevat autoilijat. Muille reiteille katuverkko tarjoaa houkuttelevamman vaihtoehdon.

Satamatunneli vähentää ruuhkaa iltahuipputunnin aikana. Satamatunnelilla on sujuvoittava vaikutus Länsisataman liikenteeseen. Keskimäärin matka Länsisatamaan tai Länsisatamasta sujuvoittuu. Satamatunneli lisää 240 automatkaa vuorokaudessa, joka on määränä vähäinen suhteutettuna seudun kokonaismatkamäärään vuodessa. Tämän siirtymän ei oleteta tapahtuvan laivaan saapuvien matkustajien kulkumuotovalinnassa.

Helsingin seudun liikennemalli ei ole riittävän tarkka arvioimaan satamatunnelin hyötyjä laivojen tiheän aikataulun vaatimaan toimintaan Länsisataman satamaan rajoittuvalla tontilla. Tämän arviointi edellyttäisi tarkempia lähtötietoja laivojen aikatauluista ja operointiin liittyvistä tekijöistä vuoden 2030 tilanteessa Tallinnan autolautta on Länsisatamassa tunnin ja sinä aikana laiva tyhjentyy Helsinkiin saapuvista autoista ja lastataan Tallinnaan menevillä autoilla. Laivaliikenteen tiukka aikataulu ei ole mahdollinen, jos satama-alueella ei saada tyhjennettyä riittävän nopeasti. Katuverkon häiriöherkkyys vaikuttaa laivaliikenteen luotettavuuteen, kun laivojen aikataulu on tiukka.

Arvioinnin johtopäätöksenä on, että satamatunneli parantaa Tyynenmerenkadun viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta, kun sataman rekkaliikenne ja merkittävä osa henkilöautoliikenteestä siirtyy kokonaan satamatun-

neliin. Liikenteestä aiheutuvat kielteiset vaikutukset, melu, onnettomuusriski, päästöt, tilankäyttö, vähenevät. Haittavaikutukset korostuvat nykytilanteessa erityisesti ruuhkatuntien aikana. Sataman henkilöautoliikenne korvautunee katuverkolla osittain muulla henkilöautoliikenteellä, mutta tätä koskevaa selvitystä ei ole toistaiseksi tehty.

Johtopäätökset ja perustelut päätösehdotukselle

Skenaariotöiden, niihin liittyvien liikenteellisten arviointien ja sataman liiketoiminnallisten edellytysten arvioinnin yhteisenä johtopäätöksenä on, että Eteläsataman maankäytöllisten tavoitteiden edistämiseksi tavoitellussa aikataulussa on perusteltua jatkaa Länsisataman suunnitellua satamatunnelin sisältävän Keskittämiskenaarion pohjalta.

Satamatunnelin toteuttamisen tärkeimmät perusteet syntyvät Helsingin Satama Oy:n liiketoiminnan edellytyksistä. Ilman satamatunnelia Keskittämiskenaarion toiminnalliset riskit ovat liian suuret Helsingin Sataman liiketoiminnan edellytysten turvaamiseksi. Myös Vuosaaren roolin merkittävämpi kasvattaminen Viron liikenteessä olisi niin riskialtis skenaario, ettei se toisi riittävää varmuutta, jonka varassa voitaisiin mahdollistaa Eteläsataman alueen laajempi vapauttaminen satamatoiminnasta. Vuosaaren sataman laajenemiselle on myös merkittäviä ympäristöllisiä reunaehtoja, jotka lisäävät riskin merkittävyttä.

Keskittämiskenaarion mahdollistaa Helsingin Satama Oy:n liiketoiminnan kannattavan kasvun ja satamien sekä niiden kautta kulkevan liikenteen tuottaman kokonaistaloudellisen hyödyn kasvattamisen pk-seudulle ja Suomelle. Keskittämiskenaariossa Helsingin Satama Oy:n liikevaihto ja -voitto ovat alustavien talousmallinnusten perusteella hyväksyttävällä tasolla.

Satamaliikenteen (rekat ja länteen suuntaavat henkilöautot) poistuminen suurelta osin katuverkosta parantaa myös Jätkäsaaren viihtyisyyttä ja kaupunkiympäristön laatua.

Jatkotoimenpiteet

Kaupunginhallitus toteaa, että mikäli kaupunginvaltuusto hyväksyy päätösehdotuksen, kaupunginhallitus tulee täytäntöönpanopäätöksessään kehottamaan Helsingin Satama Oy:n hallitusta, kaupunkiympäristön toimialaa ja kaupunginkansliaa jatkosuunnittelemaan asiat kokonaisuutena, johon sisältyvät Eteläsataman vapauttaminen matkustaja-autolauttaliikenteen satamatoiminnasta ja matkustaja-autolauttaliikenteen keskittäminen Katajanokalle ja Länsisatamaan sekä sen edellyttämät Helsingin Satama Oy:n investoinnit mukaan lukien satamatunneli sellaisessa yhteisessä aikataulussa, joka mahdollistaa

Eteläsataman arkkitehtuuri- ja design-museoon liittyvässä kilpailussa etenemisen.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Ville Haapasaari, Toimitusjohtaja, puhelin: 040 709 8798
vile.haapasaari(a)portofhelsinki.fi

Liitteet

- 1 Helsingin Sataman skenaarioselvitys julkinen loppuraportti 29062020
- 2 HESARAMA loppuraportti 30.6.2020 logscale Oy
- 3 Satamatoimintojen skenaariotarkastelu_ vaikutukset kaupunkikehitykseen ja -talouteen
- 4 Keskittämisskenaarion vaihtoehdot liikennemallinnuksessa b

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin Satama Oy

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristön toimiala
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Kaupunginmuseo

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 11.01.2021 § 13

HEL 2020-014049 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle.

Käsittely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

11.01.2021 Pöydälle

Esteelliset: Tuula Saxholm

Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolaki 28.1 § 5 kohta)

Asian käsittelyn aikana kuultavana olivat maankäyttöjohtaja Rikhard Manninen ja Helsingin Satama Oy:n toimitusjohtaja Ville Haapasaari. Paikalla oli myös yhteysjohtaja Sanna-Mari Jäntti. Asiantuntijat poistui-
vat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Ville Haapasaari, Toimitusjohtaja, puhelin: 040 709 8798
vile.haapasaari(a)portofhelsinki.fi

Keskushallinto Pormestari 28.12.2020 § 114

HEL 2020-014049 T 10 00 00

Päätös

Pormestari otti esittelyynsä päätöksenteon, joka koskee periaatepäätöstä satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa.

Päätöksen perustelut

Hallintosäännön 19 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan pormestari voi aina ottaa kaupunginhallituksen tai sen jaoston toimivaltaan kuuluvan asian esiteltäväkseen tai määrätä viranhaltijan asian esittelijäksi.

Kuntalain 38 §:n 1 momentin mukaan kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Pykälän 3 momentin mukaan pormestari johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Kaupunkistrategia on keskeisimpiä kaupungin johtamisen välineitä. Pormestari on 16.8.2017 (§ 40) ottanut esittelyynsä kaupunkistrategiaa sekä 24.10.2018 (§ 151) kaupunkistrategian kärkihankkeita ja Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmia koskevan päätöksenteon.

25.01.2021

Asia/2

Kaupunginvaltuuston 27.9.2019 § 321 hyväksymän kaupunkistrategian mukaan "Olympiaterminaalilta Kauppatorille ulottuvaa rantavyöhykettä kehitetään tavoitteena keskustan elinvoimaisuutta tukevan toiminnallisen kokonaisuuden aikaansaaminen". Satamatoiminnot ja satama-alueiden maankäyttö liittyvät lisäksi keskeisesti kaupunkistrategiassa mainittuihin ydinkeskustan viihtyisyyden ja toiminnallisuuden edistämiseen sekä Helsingin merellisen strategian laadintaan ja toteutuksen käynnistämiseen.

Periaatepäätös satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista on kaupungin saavutettavuuden ja liike-elämän toimintaedellytysten sekä kaupunkikonserniin kuuluvan Helsingin Satama Oy:n kannalta erityisen merkittävä. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, että pormestari esittelee asian kaupunginhallitukselle.

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

25.01.2021

Asia/3

§ 56

Kaupunkistrategian kärkihankkeen kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojakatu jatkosuunnitteluperiaatteet

HEL 2019-006243 T 08 00 04

Päätös

Kaupunginhallitus päätti kaupunkistrategian 2017-2021 kärkihankkeen Kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojakatu jatkosuunnittelun osalta seuraavaa:

Kaupunginhallitus hyväksyi esityslistalta ilmenevät periaatteet ja toimenpiteet kävelykeskustan laajentamiseen tähtäävän jatkosuunnittelun pohjaksi.

Kaupunginhallitus totesi, ettei maanalaisen kokoojakadun suunnittelua jatketa.

Kantakaupungin satamien liikenteellisiä järjestelyjä koskevat jatkosuunnitteluperiaatteet esitellään kaupunginvaltuustolle erillisen satamatoimintojen uudelleenjärjestelyitä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohtia Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa koskevan periaatepäätöksen yhteydessä.

Kävelykeskustaa ja käveltävää keskustaa laajennetaan kunnianhimoisesti. Jatkosuunnitteluun otetaan mukaan Esplanadien alue, joiden osalta tehdään analyysi mahdollisista eri vaihtoehdoista niin kaistojen määrän kuin logistiikkaan ja pysäköintiin liittyvän tilan osalta. Analyysissä huomioidaan jo 2016 virkamiesselvitysten kohteena olleet kaksi mallia, joissa toisessa Pohjois- ja Eteläesplanadi ovat molemmat yksi-kaistaisia ja toisessa Pohjoisesplanadi kokonaan kävelykatu. Analyysin pohjalta linjataan ratkaisut syksyllä 2021. Samassa yhteydessä linjataan valmistelun pohjalta käveltävän keskustan seuraavat vaiheet.

Käveltävän keskustan seuraavia vaiheita valmistellaan siten, että tarkastelualue on laaja, jotta voidaan valita parhaimmat ideat toteutukseen ja aikatauluttaa ne vaiheittain toteutettavaksi siten, että ensimmäisten osien onnistumisia voidaan analysoida ja käyttää seuraavien vaiheiden toteutuksessa. Kävelykeskustan valmistelussa painotetaan luonnollisia kävelyreittejä, keskeisiä pysähtymispaikkoja ja niiden välisiä yhteyksiä, kävelykeskustan luomaa kaupallista potentiaalia, jota kussakin kohteessa kävelykadut tai käveltävyyden parantaminen tuovat. Suunnittelussa huomioidaan liikenteen kokonaistoimivuus.

Työn pohjalta laaditaan suunnitelma, joka voidaan aikatauluttaa ja jota voidaan toteuttaa useammassa vaiheessa.

Tarkasteltavia alueita ovat Iso Roobertinkadulta Erottajalle ja Mannerhiemintien alkuun sijoittuva vyöhyke, Mannerheimintien alkupää ja ne kantakaupungin muut kadut, joilla kaupallinen potentiaali ja potentiaali viihtyisyyden lisäämiseksi on nostettavissa parhaiten käveltävyyden edistämällä.

Suunnitelmaan voidaan laatia osia, joiden toteutus ei ole ympärivuotista vaan koskee erityisesti kesäkautta tai muita rajattuja aikoja. Suunnitelmassa hyödynnetään työtä, jota on tehty kokeilujen ja väliaikaisten kävelyalueiden kehittämiseksi vuoden 2020 aikana. Suunnittelussa voidaan käyttää myös kilpailuja suunnittelun välineenä ja kiinteistönomistajat ja liikkeet otetaan mukaan suunnitteluun.

Käsittely

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Lisäys päätökseen:

Kävelykeskustaa ja käveltävää keskustaa laajennetaan kunnianhimoisesti. Jatkosuunnitteluun otetaan mukaan Esplanadien alue, joiden osalta tehdään analyysi mahdollisista eri vaihtoehdoista niin kaistojen määrän kuin logistiikkaan ja pysäköintiin liittyvän tilan osalta. Analyysissä huomioidaan jo 2016 virkamiesselvitysten kohteena olleet kaksi mallia, joissa toisessa Pohjois- ja Eteläesplanadi ovat molemmat yksi-kaistaisia ja toisessa Pohjoisesplanadi kokonaan kävelykatu. Analyysin pohjalta linjataan ratkaisut syksyllä 2021. Samassa yhteydessä linjataan valmistelun pohjalta käveltävän keskustan seuraavat vaiheet.

Käveltävän keskustan seuraavia vaiheita valmistellaan siten, että tarkastelualue on laaja, jotta voidaan valita parhaimmat ideat toteutukseen ja aikatauluttaa ne vaiheittain toteutettavaksi siten, että ensimmäisten osien onnistumisia voidaan analysoida ja käyttää seuraavien vaiheiden toteutuksessa. Kävelykeskustan valmistelussa painotetaan luonnollisia kävelyreittejä, keskeisiä pysähtymispaikkoja ja niiden välisiä yhteyksiä, kävelykeskustan luomaa kaupallista potentiaalia, jota kussakin kohteessa kävelykadut tai käveltävyyden parantaminen tuovat. Suunnittelussa huomioidaan liikenteen kokonaistoimivuus.

Työn pohjalta laaditaan suunnitelma, joka voidaan aikatauluttaa ja jota voidaan toteuttaa useammassa vaiheessa.

Tarkasteltavia alueita ovat Iso Roobertinkadulta Erottajalle ja Mannerhiemintien alkuun sijoittuva vyöhyke, Mannerheimintien alkupää ja ne kantakaupungin muut kadut, joilla kaupallinen potentiaali ja potentiaali viihtyisyyden lisäämiseksi on nostettavissa parhaiten käveltävyyden edistämällä.

Suunnitelmaan voidaan laatia osia, joiden toteutus ei ole ympärivuotista vaan koskee erityisesti kesäkautta tai muita rajattuja aikoja. Suunnitelmassa hyödynnetään työtä, jota on tehty kokeilujen ja väliaikaisten kävelyalueiden kehittämiseksi vuoden 2020 aikana. Suunnittelussa voidaan käyttää myös kilpailuja suunnittelun välineenä ja kiinteistönomistajat ja liikkeet otetaan mukaan suunnitteluun.

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 8

Veronika Honkasalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 7 - 8.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Mikko Aho, toimialajohtaja, puhelin: 09 310 36014
mikko.aho(a)hel.fi
Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Helsingin Satama Oy

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää kaupunkistrategian 2017-2021 kärkihankkeen Kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojakatu jatkosuunnittelun osalta seuraavaa:

Kaupunginhallitus hyväksyy esityslistalta ilmenevät periaatteet ja toimenpiteet kävelykeskustan laajentamiseen tähtäävän jatkosuunnittelun pohjaksi.

Kaupunginhallitus toteaa, ettei maanalaisen kokoojakadun suunnittelua jatketa.

Kantakaupungin satamien liikenteellisiä järjestelyjä koskevat jatkosuunnitteluperiaatteet esitellään kaupunginvaltuustolle erillisen satamatoimintojen uudelleenjärjestelyitä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohtia Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa koskevan periaatepäätöksen yhteydessä.

Esittelijän perustelut

Aiemmat päätökset

Maailman toimivin kaupunki – Helsingin kaupunkistrategiassa 2017-2021 todetaan: “Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin.”

Kaupunkistrategiaa edistetään kärkihankkein. Kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojakatu on yksi kaupunkistrategian määrittelemistä seitsemästä kärkihankkeesta. Sen päätöksenteosta on todettu seuraavaa:

Päätöstaso ja aikataulu:

Ideavaiheen tulokset tiedoksi ja yleissuunnitteluvaiheen ratkaisut viedään päätöksentekoon kaupungin johtoryhmään ja kaupunkiympäristölautakuntaan.

Yleissuunnittelun vaihtoehtojen arviointi ja etenemistavat viedään kaupungin johtoryhmään.

Yleissuunnittelun tulosten ja edellytysten arviointi, sekä päätös jatko-toimenpiteistä vuonna 2020 kaupungin johtoryhmään, kaupunkiympäristölautakuntaan, kaupunginhallitukseen ja kaupunginvaltuustoon.

Päätöksellään 24.10.2018 §151 pormestari on ottanut käsittelyynsä kaupunkistrategian kärkihankkeita sekä HNH-2035 eli Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaa koskevat asiat.

Kaupunkiympäristölautakunta käsitteli 8.10.2019 esitystä kävelykeskustan laajentamisen ja siihen liittyvän maanalaisen kokoojakadun yleis-

suunnitelman periaatteista. Kaupunkiympäristön toimialan esitys perustui suunnitelmaan laajentaa keskustan käveltyvyyden edellytyksiä maanpäällisessä katuverkossa käynnistäen samalla maanalaisen kokoojakadun rakennusteknisen yleissuunnittelun, jolla mm. kantakaupunkiin sijoittuvien satamien liikennettä voitaisiin merkittävästi siirtää maanalaiseen katuverkkoon.

Lautakunta esitti (äänestyksin) kaupunginhallitukselle seuraavaa:

"Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että esitetty vaihtoehto maanalaisesta kokoojakadusta ei tehtyjen selvitysten mukaan toisi Helsingin keskustaan lisää käyntejä ja elinvoimaa, olisi selvityksen mukaan kustannuksiltaan liian raskas ja kasvattaisi päästöjä verrattuna skenaarioihin ilman tunnelia. Tunnelin kustannukset ovat mittaluokkaa, jossa merkittävää osaa investoinnin kustannuksista on mahdotonta periä käyttäjämaksuilla. Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että tehdyn selvityksen perusteella maanalainen kokoojakatu ei tarjoa edellytyksiä strategiassa määritellyille tavoitteille. Kaupunkiympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että suunnittelua keskustan vetovoiman, keskustan liikenteen kokonaisuuden ja keskustan viihtyisyyden parantamiseksi on välttämätöntä jatkaa."

Kaupunkiympäristölautakunta päätti:

- merkitä saadun selvityksen maanalaisesta kokoojakadusta tiedoksi ja katsoi asian sen osalta loppuun käsitellyksi.

-että tulee laatia olennaiseen keskittyvä selvitys Helsingin ydinkeskustan nykytilan elinvoimasta ja tulevaisuuden vetovoimasta, maankäytön tiivistymisen potentiaalista ja tähän liittyen analysoida parhaat ja tehokkaimmat keinot parantaa keskustan saavutettavuutta kaikki kulkumuodot huomioiden.

-että selvitystä ja suunnittelua kävelykeskustan laajentamisesta jatketaan siten, että otetaan huomioon kokonaisuuden kannalta tarpeellisten selvitysten huomioiden, ja laaditaan kävelykeskustan laajentamisesta suunnitelma, joka voidaan toteuttaa ilman maanlaista kokoojakatua ja joka on toteutettavissa useissa eri vaiheissa asteittain.

Pormestari päätti 18.10.2019 § 199 ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi kaupunkiympäristölautakunnan 8.10.2019 § 492 päätöksen koskien kävelykeskustan laajentamista ja maanalaista kokoojakatua. Päätöksen perusteena oli kaikkien kaupunkistrategian kärkihankkeiden käsitteleminen samalla päätöstasolla.

Edellä esitettyihin päätöksiin viitaten ja asiassa tehdyn kokonaisharkinnan perusteella esittelijä toteaa, ettei maanalaisen kokoojakadun jat-

kosuunnittelulle ole tällä hetkellä edellytyksiä. Lautakunnan esitykseen perustuen on jatkettu kävelykeskustan laajenemiseen tähtäävää suunnittelua ilman maanalaisen kokoojakadun tarjoamia mahdollisuuksia. Hanketta on jatkovalmisteltu työnimellä ”Käveltävä keskusta”. Jatkovalmisteluun perustuen esittelijä esittää seuraavien periaatteiden hyväksymistä tarkemman jatkosuunnittelun ja tulevan päätöksenteon pohjaksi.

Käveltävän keskustan yleiset tavoitteet

Helsingin ydinkeskusta on maan suurin työpaikkakeskittymä yli 110 000 työpaikallaan. Samaan aikaan koko Helsingissä oli hieman yli 397 000 työpaikkaa. Alueella on noin kolmannes koko kaupungin ja noin viisi prosenttia koko maan työpaikoista. Erityisesti kaikkein korkeimman tuottavuuden yritykset, kuten erilaiset liikkeenjohdon palvelut, ovat sijoittuneet ydinkeskustaan. Helsingin ydinkeskusta on myös maan merkittävin kaupan, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden keskittymä. Eteläsataman alueen kehittäminen tulee vaikuttamaan merkittävästi koko eteläisen keskustan dynamiikkaan, ihmisvirtoihin ja saavutettavuuteen.

Tavoitteena on, että Helsingin ydinkeskustan kävelypainotteinen alue mielletään myös tulevaisuudessa valtakunnan vetovoimaisimmaksi työ-, asiointi- ja oleskeluympäristöksi. On tärkeää, että keskustan työpaikkaklusteri voi kasvaa sekä työpaikkojen määrän että tuottavuuden osalta.

Ydinkeskustan roolia kulttuuritoimintojen ja uusien toimitilojen sijoittumispaikkana vahvistetaan entisestään. Ydinkeskustan kehittymisen riskinä voi olla vetovoimatekijöiden kapeus. Jos profiili jää vain muutaman alan varaan, kaupunki ei hyödynnä kaikkia potentiaalejaan. Samanaikaisesti tulee turvata monipuolisuus ja volyymin kasvattaminen.

Koko maailmaa vuonna 2020 koetelleella koronapandemiolla on ollut vaikutuksia myös Helsingin keskustan taloudelliseen toimeliaisuuteen. Pandemian aiheuttamat rajoitukset, erityisesti etätyö ja ravintoloiden sulkeminen, ovat vaikuttaneet merkittävästi juuri ydinkeskustan elävyyteen ja mm. jakeluliikenteen määrään. Myös kuluttajakäyttäytymisen muutoksilla ja verkkokaupan lisääntymisellä on vaikutusta ydinkeskustan toimintoihin. Osalla näistä muutoksista arvioidaan olevan myös pysyvämpiä vaikutuksia: etätyön lisääntymisen myötä yritykset voivat tehostaa entisestään tilankäyttöään. Samalla on todettava, että koronan vaikutuksia etätyön pysyvään lisääntymiseen tai kaupan siirtymiseen verkkokauppaan laajemmin on vielä liian aikaista arvioida.

Jotta pystytään varmistamaan keskusta-alueen lisääntyvä houkuttelevuus ja selviämään koronakriisistä sekä vahvistamaan sen erityispiirteitä verrattuna muihin työpaikka-alueisiin, tulee keskustaan lisätä merkit-

tävästi uutta liike- ja toimistotilaa erityisesti korkean tuottavuuden toimialoilla. Helsingin ydinkeskustan alueella on vireillä poikkeuksellisen monta hanketta, jotka toteutuessaan lisäävät keskustan kiinnostavuutta ja sitä kautta elinvoimaa. Uusi Ylioppilastalo ja entinen hotelli Seura-huone ovat muuttumassa uudeksi viiden tähden hotelliksi. Niiden naapurissa uudistuu Kaivopiha ja Sokos Hotelli Vaakunan laajennus Kaivokadulla. Myös Helsingin päärautatieasemalle on tullut ja on tulossa uusia palveluja kaupunkilaisille ja matkailijoille. Uusia korkean luokan toimitilojen rakentamismahdollisuuksia syntyy Elielin aukiolle ja edellytyksiä kartoitetaan parhaillaan myös Eteläisen Rautatiekadun varrella.

Elintärkeää uudistuvalla keskustalla on houkutteleva ympäristö. Kaupungin keskustan tulee olla helposti saavutettava ja houkutteleva paikka pysähtyä, viettää aikaa ja tehdä työtä sekä nauttia kulttuurista ja palveluista. Tämän tavoitteen edistämiseksi ydinkeskustan kävelypainotteista aluetta laajennetaan monipuolistamalla toimintoja ja parantamalla kaupunkitilan koettua laatua.

Kävelypainotteisen alueen julkista kaupunkitilaa täydentävät tulevaisuudessa nykyistä selkeämmin kortteleiden sisäiset jalankulkuyhteydet, liiketiloja yhdistävät kauppakujat sekä joukkoliikenteen maanalaisille asemille johtavat kävelyreitit. On tarpeen parantaa keskustan jalankulkuverkoston jatkuvuutta suunnittelemalla ja toteuttamalla uusia houkuttelevia yhteyksiä ja kehittämällä ydinkeskustan kävelypainotteista aluetta ilman, että ne edellyttävät merkittäviä muutoksia keskustan liikennejärjestelmässä. Sujuva huoltoliikenne ja tavarantoimitus takaavat yritysten ja palveluiden edellytykset toimia tiiviissä ydinkeskustassa. Lisäksi sujuva tavarantoimitus edellyttää jakeluliikenteen edellytysten parantamista.

Mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi:

- edellytetään hankkeisiin ryhtyviltä, että toimitila- ja kulttuurihankkeiden sekä olemassa olevien kiinteistöjen merkittävän lisärakentamisen yhteydessä parannetaan jalankulun olosuhteita ja korttelien sisäisiä yhteyksiä
- edistetään kortteleiden sisäisten jalankulun yhteyksien rakentamista siten, että niitä saa rakentaa asemakaavassa määritellyn rakennusoi-keuden lisäksi
- mahdollistetaan katettujen pihatilojen rakentaminen siten, että niitä voi käyttää ravintola- ja kahvilatyypillisessä käytössä
- mahdollistetaan soveltuviissa paikoissa ravintoloiden ja kahviloiden paviljonkityyppisten terassiosien toteuttaminen

- parannetaan käveltävän verkoston koettua jatkuvuutta uusimalla ja yhtenäistämällä jalankulkualueiden pinnoitteita ja kalusteita siten, että ne viestivät kävelijöille verkoston priorisoiduista kohdista
- parannetaan ydinkeskustan jalankulkuympäristön laatua, esteettömyyttä ja jalankulun ensisijaisuutta suhteessa muihin kulkumuotoihin

Toimenpiteet alueittain

Pohjoisesplanadin ja Aleksanterinkadun alue

- lisätään kadulle avautuvien tilojen määrää erityisesti Aleksanterinkadulla
- parannetaan Pohjoisesplanadin ja Aleksanterinkadun poikittaisten kävely-yhteyksien olosuhteita
- kehitetään Fabianinkadusta käveltävämpää ympäristöä

Eteläesplanadin eteläpuoli

- parannetaan kävely-yhteyttä Kasarmitorin suuntaan Fabianinkadulla sekä Kasarmikadulla
- pienennetään Unioninkadun liikenteen haittavaikutusta Eteläesplanadin ja Pohjoisen Makasiinikadun välillä. Hyödynnetään sataman rekka-liikenteen poistuminen alueelta.
- parannetaan Kasarmitorin viihtyisyyttä ja liikeyritysten toimintaedellytyksiä sekä kävelijöiden yhteyttä toriin Fabianinkadun tai Pohjoisen Makasiinikadun autoliikennettä rajoittamalla
- parannetaan jalankulun yhteyksiä tulevaan Makasiinirantaan Arkkitehtuuri- ja Designmuseon alueelle
- kehitetään rantareittiä sekä muita kävelyreittejä Eteläsataman ympäristössä ja Katajanokalla satamatoimintojen siirtämistä ja keskittämistä koskevien, valtuustossa hyväksyttävien periaatteiden mukaisesti.
- levennetään Laivasillankadun jalkakäytäviä

Käveltävän keskustan edistäminen hankkeissa

Merkittäviä käveltävää keskustaa laajentavia tai parantavia maankäytön suunnittelussa vireillä olevia kiinteistökehityshankkeita ovat Elielin aukio ja Kaivokatu, Kampin terveys- ja hyvinvointikeskus, Hietalahden altaan ympäristö, Katajanokanlaiturin korttelit sekä Eteläsataman länsiosa. Lisäksi Eteläisen Rautatiekadun alueella tutkitaan edellytyksiä

toimitilarakentamiselle. Näiden suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä:

- luodaan edellytykset julkisen ympäristön kehittämiseksi
- edellytetään kävely-ympäristöä parantavia ratkaisuja. Näitä ovat esimerkiksi maantasokerroksen avoimuus ja korkeus, tilojen avautuminen kadulle, huollon integroiminen rakennukseen tai maanalaisiin tiloihin ja ajorampin sijoittaminen rakennukseen
- otetaan huomioon julkisen tilan mitoituksessa maantasokerroksen toiminnot ja tilatarpeet kuten varaukset ulkotarjoilualueille ja kävely-yhteyksien sujuva jatkuvuus tontilta muuhun ympäristöön

Yhteisvaikutuksiltaan edellä luetellut yksittäiset hankkeet ja kokonaisuudet lisäävät merkittävästi keskustan käveltävyyttä ja luovat edellytyksiä elävän kaupunkitilan tarjoamiselle kaupunkilaisten ja yritysten käyttöön.

Ydinkeskustan torit ja puistot

Ydinkeskustan torialueita kehitetään, joita ovat Senaatintori, Kasarmitori ja Kauppatori. Kaisaniemen puiston suunnitelman pohjalta käynnistetään puiston uudistaminen. Samanaikaisesti toteutetaan Helsingin yliopiston metroaseman pohjoinen sisäänkäynti sekä parannetaan kävely-yhteyksiä Kruununhakaan.

Erityiset toimenpiteet

Keskustan huoltotunneli

Keskustan huoltotunnelin laajamittaisempaa käyttöä edistetään. Valmistelu tapahtuu vuorovaikutuksessa tunnelin vaikutuspiirissä olevien kiinteistönomistajien ja muiden toimijoiden kanssa. Esitys edistämistoimenpiteistä saatetaan kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi vuoden 2021 aikana

Maanalaiset kävely-yhteydet

Täydennetään keskusta-alueen maanalaisia kävely-yhteyksiä ja niihin liittyviä palvelukeskittymiä osana käveltävän keskustan kokonaisuutta. Kytetään maanalaisen kävely-ympäristön kehittäminen keskustan kehittämishankkeisiin, millä edistetään kaupungin ja yksityisten toimijoiden sekä maanomistajien yhteistyötä hankkeiden toteuttamisessa. Maanalaisen kävely-ympäristön kehittämisen periaatteet määritetään maanalaisessa yleiskaavassa, joka esitellään päätöksentekoon vuoden 2021 aikana. Toimenpiteitä toteutetaan asemakaavoituksen ja hankesuunnittelun yhteydessä.

Toimenpideohjelma

Valmistellaan ydinkeskustan elinvoiman kasvuun tähtäävä toimenpideohjelma, jossa valitut toimenpiteet määritellään ja aikataulutetaan. Lähtökohtana selvitetään erilaisia syitä tulla ydinkeskustaan. Toimenpideohjelmaan kirjataan työpaikkojen ja toimitilojen kasvutavoitteet. Aikataulutuksessa otetaan huomioon jo käynnissä olevat ja käynnistyvät rakennus- ja liikennehankkeet, jotta mahdolliset rakennusaikaiset haitat voidaan minimoida.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Mikko Aho, toimialajohtaja, puhelin: 09 310 36014
mikko.aho(a)hel.fi
Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin Satama Oy

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Kaupunginmuseo

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 11.01.2021 § 14

HEL 2019-006243 T 08 00 04

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle.

Käsittely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

11.01.2021 Pöydälle

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli maankäyttöjohtaja Rikhard Manninen. Paikalla olivat myös Helsingin Satama Oy:n toimitusjohtaja Ville Haapasaari ja yhteysjohtaja Sanna-Mari Jäntti. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Mikko Aho, toimialajohtaja, puhelin: 09 310 36014
mikko.aho(a)hel.fi
Rikhard Manninen, Maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi

Keskushallinto Pormestari 18.10.2019 § 199

HEL 2019-006243 T 08 00 04

Päätös

Pormestari otti kaupunginhallituksen käsiteltäväksi kaupunkiympäristölautakunnan 8.10.2019 § 492 tekemän päätöksen koskien kävelykeskustan laajentamista ja maanalaista kokoojakatua.

Päätöksen perustelut

Pormestari katsoo, että kävelykeskustan laajentamista ja maanalaista kokoojakatua koskeva asia on syytä saattaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, jotta strategiassa määritellyn kärkihankkeen käsittely toteutuu samalla päätöstasolla muiden strategian kärkihankkeiden kanssa.

Kaupunkiympäristölautakunta on 8.10.2019 § 492 päättänyt kävelykeskustan laajentamisen yleissuunnitelman ja maanalaisen kokoojakadun rakenneteknisen yleissuunnitelman laadinnan pohjaksi esitetyistä vaihtoehtoista sekä jatkosuunnittelun tavoitteista. Lautakunta päätti äänestyksen jälkeen sisällöltään esittelijän ehdotuksesta merkittävästi eroavasta etenemisestä. Päätöksestä jätettiin kaksi eriävää mielipidettä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.9.2017 § 321 Helsingin kaupunkistrategian. Kaupunkistrategiaa toteutetaan muun muassa seitsemällä kärkihankkeella, joista yksi on kävelykeskusta ja maanalainen kokoojakatu.

25.01.2021

Asia/3

Kaupunkistrategian mukaan ”kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin.”

Pormestari on 24.10.2018 § 151 päättänyt ottaa esittelyynsä kaupunkistrategian kärkihankkeita sekä Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmalla koskevat asiat.

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 08.10.2019 § 492

HEL 2019-006243 T 08 00 04

Päätös

Kaupunkistrategiassa todetaan: ”Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin.”

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että esitetty vaihtoehto maanalaisesta kokoojakadusta ei tehtyjen selvitysten mukaan toisi Helsingin keskustaan lisää käyntejä ja elinvoimaa, olisi selvityksen mukaan kustannuksiltaan liian raskas ja kasvattaisi päästöjä verrattuna skenaarioihin ilman tunnelia. Tunnelin kustannuksen ovat mittaluokkaa, jossa merkittävää osaa investoinnin kustannuksista on mahdotonta periä käyttäjämaksuilla.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että tehdyn selvityksen perusteella maanalainen kokoojakatu ei tarjoa edellytyksiä strategiassa määritellyille tavoitteille.

Kaupunkiympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että suunnittelua keskustan vetovoiman, keskustan liikenteen kokonaisuuden ja keskustan viihtyisyyden parantamiseksi on välttämätöntä jatkaa.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

25.01.2021

-merkitä saadun selvityksen maanalaisesta kokoojakadusta tiedoksi ja katsoo asian sen osalta loppuun käsitellyksi

-että tulee laatia olennaiseen keskittyvä selvitys Helsingin ydinkeskustan nykytilan elinvoimasta ja tulevaisuuden vetovoimasta, maankäytön tiivistymisen potentiaalista ja tähän liittyen analysoida parhaat ja tehokkaimmat keinot parantaa keskustan saavutettavuutta kaikki kulkumuodot huomioiden

-että selvitystä ja suunnittelua kävelykeskustan laajentamisesta jatketaan siten, että otetaan huomioon kokonaisuuden kannalta tarpeellisten selvitysten huomiot, ja laaditaan kävelykeskustan laajentamisesta suunnitelma, joka voidaan toteuttaa ilman maanlaista kokoojakatua ja joka on toteutettavissa useissa eri vaiheissa asteittain

-analysoida, millä joukkoliikenteen laatutason parannustoimilla tarvetta keskustan läpiajoon entisestään vähennetään

-edellyttää, että keskustan huoltotunnelin osalta valmistellaan toimet, jotka nostavat sen käyttöä huoltoliikenteen tarpeisiin selvästi nykyisestä

-esittää, että yhteistyössä Helsingin sataman kanssa selvitetään toimenpiteitä ja niihin liittyviä vaikutuksia raskaan liikenteen nykyistä suuremman osuuden siirtymiseksi Vuosaareen

-että Jätkäsaaren liikenteen toimivuuden varmistamiseksi laaditaan suunnitelma sisältäen erilaisia skenaarioita sataman auto- ja rekkaliikennemääristä

-että kaikkien edellä mainittujen toimien suunnittelun tulee huomioida liikenteen päästövähennystavoitteet

Käsittely

08.10.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kaupunkistrategiassa todetaan: "Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin."

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että esitetty vaihtoehto maanalaisesta kokoojakadusta ei tehtyjen selvitysten mukaan toisi Helsingin keskustaan lisää käyntejä ja elinvoimaa, olisi selvityksen mukaan kus-

tannuksiltaan liian raskas ja kasvattaisi päästöjä verrattuna skenaarioihin ilman tunnelia. Tunnelin kustannuksen ovat mittaluokkaa, jossa merkittävää osaa investoinnin kustannuksista on mahdotonta periä käyttäjämaksuilla.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että tehdyn selvityksen perusteella maanalainen kokoojakatu ei tarjoa edellytyksiä strategiassa määritellyille tavoitteille.

Kaupunkiympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että suunnittelua keskustan vetovoiman, keskustan liikenteen kokonaisuuden ja keskustan viihtyisyyden parantamiseksi on välttämätöntä jatkaa.

Kaupunkiympäristölautakunta päättää:

-merkitä saadun selvityksen maanalaisesta kokoojakadusta tiedoksi ja katsoo asian sen osalta loppuun käsitellyksi

-että tulee laatia olennaiseen keskittyvä selvitys Helsingin ydinkeskustan nykytilan elinvoimasta ja tulevaisuuden vetovoimasta, maankäytön tiivistymisen potentiaalista ja tähän liittyen analysoida parhaat ja tehokkaimmat keinot parantaa keskustan saavutettavuutta kaikki kulkumuodot huomioiden

-että selvitystä ja suunnittelua kävelykeskustan laajentamisesta jatketaan siten, että otetaan huomioon kokonaisuuden kannalta tarpeellisten selvitysten huomiot, ja laaditaan kävelykeskustan laajentamisesta suunnitelma, joka voidaan toteuttaa ilman maanlaista kokoojakatua ja joka on toteutettavissa useissa eri vaiheissa asteittain

-analysoida, millä joukkoliikenteen laatutason parannustoimilla tarvetta keskustan läpiajoon entisestään vähennetään

-edellyttää, että keskustan huoltotunnelin osalta valmistellaan toimet, jotka nostavat sen käyttöä huoltoliikenteen tarpeisiin selvästi nykyisestä

-esittää, että yhteistyössä Helsingin sataman kanssa selvitetään toimenpiteitä ja niihin liittyviä vaikutuksia raskaan liikenteen nykyistä suuremman osuuden siirtymiseksi Vuosaareen

-että Jätkäsaaren liikenteen toimivuuden varmistamiseksi laaditaan suunnitelma sisältäen erilaisia skenaarioita sataman auto- ja rekkaliikennemääristä

-että kaikkien edellä mainittujen toimien suunnittelun tulee huomioida liikenteen päästövähennystavoitteet

Kannattaja: Eveliina Heinäluoma

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Kaupunkistrategiassa todetaan: "Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toteutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin."

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että esitetty vaihtoehto maanalaisesta kokoojakadusta ei tehtyjen selvitysten mukaan toisi Helsingin keskustaan lisää käyntejä ja elinvoimaa, olisi selvityksen mukaan kustannuksiltaan liian raskas ja kasvattaisi päästöjä verrattuna skenaarioihin ilman tunnelia. Tunnelin kustannuksen ovat mittaluokkaa, jossa merkittävää osaa investoinnin kustannuksista on mahdollonta periä käyttäjämaksuilla.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että tehdyn selvityksen perusteella maanalainen kokoojakatu ei tarjoa edellytyksiä strategiassa määritellyille tavoitteille.

Kaupunkiympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että suunnittelua keskustan vetovoiman, keskustan liikenteen kokonaisuuden ja keskustan viihtyisyyden parantamiseksi on välttämätöntä jatkaa.

Kaupunkiympäristölautakunta päättää: -merkitä saadun selvityksen maanalaisesta kokoojakadusta tiedoksi ja katsoo asian sen osalta loppuun käsitellyksi -että tulee laatia olennaiseen keskittyvä selvitys Helsingin ydinkeskustan nykytilan elinvoimasta ja tulevaisuuden vetovoimasta, maankäytön tiivistymisen potentiaalista ja tähän liittyen analysoida parhaat ja tehokkaimmat keinot parantaa keskustan saavutettavuutta kaikki kulkumuodot huomioiden -että selvitystä ja suunnittelua kävelykeskustan laajentamisesta jatketaan siten, että otetaan huomioon kokonaisuuden kannalta tarpeellisten selvitysten huomiot, ja laaditaan kävelykeskustan laajentamisesta suunnitelma, joka voidaan toteuttaa ilman maanlaista kokoojakatua ja joka on toteutettavissa useissa eri vaiheissa asteittain -analysoida, millä joukkoliikenteen laadun parannustoimilla tarvetta keskustan läpiajoon entisestään vähennetään -edellyttää, että keskustan huoltotunnelin osalta valmistellaan toimet, jotka nostavat sen käyttöä huoltoliikenteen tarpeisiin selvästi nykyisestä -esittää, että yhteistyössä Helsingin sataman kanssa selvitetään toimenpiteitä ja niihin liittyviä vaikutuksia raskaan liikenteen nykyistä suuremman osuuden siirtymiseksi Vuosaareen -että Jätkä-

saaren liikenteen toimivuuden varmistamiseksi laaditaan suunnitelma sisältäen erilaisia skenaarioita sataman auto- ja rekkaliikennemääristä -että kaikkien edellä mainittujen toimien suunnittelun tulee huomioida liikenteen päästövähennystavoitteet

Jaa-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Risto Rautava, Laura Rissanen

Ei-äännet: 8

Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Noora Laak, Jape Lovén, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Risto Rautava: ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Kaupunkistrategiassa on puolueiden kesken sovittu ja kaupunginvaltuustossa hyväksytty: "Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset. Toeutuessaan kokoojakatu rahoitetaan isolta osin tienkäyttömaksuin." Kaupunkiympäristölautakunta on keskeyttänyt asian valmistelun kokouksessaan 8.10. kesken yhteisesti sovitun selvitysprosessin. En hyväksy päätöstä, mikä on yhdessä sovitun prosessin vastainen.

Päätöksen seurauksena jäävät lisäksi selvittämättä osittain tai kokonaan esimerkiksi seuraavat oleelliset kokonaisuudet:

- ydinkeskustan viihtyisyyden ja houkuttelevuuden, sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen olosuhteiden parantaminen,
- ydinkeskustan kehittämisen mahdollisuuksien lisääntyminen sekä toimivuus ja saavutettavuuden parantuminen,
- ympäristövaikutukset, ml. vaikutukset päästöihin,
- vaikutukset ilmanlaatuun ja meluun katutasolla,
- vaikutukset liikenneturvallisuuteen,
- vaikutus autoliikenteen määrään katutilassa (läpiajoliikenne, satamaliikenne ja liikenne keskustan, sekä lännen, että idän suuntien välillä)
- satamien saavutettavuus,
- olemassa olevan, jo rakennetun maanalaisen infran tehokas hyödyntäminen (maanalaiset pysäköintilaitokset, huoltotunneli),
- rahoitusmallien tarkastelu, mukaan lukien erilaiset tienkäyttömaksu-mallinnukset,
- yhteiskuntataloudellinen vaikutusanalyysi (ml. esim. työllisyysvaikutukset, vero- ym. tulovaikutukset).

Pidän lautakunnan päätöstä vastuuttomana, asukkaille, yrityksille ja koko seudulliselle elinkeinoelämälle vahingollisena sekä Helsingin keskustan ja sataman elinvoimaisuudelle ja saavutettavuudelle haitallisena.

Merkittävän, kaupunkistrategiassa yhdessä sovitun asian käsittelyn keskeyttäminen ennen perusteellisia selvityksiä on Helsingin poliittisessa toimintakulttuurissa huolestuttava, päätöksentekokulttuuria rapauttava ilmiö.

Tähän eriävään mielipiteeseen yhtyivät Sirpa Asko-Seljavaara, Atte Kalleva ja Laura Rissanen.

Nuutti Hyttinen Eriävä mielipide: Vastaehdotuksen mukainen päätös on omiaan heikentämään Helsingin ydinkeskustan saavutettavuutta pitkällä tähtäimellä, kannustamaan yrityksiä siirtämään toimintojaan ja samalla työpaikkoja pois ydinkeskusta-alueelta, sekä kiihdyttää vähittäiskaupan asiointin siirtymistä ydinkeskustasta kehäteiden varrella oleviin, monesti Helsingin rajojen ulkopuolella sijaitseviin kauppakeskukseen, joiden saavutettavuus on lähiöistä sekä Helsingin ulkopuolelta merkittävästi parempi.

Tämä päätös ei vähennä liikenteen päästöjä tai liikenneturvallisuutta, vaan lukitsee satamaliikenteen katutason päästöt suurin piirtein nykyiselle tasolle vuosikymmeniksi ja heikentää siten kaupungin ilmanlaatua ja kaupunkilaisten terveyttä. Automäärän merkittävä vähentäminen keskustassa ei onnistu ilman kohtuuttoman haitan aiheuttamista kaupunkilaisten liikkumiselle.

Maanalaisen kokoojakadun rakentamatta jättäminen aiheuttaa uusiin eteläisiin kaupunginosiin merkittävän saavutettavuusongelman liikennemuodosta riippumatta ja lisää sekä työmatka-autoilua Helsingin ulkopuolelle siirtyviin työpaikkakeskittymiin että asiointimatkoja keskustan alueen ulkopuolella sijaitseviin kauppakeskukseen, joihin ei ole toimivia julkisen liikenteen yhteyksiä. Vastaehdotuksen mukaisella päätöksellä eteläisistä kaupunginosista, erityisesti rakenteilla olevasta Jätkäsaaresta ja Hernesaaresta, tehdään asukkaille erittäin epämiellyttävät sumput, joista ei pääse ruuhka-aikaan järkevässä ajassa muihin kaupunginosaan tai Helsingin ulkopuolelle töihin. Syntyvä tilanne on omiaan heikentämään uusien, merellisten kaupunginosien houkuttelevuutta asukkaiden silmissä ja ongelman ratkaiseminen jälkikäteen kohtuullisessa ajassa ei tunnelin päätöksentekoprosessiin, suunnitteluun ja rakentamiseen kuuluva aika huomioiden onnistu.

Estäessään maanalaisen kokoojakadun jatkosuunnittelun ideologisen haitanteon autoilulle nimissä vihervasemmisto heikentää helsinkiläisten liikkumismahdollisuuksia, vähentää Helsingin vetovoimaa sekä tulevia verotuloja aiheuttamalla työpaikka- ja yritysruudon pääkaupunkiseudun

25.01.2021

Asia/3

muihin kuntiin. Tämä todennäköinen lopputulema ei vähennä autoilua eikä päästöjä, vaan lisää molempia, eikä ole missään muussakaan mielessä Helsingin edun mukaista.

Suomi on vajoamassa muun Euroopan mukana lähivuosina taantumaan ja korot ovat tällä hetkellä ennätyskallista alhaalla. Jos maanlainen kokoojakatu on tarpeen joskus rakentaa, hankkeen rahoitus olisi kannattanut hankkia sekä toteutus aloittaa sekä kustannus- että talous- ja työllisyysnäkökulmasta juuri nyt, taantumassa. Tällöin välttyttäisiin myös lähitulevaisuudessa merkittävilta, eteläisiä kaupunginosia koskevilta liikenneongelmilta.

Asian aikana kuultavana oli projektinjohtaja Katariina Baarman. Asian tuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

01.10.2019 Pöydälle

17.09.2019 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Katariina Baarman, projektinjohtaja, puhelin: 310 37125
katariina.baarman(a)hel.fi

25.01.2021

Asia/4

§ 57

Helsingin keskustavision -linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa

HEL 2020-006830 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi liitteen (nro 1) mukaisen 29.9.2020 päivätyn Helsingin keskustavision - Linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa maankäytön ja liikkumisen jatkosuunnittelun pohjaksi. Ohjeellisina noudatettavat linjaukset toimivat maankäytön suunnittelun lähtökohtana koskien kantakaupungin ja keskustan kortteleita sekä puisto- ja katualueita.

Lisäksi kaupunginhallitus totesi, että keskustavision eteenpäin viemissä huomioidaan kävelykeskustan kunnianhimoisesta suunnittelusta tehdyt kaupunginhallituksen päätökset.

Käsittely

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Lisäys päätösesitykseen:

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että keskustavision eteenpäin viemissä huomioidaan kävelykeskustan kunnianhimoisesta suunnittelusta tehdyt kaupunginhallituksen päätökset.

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 8

Veronika Honkasalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 7 - 8.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

25.01.2021

Asia/4

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin keskustavisio - Linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa
- 2 Millainen on tulevaisuuden kantakaupunki? Keskustavision vuorovaikutuksen kuvaus (2019)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Helsingin Satama Oy	Esitysteksti Liite 1
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä	Esitysteksti Liite 1
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Esitysteksti Liite 1

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteen (nro 1) mukaisen 29.9.2020 päivätyn Helsingin keskustavision - Linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa maankäytön ja liikkumisen jatkosuunnittelun pohjaksi. Ohjeellisina noudatettavat linjaukset toimivat maankäytön suunnittelun lähtökohtana koskien kantakaupungin ja keskustan kortteleita sekä puisto- ja katualueita.

Esittelijän perustelut

Maankäytön ja liikenteen keskustavisio on yhdessä kaupunkilaisten, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa luotu kehityskuva Helsingin liikekeskustan ja kantakaupungin alueelle. Visio pitää sisällään taustoituksen, tavoitteen kuvauksen sekä 20 kehittämisen linjausta, jotka ohjaavat pitkäjänteisesti vetovoimaisen keskustan kehittämistä. Keskustan roolia, menestyksen tekijöitä sekä potentiaalia kuvataan urbaanin ympäristön laadullisiin ja toiminnallisiin ominaisuuksiin painottuen.

Visiota, sen tietopohjaa ja vuorovaikutuksen tuloksia hyödynnetään kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistamisessa sekä muissa meneillään olevissa ja tulevaisuudessa maankäyttöön liittyvissä hankkeissa,

mikä sujuvoittaa hankkeiden prosesseja ja viitoittaa yhteisen polun tulevaan.

Vision tiivistelmä

Helsingin keskusta, sen käyttäjämäärät ja vaikutusalue kasvavat. Pääkaupungin ydin on tulevaisuudessa sekä kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän keskus ja Suomen merkittävin työpaikka-alue, että Pohjoismaiden johtava kulttuurikeskittymä.

Sesonkikaupungin meren ympäröimä keskusta tarjoaa elämykselliset puitteet arkeen ja juhlaan. Helsingin keskusta on yhteiseksi koettu kohtaamispaikka, joka palvelee omaa reviiiriään laajempaa joukkoa. Kantakaupunki kutsuu viihtymään ja elämää löytyy vuoden jokaiselle tunnille.

Käveltävä keskusta kytkeytyy raitein vähähiilisesti sekä lähelle että kauas osaksi kansainvälisten kaupunkien verkostoa. Keskustasijainti tuottaa lisäarvoa toimijoilleen. Elinkeinoelämä löytää monipuolisia mahdollisuuksia, asiakasvirtoja ja osaavaa työvoimaa kantakaupungin saavutettavien yritysverkostojen ääreltä. Rikkaasta tilarakenteesta löytyy yksilöllisiä tiloja, jotka mahdollistavat monipuolista ja uutta luovaa elinkeinotoimintaa sekä kaupunkielämää elävöittäviä toimintoja. Kantakaupungin luonteikkaiden kaupunginosien täydentyvä kokonaisuus vetää puoleensa yhä lisää kävijöitä, yrityksiä ja matkailijoita. Maailman parhaat ruuhkavuodet houkuttelevat kansainvälisen tason huippuosajia asettumaan Helsinkiin, jonka keskustassa asukkaiden, työpaikkojen, palveluiden ja tapahtumien määrä kasvaa. Raikkaan urbaani turvallinen ympäristö toimii ja tarjoaa monipuolisesti vaihtoehtoja.

Kantakaupunki uudistuu tasapainoisesti ja ottaa askeleen kohti merta. Rannat avautuvat kaupunkilaisten käyttöön, muodostavat yhtenäisen kulkureitin ja lähettävät vesille. Ne saavat uusia julkisivuja, jotka täydentävät tasapainoisesti perinteisiä merellisiä maisemia. Uutta kehittämisen potentiaalia löytyy lisäksi alueiden välisistä saumakohtista, keskeisten reittien varsilta ja maan alta. Myös olemassa olevat korttelit jalostuvat ja liikekeskusta tiivistyy. Uusi rakentaminen on taidokkaasti sovitettu osaksi ympäristöään.

Kulttuuri ja matkailun palvelut levittäytyvät yhä laajemmalle aina saaria myöten. Keskusta houkuttelee jalkautumaan, toiminnot kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa ja liikkuminen on sujuvaa. Helsingin keskusta erottuu edukseen hyödyntämällä omia ominaispiirteitään ja vahvuuksiaan. Se kasvaa ja uudistuu mahdollistaen modernit elämäntavat historiallista rakennettaan ja kerrostumiaan säilyttäen. Kantakaupungin urbaani vetovoima koostuu tiiviin rakenteen toiminnallisesta monipuolisuudesta ja laadusta, elävästä katutasosta kivijalkoineen, julkisista tiloista, kaikille avoimista aukioista ja puistoista sekä viihtyisistä rannoista. Keskustan

identiteetti ja ainutlaatuisuus muodostuvat hallitun kaupunkirakenteen jatkumosta. Siihen kuuluvat urbaanin korttelikaupungin matala siluetti, jonka ylle kohoavat sirot maamerkit, omaleimaiset kaupunginosat ajallisine kerrostumineen, katseenkorkeudelta koettu rikkaus, vihreys, meri ja kalliot sekä sisäänrakennettu laatu.

Muutostrendeihin sekä ilmastoriskeihin osataan varautua ennakoidusti. Helsingin kantakaupungin ja sen osien elinkaaret ovat pitkiä. Olemassa olevaa rakennetta pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaasti. Keskustan rakenne tukee ja priorisoi ympäristöystävällisiä elämäntapoja. Keskusta on avoin kaikille, toimiva, turvallinen, puhdas ja älykkäästi säädetty perillä olon paikka.

Taustaa

Maankäytön ja liikkumisen keskustavisio edesauttaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista ja pohjaa laajaan vuorovaikutukseen. Keskustavisio kokoaa ja kohdentaa päätöksenteossa asetettuja tavoitteita keskustaan ja kantakaupunkiin. Visio tukee Helsingin yleiskaavan 2016 ja kaupunkistrategian toteutumista ja on linjassa jo aiemmin tehtyjen maankäytön suunnittelua ohjaavien ohjelmien kanssa.

Visio luo edellytyksiä ja positiivista tahtotilaa kasvavasta ja kehittyvästä kantakaupungista antaen tavoitteellisen lähtökohdan maankäytön suunnittelulle. Se tuo myös esiin keskustan erityisroolia ja merkitystä sekä antaa taustatietoa kehittämisen tueksi. Varsinaiset hankkeita koskevat päätökset tehdään tarkempaan suunnitteluun liittyvässä päätöksenteossa.

Pääkaupungin ytimen menestyksestä hyötyy koko Suomi ja sen kehittämiseen liittyy runsaasti erilaisia intressejä. Johdonmukainen kehitys vaatii kokonaiskuvan ja tavoitteiden sanoittamista. Keskustan menestyminen riippuu siitä, miten hyvin pystymme vastaamaan uusien kehityskulkujen asettamiin haasteisiin, kestävä ja houkutteleva laatutaso ylläpitäen.

Kantakaupungille tyypillisiä ovat jopa sadat rinnakkaiset erillishankkeet, jotka yhdessä muokkaavat alueen tulevaisuutta ja sen painopisteitä. Yksittäisten hankkeiden vuorovaikutus toteutetaan niiden omassa mitataavassa -kantakaupungin kokonaisuutta koskien oli tarpeen mahdollistaa laaja vuorovaikutus. Kantakaupungin käyttäjiä ovat asukkaiden lisäksi monenlaiset erilaiset toimijat, elinkeinoelämän eri osapuolet, alueella asioivat, työskentelevät, opiskelevat sekä vapaa-aikaansa viettävät ja matkailijat. Kohdekohtaisissa hankkeissa näin laajaa vuorovaikutusta ei ole mahdollista käydä. Vuorovaikutuksen pohjalta laadittu kokonaisuutta koskeva tavoiteasiakirja tarjoaa yhteisen suunnan erilaisille maankäytön kehityshankkeille.

Keskustavisio on myös kommunikoinnin väline, jolla välitetään tietoa keskustan merkityksestä ja sen vahvuuksista. Visiotyön yhteydessä on viestitty meneillään olevista hankkeista, sillä ne muodostavat sen tulevaisuuden, johon uudet hankkeet sovitetaan.

Vision vuorovaikutukseen osallistui lähes 10 000 ihmistä kaupunkilaisista elinkeinoelämän edustajiin ja asiantuntijoihin. Vuorovaikutus on kuvattu tarkemmin erillisessä raportissa. Vuorovaikutuksen lisäksi visiotyön tietopohjaa muodostettiin monipuolisen tausta-aineiston ja selvitysten avulla.

Visio ja sen vuorovaikutus toteutettiin ennen kevään 2020 koronaviruspandemiaa. Äkillisesti muuttunut globaali tilanne muutti kaupunkien toimintaa kaikkialla. Keskustat hiljenivät, mutta samalla poikkeusolot nostivat esiin kaupunkikeskustojen sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen merkityksen. Usko siihen, että keskustojen tarjoamat elämykset, palvelut, kohtaamiset sekä yhdessä tekeminen palaavat kaikkien nautittavaksi, on vahva. Vaikka koronapandemia tuleekin muuttamaan joitakin asioita pysyvästi, on se samalla nähtävä myös osana kaupunkiympäristöjen historiallisten muutosten ketjua. Kaupungit ovat kohdanneet historiansa aikana monia kriisejä, jotka eivät ole kuitenkaan pysäyttäneet kaupungistumista. Koronakriisin arvellaan kiihdyttävän joitakin jo meneillään olevia, visiossakin kuvattuja muutostrendejä, kuten digitalisaatiota sekä monipaikkaista asumista ja työntekoa. Monipuolisen, laadukkaan ja turvallisen urbaanin ympäristön merkitys vetovoimatekijänä korostuu niin nykytilanteessa kuin työnteon ja kaupan murroksessakin. Pitkälle tähtäävä kaupunkisuunnittelu katsoo tätä hetkeä pidemmälle ja tunnistaa sen, että hitaita ja nopeita muutosvoimia tulee olemaan jatkossakin.

Jatkosuunnittelua ohjaavat lausumat ja muut keskustan kehittämiseen liittyvät periaatepäätökset

Esittäessään keskustavision hyväksymistä kaupunginhallitukselle lautakunta hyväksyi yksimielisesti seuraavat jatkosuunnittelua koskevat lausumat:

Helsingin tavoitteena on keskustan houkuttelevuuden lisääminen siten, että keskustassa asuu, työskentelee ja viihtyy tulevaisuudessa merkittävästi enemmän ihmisiä kuin nykyään..

Helsingin keskustan työpaikkaklusteri ja sen menestyminen on strategisesti tärkeä asia Helsingille, koko seudulle ja Suomelle. Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, että keskustan työpaikkaklusterin kehittämisen tulee olla merkittävä painopistealue Helsingille. Keskustavision jatkotyönä tulee selvittää millä keinoilla keskustan työpaikkaklusteri voi kasvaa nopeasti sekä työpaikkojen määrän että tuottavuuden osalta.

Keskustan saavutettavuutta parantavissa hankkeissa keskitytään tapoihin lisätä keskustaan eri kulkumuodoilla saapuvaa ihmismäärää kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti.

Lisäksi lautakunta toteaa, että Helsingin keskustavisiota on todennäköisesti tarpeen päivittää ensi valtuustokaudella niin, että otetaan huomioon olennaiset muutokset, jotka aiheuttavat päivittämisen tarvetta. On hyvä myös arvioida päivittämisen tarve sekä yllä olevan lautakunnan lisäyksen näkökulmasta että niiden tämän valtuustokauden lopulla tehtävien ratkaisujen perusteella, jotka koskevat muun muassa Arkkitehtuuri- ja designmuseon hanketta ja sitä ympäröivää aluetta ja sen mahdollisia seurannaisratkaisuja.

Esittelijä pitää lautakunnan esittämiä jatkosuunnittelun suuntaviivoja perusteltuina ja kannatettavina. Keskustan saavutettavuutta parantavien hankkeiden osalta esittelijä kuitenkin toteaa, että ydinkeskustan elinvoimaisuuden ja toiminnallisuuden säilyttämiseksi keskustan saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota myös autoliikenteen näkökulmasta, vaikka keskitytäänkin edistämään kustannustehokasta ja ympäristöystävällistä liikkumista. Keskustan ja kantakaupungin elinkeinoelämän kuljetusten ja henkilöautoilla tapahtuvan asiointiliikenteen toimivuus tulee jatkossakin turvata. Näkökulman painokkuutta lisää se, ettei keskustavisiosta ole tehty erillistä yritysvaikutusten arviointia kaupunginhallituksen hyväksymän periaatelinjauksen mukaisesti. Tässä tapauksessa selvityksen puuttumisen voidaan kuitenkin katsoa korvautuvan sillä, että visiota on valmisteltu laajassa, myös elinkeinoelämän edustajia osallistavassa vuorovaikutuksessa ja niin, että myös kaupunginkanslian elinkeino-osaston edustajat ovat olleet tiiviisti mukana valmistelussa. Hyvää yhteistyötä kaupungin sisällä ja asukkaiden kanssa edellyttää myös tavoite lisätä asumista kantakaupungissa, ottaen huomioon mm. julkiselle palvelurakentamiselle osoitetun tonttivarannon niukkuuden.

Jonkin verran keskustavision vaikutusten arviointia haittaa se, ettei siinä ole määritelty vision toteuttamisen aikajännettä eikä myöskään sen yhtymäkohtia kaikkiin valmisteilla oleviin ohjelmiin, kuten kestävän matkailun ohjelmaan. Samoin, keskustavision hyväksymisellä on liitymäkohtia sekä kaupunkistrategian 2017-2021 kärkihankkeen "Kävelykeskustan laajentaminen ja maanalainen kokoojakatu" johdosta tehtäviin linjauksiin että periaatepäätökseen koskien satamatoimintojen uudelleenjärjestelyitä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohtia Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa. Esittelijä kuitenkin katsoo, että nämä linjaukset ja periaatteet yhdessä muodostavat kokonaisuuden, jotka hyvällä tavalla täydentävät tosiaan Helsingin keskustan tulevassa kehittämisessä.

25.01.2021

Asia/4

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin keskustavisio - Linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa
- 2 Millainen on tulevaisuuden kantakaupunki? Keskustavision vuorovaikutuksen kuvaus (2019)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin Satama Oy

Helsingin seudun liikenne -
kuntayhtymä

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Esitysteksti

Liite 1

Esitysteksti

Liite 1

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Liikenneliikelaitoksen johtokunta
Kaupunginmuseo

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 11.01.2021 § 15

HEL 2020-006830 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle.

Käsittely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

11.01.2021 Pöydälle

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli toimialajohtaja Mikko Aho. Paikalla olivat myös johtava arkkitehti Kerttu Kurki-Issakainen, yhteysjohtaja Sanna-Mari Jäntti, maankäyttöjohtaja Rikhard Manninen ja Helsingin Satama Oy:n toimitusjohtaja Ville Haapasaari. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 29.09.2020 § 563

HEL 2020-006830 T 10 00 00

Hankennumero 5844_1

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

29.09.2020 Pöydälle

Asian aikana kuultavina olivat arkkitehti Kerttu Kurki-Issakainen ja yksikön päällikkö Janne Prokkola. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Pöydällepanoehdotus:

Atte Kaleva: Pyydän asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kerttu Kurki-Issakainen, johtava arkkitehti, puhelin: 310 37349
kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi
Janne Prokkola, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37233

25.01.2021

Asia/4

janne.prokkola(a)hel.fi
Hanna Pikkarainen, tiimipäällikkö, puhelin: 31037027
hanna.pikkarainen(a)hel.fi
Reetta Putkonen, liikenne- ja katusuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 37079
reetta.putkonen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Asia/5

§ 58

V 17.2.2021 Laajasalon Koirasaarentien ja Iloäntien alueiden asemakaavan muuttaminen (nro 12548)

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Esittelijä muutti ehdotustaan seuraavasti: kappaleen 19 tekstiä muutetaan siten, että maankäyttösopimuksia on allekirjoitettu yhden sijaan kaksi. Myös toinen allekirjoitettu maankäyttösopimus lisätään oheismateriaaliin.

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 1/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 2 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 2/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 3 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 3/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 4 Asemakaavan muutoksen nro 12548 selostus, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019, päivitetty Kylk:n 5.11.2019 päätöksen mukaiseksi
- 5 Vuorovaikutusraportti 29.1.2019, täydennetty 5.11.2019
- 6 Osa päätöshistoriaa
- 7 Liikennesuunnitelma piir.nro 6995
- 8 Liikennesuunnitelma piir.nro 6996
- 9 Havainnekuvat 29.1.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 49. kaupunginosan (Laajasalo, Yliskylä) korttelin 49003 tontin 11, korttelin 49020 tontin 5, korttelin 49029 tonttien 5 ja 6, korttelin 49033 tontin 2, korttelin 49036 tontin 5, korttelin 49037 tontin 1, korttelin 49051 tonttien 3 ja 18, korttelin 49056 tonttien 12 ja 13, korttelin 49059 tonttien 1 ja 2, korttelin 49072 tontin 1 sekä puisto-, lähivirkistys- ja katualueiden asemakaavan muutoksen 29.1.2019 päivätyn ja 5.11.2019 muutetun piirustuksen nro 12548 mukaisena ja asemakaavaselistuksesta ilmenevin perustein (muodostuu uudet korttelit 49091, 49097 ja 49098).

Esittelijän perustelut

Kaavaratkaisun keskeinen sisältö

Asemakaavan muutos koskee Koirasaarentien ja Ilomäentien alueita pohjoisessa Yliskylässä, Laajasalossa. Kaavaratkaisu mahdollistaa Kruunusillat-pikaraitiotien rakentamisen edelleen Yliskylään sekä pikaraitiotien varren täydennysrakentamisen. Kaupungin omistamalla maalla täydennysrakentaminen sijoittuu pääasiassa nykyisille katu- puisto- ja virkistysalueille ja yksityisten taloyhtiöiden osalta tonttien nykyisille piha- ja paikoitusalueille sekä asuintonteille. Neljä pientalotonttia muutuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi.

Kaavaratkaisulla luodaan tiivistä, elävää ja katupuin istutettua katuymäristöä Koirasaarentien ja Ilomäentien alueille. Uutta asuntokerrosalaa esitetään 59 748 k-m², josta 42 100 k-m² sijoittuu Koirasaarentien alueelle ja 19 660 k-m² Ilomäentien alueelle. Asukasmäärän lisäys on noin 1 400 henkilöä. Liiketiljoja on osoitettu 650 k-m² Koirasaarentien varteen sekä 150 k-m² Ollinraitien ja Marunapolun risteykseen. Asuntotonttien tehokkuudet vaihtelevat välillä $e=0,36$ (AP) – $e=1,31$ (AK). Keskimääräinen asuintonttien tonttitehokkuus on $e=1,26$. Asemakaavan muutos koostuu kolmesta osasta: Kahdesta kaavakartasta, joista toinen käsittää Koirasaarentien ympäristön ja toinen Ilomäentien ympäristön, sekä kolmannesta kaavan osasta, joka sisältää molempia muita osia koskevat kaavamerkinnot ja määräykset.

Kaavaratkaisun yhteydessä on laadittu liikennesuunnitelmat (piir.nrot 6995 ja 6996). Liikennesuunnitelmissa on esitetty liikennejärjestelyt, jotka sisältävät pikaraitiotien ja alueen täydentymisen vaatimat järjestelyt jalankulun, pyöräliikenteen, joukkoliikenteen ja autoliikenteen järjestämiseksi. Asemakaavamuutosalueella liikennejärjestelyt muutetaan vastaamaan paremmin kehittyvän kaupunkirakenteen tarpeita. Kruunusillat-hankkeen mukaiset raitiotiejärjestelyt on esitetty kaava-alueen osalta. Jalankulun ja pyöräilyn järjestelyitä parannetaan ja nykyaikaistetaan. Marunapolku avataan kaikelle liikenteelle.

25.01.2021

Asia/5

Kaavaratkaisun toteuttaminen vaikuttaa erityisesti siten, että olemassa olevaan rakenteeseen syntyy pikaraitiotiehen tukeutuva uusi kaupunkirakenteellinen kerrostuma, ja että Koirasaarentien ja Ilomäentien kadun varsia erinomaisine raideyhteyksineen voidaan täydennysrakentaa kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Ratkaisussa on otettu huomioon suunnittelualueiden ympäristön ominaisuus. Rakentaminen muodostaa uuden ja näkyvän ajallisen kerrostuman Laajasalon Yliskylässä. Yliskylän länsipuolen kerrostaloalueen kokonaisuuteen sekä Ilomäentien ja Marunakujan itäpuolen kerrostalokortteleihin liittyy rakennetun kulttuuriympäristön arvoja, ja nämä ehdöt, ympäröivään maisemaan huolellisesti sommitellut torni- ja lamellitalojen kokonaisuudet säilyvät. Uudisrakentaminen on pyritty sovittamaan materiaaleiltaan, muodoltaan, mittakaavaltaan ja tonteille sijoittelujen osalta lähiympäristöön, jotta rakentaminen ei heikennä alkuperäisen rakennuskannan kaupunkikuvallisia ja ympäristöllisiä arvoja.

Päätökset kaavaratkaisun pohjana

Kaavaratkaisu edesauttaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamista mahdollistamalla uutta asuinrakentamista uuden raideyhteyden välittömään läheisyyteen. Helsingin yleiskaavassa 2016 alue kuuluu liike- ja palvelukeskustan alueeseen merkinnällä C1 ja asuntovaltaiseen alueeseen merkinnöin A2 ja A3. Maanalaisessa yleiskaavassa nro 11830 alue on esikaupunkialueiden pintakallioaluetta. Kaavaratkaisu on em. yleiskaavojen mukainen.

Alueen lähtökohdat ja nykytilanne

Kaavamuutoksen sisältämät alueet ovat liikenteellisesti sekä palveluiden ja asutuksen kannalta saaren keskeisimmällä paikalla. Koirasaarentien ja Ilomäentien alueiden ympäristöt ovat eri aikakausina ja eri kaupunkisuunnittelun tavoitteiden mukaan rakentuneita. Niillä on pitkä historia ja vahva oma identiteetti. Alueelle mahtuu niin pientaloja kuin 10-kerroksisia kerrostaloja sekä kallioiden päälle sijoitettuja kerrostalolamelleja. Koirasaarentien alueen alueidentiteetin keskeinen ominaispiirre on rakennusten ja luonnonympäristön vaikuttava suhde, joka syntyy pitkien rakennusmassojen ja niiden väliin jäävän kallioisen metsämaaston vuorovaikutuksesta.

Kaavamuutosalueella sijaitsee nykyisin katu- ja viheralueita, kaksi pientaloa Laajasalontien varren tonteilla, nelikerroksisia asuinkerrostaloja Koirasaarentien pohjoispuolella, pientaloja Koirasaarentien eteläpuolella, 5–10-kerroksisia asuinkerrostaloja Ilomäentien, Marunakujan ja Marunapolun varrella, 3–6-kerroksisia asuinkerrostaloja Ollinraiton varrella ja niiden lisäksi myös maantason pysäköintialueita, pysäköintilaitosrakennuksia sekä päiväkotirakennus.

Kaava-alueella on voimassa 11 eri asemakaavaa vuosilta 1969–2010.

2010 voimaan tulleessa asemakaavassa Koirasaarentien ja Henrik Borgströmin tien risteuksen koillispuolen kerrostalokorttelit on arvotettu paikallishistoriallisesti, kaupunkikuvallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiksi, joiden ympäristö säilytetään (AK/s). Myös osa rakennuksista on asemakaavassa suojeltuja ja ne ovat osa Yliskylän länsipuolen kerrostaloalueen kokonaisuutta, jonka kaavasunnittelusta vastasi professori Olli Kivinen vuosina 1960–65.

Koirasaarentien eteläpuoli on pientalovaltaista aluetta.

Myös Ilomäentien kaava-alueella Ilomäentien ja Marunakujan itäpuolen kerrostalokortteleihin liittyy rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Rakennukset muodostavat ehjän, ympäröivään maisemaan huolellisesti sommitellun tornitalojen ja lamellitalojen kokonaisuuden, jonka on suunnitellut Erkki Karvinen vuosina 1973–76. Laajasalontien ja Isosaaarentien välisellä alueella sijaitsee yksityisessä omistuksessa oleva, Viljo Revellin 1949 suunnittelema asuintalo Villa Ranta, joka kuitenkin on suunniteltu korvattavaksi asuntokerrostalolla.

Helsingin kaupunki omistaa suunnittelualueen pääosin. Korttelin 49003 tontti 11, korttelin 49020 tontti 5, korttelin 49029 tontit 5 ja 6, korttelin 49051 tontit 3 ja 18 ja korttelin 49059 tontit 1 ja 2 sekä korttelin 49072 tontti 1 ovat yksityisomistuksessa. Kaupunki on vuokrannut korttelin 49056 tontit 12 ja 13 yksityisille taloyhtiöille.

Asemakaavamuutos on tehty sekä kaupungin että yksityisten maanomistajien aloitteesta ja kaavaratkaisun sisältö on neuvoteltu kaavamuu-
tosta hakeneiden kanssa.

Kaavaratkaisun kustannukset

Kaavaratkaisun toteuttamisesta aiheutuu kaupungille kustannuksia ilman arvonnäköalaa (11/2018) seuraavasti:

Liikennejärjestelyt	23 milj. euroa
Kunnallistekniikan järjestelyt	12 milj. euroa
Puistot	0,3 milj. euroa

Yhteensä n. 35 milj. euroa

Kaavaratkaisu nostaa alueen arvoa. Kaupungille kertyvän uuden kaavoitettavan kerrosalan rakennusoikeuden arvo on noin 30 milj. euroa.

Ilomäentien kaava-alueella sijaitsevan yhden tontin maankäyttösopimus on allekirjoitettu 1.12.2020. Muiden yksityisten tonttien osalta kaa-

varatkaisusta ei synny niin merkittävää hyötyä, että se olisi edellyttänyt maankäytösopimusmenettelyä.

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo

Kaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 20.2.–21.3.2019. Kaavaehdotuksesta tehtiin 18 muistutusta, joista kolme oli keskenään saman sisältöisiä adresseja (allekirjoittajia yhteensä 18). Adressien sisältö oli sama kuin aiemmin saapuneiden kirjeiden. Lisäksi julkisen nähtävilläoloajan ulkopuolella saapui 6 kirjettä.

Muistutuksissa ja kirjeissä esitetyt huomautukset kohdistuivat olemassa olevaan ympäristöön suhteessa uuteen täydennysrakentamiseen, maanomistajien yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen kohteluun, menettelytapoihin ja päätöksenteon laillisuuteen. Muistutuksissa huomautettiin lisäksi viheryhteyksiin, luontoarvoihin, liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen liittyvistä asioista. Erityisesti muistutuksissa kiinnitettiin huomiota uusien korkeiden asuntokerrostalojen rakentamiseen Koirasaa-
rentien eteläpuolelle, joka nykyisin on pienimittakaavaisempaa.

Kaavaehdotuksesta saatiin viranomaisten lausuntoja seuraavilta tahoilta:

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). Lausunnoissa esitetyt huomautukset kohdistuivat liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, nykyisiin ja suunniteltuihin vesihuoltolinjoihin ja viemäreihin, jätevesipumppaamon tilavaraukseen sekä jätteiden kierrätykseen. Uudenmaan ELY-keskus kannatti alueen asuntorakentamisen tiivistämistä raideliikenteen vaikutusalueella, mutta piti valitettavana Viljo Revellin suunnitteleman asuinrakennuksen purkamista.

Kaupunginmuseolle varattu lausuntomahdollisuus ei ollut tavoittanut sitä julkisen nähtävillä olon aikana, joten museolle varattiin uusi lausuntomahdollisuus kaavaehdotuksesta. 8.1.2021 saadun lausunnon mukaan museolla ei ole tehtyjen muutosten jälkeen huomautettavaa.

Lisäksi Helen Sähköverkko Oy ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa.

Toimenpiteet julkisen nähtävilläolon jälkeen

Vuorovaikutusraportissa on esitetty yhteenvedot kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista, kirjeistä ja viranomaisten lausunnoista sekä vastineet niissä esitettyihin huomautuksiin.

Huomautuksissa esitetyt asiat on otettu huomioon, kaavan tavoitteet huomioon ottaen, tarkoituksenmukaisilta osin.

25.01.2021

Kaavakartan merkintöihin tai määräyksiin ja muuhun aineistoon tehtiin julkisen nähtävilläolon jälkeen muutoksia, jotka on esitetty yksityiskohdaisesti kaavaselostuksen viimeisessä luvussa. Ne on myös koottu tehdyt muutokset -liitteeseen.

Julkisen nähtävilläolon jälkeen tehdyistä muutoksista on neuvoteltu asianomaisten tahojen kanssa.

Tarkemmat perustelut

Kaavaratkaisun tarkemmat perustelut ilmenevät liitteenä olevasta asemakaavaselostuksesta.

Lautakunnan Laajasalon jatkokaavoitusta koskeva lausuma

Käsitelleessään esitystä kaupunginhallitukselle lautakunta hyväksyi yksimielisesti seuraavan jatkosuunnittelua koskevan ohjeen: Hyväksyessään Koirasaarentien ja Ilomäentien kaavan lautakunta pyytää huomioimaan koko Laajasalon jatkokaavoituksessa asukkaiden terveys- ja sosiaalipalvelut.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 1/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 2 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 2/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 3 Asemakaavan muutoksen nro 12548 kartta 3/3, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019
- 4 Asemakaavan muutoksen nro 12548 selostus, päivätty 29.1.2019, muutettu 5.11.2019, päivitetty Kylk:n 5.11.2019 päätöksen mukaiseksi
- 5 Vuorovaikutusraportti 29.1.2019, täydennetty 5.11.2019
- 6 Osa päätöshistoriaa
- 7 Liikennesuunnitelma piir.nro 6995
- 8 Liikennesuunnitelma piir.nro 6996
- 9 Havainnekuvat 29.1.2019

Oheismateriaali

- 1 Sijaintikartta
- 2 Ilmakuva
- 3 Muistutukset ja kirjeet
- 4 Tehdyt muutokset
- 5 Maankäyttösopimus allekirjoitettu 1.12.2020, nro 12548

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

- 6 Asemakaavan muutoshakemus 29.11.2017
7 Kaavamuutoshakemus, Svanströmintie 2a
8 Kaavamuutoshakemus, Svanströmintie 2b

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Kaavamuutoksen hakijat

Helen Sähköverkko Oy
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti

Esitysteksti

Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen

Esitysteksti
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4
Liite 5
Liite 6
Liite 7
Liite 8

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Asemakaavoitus
Asemakaavoitus/Koski

Päätöshistoria

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuuripalvelukokonaisuus Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö 8.1.2021

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Asemakaavan muutos koskee Koirasaarentien ja Ilomäentien alueita pohjoisessa Yliskylässä, Laajasalossa. Kaavaratkaisu mahdollistaa Kruunusilta pitkin tulevan pikaraitiotien rakentamisen edelleen Yliskylään sekä pikaraitiotien varren täydennysrakentamisen. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Kaupunginmuseo on antanut lausuntonsa kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 1.4.2016 ja 15.2.2018. Vuonna 2018 annetussa lausunnossa museon kriittiset huomiot kohdistuivat Koirasaarentien pohjois- ja eteläpuoliseen rakentamiseen sekä Ilomäentien 7:n tontille ehdotettuun lisärakentamiseen.

Koirasaarentien pohjoispuolisia rakennusmassoja on museon lausunnon mukaisesti linjattu suoraviivaisemmaksi, jolloin ne noudattavat paremmin alueen hallitsevaa koordinaatistoa. Koirasaarentien eteläpuolella pitkät lamellikokonaisuudet puolestaan noudattavat kadun pohjoispuoleisten kortteleiden periaatteita ja luovat Koirasaarentien varren rakennuksille yhtenäisen ilmeen sekä katutilan. Tälle on löydetty perustelu mm. sillä, että ne suojaavat parhaiten eteläpuoleisia pihoja ja pientaloaluetta liikennemelulta ja pienhiukkasilta.

Kaupunginmuseolla ei ole huomauttamista Koirasaarentietä koskevista kaavaehdotuksista.

Ilomäentien 7:n tontille ehdotetulle lisärakentamiselle on varattu 4000 kerrosneliömetriä. Vuorovaikutusraportin vastineessa todetaan että; ”Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta kokonaisuuden ja sen keskeisten ominaispiirteiden katsotaan säilyvän yhtenäisenä uudisrakentamisen sijoituessa raitiotien varteen ikään kuin ehjän kokonaisuuden ”reunamalle”. Kokonaisuus tulee edelleen säilymään Yliskylän suurmaisemassa selkeästi erottuvana maamerkinä. Kaavamääräykset ohjaavat uudisrakennuksen hillittyä olemusta, ja estävät rakennuksen kohoamista erityiseksi elementiksi suurmaisemassa”.

Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan kaava-aineisto ei täysin tue Ilomäentiestä annetun vastineen näkemystä, eikä aineisto todenna rakennushankkeen vaikutuksia Yliskylän suurmaisemaan. Suhteuttaessa tämän osahankkeen vaikutusten selvitystarkastelun osittaista puutetta kaavan kokonaisvaikutukseen, museon näkemykseen mukaan vaikutukset eivät tule olemaan sellaisia, että museolla olisi erityistä syytä ja tarvetta huomauttaa kaavaehdotuksesta.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940

25.01.2021

Asia/5

juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 05.11.2019 § 549

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Hankennumero 4388_1, 4388_9

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle

- 29.1.2019 päivätyn ja 5.11.2019 muutetun asemakaavan muutos-ehdotuksen nro 12548 hyväksymistä. Asemakaavan muutos koskee 49. kaupunginosan (Laajasalo, Yliskylä) korttelin 49003 tonttia 11, korttelin 49020 tonttia 5, korttelin 49029 tontteja 5 ja 6, korttelin 49033 tonttia 2, korttelin 49036 tonttia 5, korttelin 49037 tonttia 1, korttelin 49051 tontteja 3 ja 18, korttelin 49056 tontteja 12 ja 13, korttelin 49059 tontteja 1 ja 2, korttelin 49072 tonttia 1 sekä puisto-, lähivirkistys- ja katualueita (muodostuu uudet korttelit 49091, 49097 ja 49098)
- hyväksyessään Koirasaarentien ja Ilomäentien kaavan lautakunta pyytää huomioimaan koko Laajasalon jatkoaavoituksessa asukkaiden terveys- ja sosiaalipalvelut.

Lisäksi lautakunta päätti

- ettei ehdotusta aseteta uudelleen nähtäville
- antaa vuorovaikutusraportista ilmenevät vastineet saatuihin lausuntoihin ja muistutuksiin sekä nähtävilläoloajan ulkopuolella kirjallisesti esitettyihin mielipiteisiin. Päätösasiakirjat ja vuorovaikutusraportti ovat luettavissa kaupunkiympäristön toimialan asiakaspalvelussa, Sörnäistenkatu 1, sekä internet-sivuilla: Päätöksenteko

www.hel.fi/kaupunkiymparisto/fi

- ilmoittaa päätöksestään ja vuorovaikutusraportista muodostuvan MRL 65 §:n mukaisen kunnan perustellun kannanoton niille kaavasta muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa.

Käsittely

05.11.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavina olivat arkkitehti Maria Isotupa, arkkitehti Tyko Saarikko, liikennesuunnittelija Markus Ahtiainen, maisema-arkkitehti

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Niina Strengell ja tiimpäällikkö Anu Kuutti. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Sirpa Asko-Seljavaara: Hyväksyessään Koirasaarentien ja Ilomäentien kaavan lautakunta pyytää huomioimaan koko Laajasalon jatkokaavoituksessa asukkaiden terveys- ja sosiaalipalvelut.

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Sirpa Asko-Seljavaaran vastaehdotuksen.

05.02.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

29.01.2019 Pöydälle

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Maria Isotupa, arkkitehti, puhelin: 310 37303

maria.isotupa(a)hel.fi

Tyko Saarikko, arkkitehti, puhelin: 310 37441

tyko.saarikko(a)hel.fi

Markus Ahtiainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37088

markus.ahtiainen(a)hel.fi

Jouni Kilpinen, diplomi-insinööri, (teknistaloudelliset asiat), puhelin: 310 37251

jouni.kilpinen(a)hel.fi

Niina Strengell, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37072

niina.strengell(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Kaupunkimittauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö 26.08.2019 § 48

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Päätös

Yksikön päällikkö päätti hyväksyä asemakaavan 12548 pohjakartan kaupunginosassa 49 Laajasalo. Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Päätöksen perustelut

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kaupunkimittauspalvelut on valmistanut asemakaavan pohjakartan:

25.01.2021

Asemakaavan numero: 12548
Kaupunginosa: 49 Laajasalo
Kartoituksen työnumero: 29/2018A, 29/2018B
Pohjakartta valmistunut: 16.8.2019, 19.8.2019 Uusinnat (ensi tilaukset 2018)
Tasokoordinaatisto: ETRS-GK25
Korkeusjärjestelmä: N2000

Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden asiakkuusjohtaja on päätöksellä (4§/1.6.2017) siirtänyt hallintosäännön 16 luvun 8 § 2 momentin 7 kohdan toimivallan hyväksyä kaavoja varten valmistetut pohjakartat kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupungingeodeetille sekä kartat ja paikkatiedot -yksikön päällikölle.

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus
Kaupunkimittauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö
22.11.2018 § 47

Lisätiedot

Merja Kyyrö, vastaava kartoittaja, puhelin: 310 31911
merja.kyyro(a)hel.fi
Timo Tolkki, yksikön päällikkö, puhelin: 310 31883
timo.tolkki(a)hel.fi

Nimistötoimikunta 14.11.2018 § 73

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Arkkitehti Maria Isotupa esitteli.

Nimistötoimikunta päätti esittää alueelle seuraavia uusia nimiä:

Etanakulma–Snigelhörnet

(puisto)

Perustelu: Ryhmänimi (nilviäiset ja niveljalkaiset); liitynnäinen, Etanapolun mukaan.

Ollinpolku–Olstigen

(polku)

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

25.01.2021

Perustelu: Liitynnäinen, Ollinraition mukaan.

Ollinraitiö–Olspåret

(katu)

Perustelu: Vanhan paikannimen Olåker mukaan; tiennimi Ollinvainion-
tie–Olåkersvägen on ollut käytössä alueella vuosina 1953–1970.

Nimistötoimikunta oli esittänyt alueelle nimeä Ollinvainio–*Olaåkern
16.9.2015 (24. §), mutta pöytäkirjaan oli jäänyt virhe ruotsinkieliseen
nimeen (po. Olåkern). Alueen vanhoissa kartoissa kyseisellä paikalla
on muun muassa nimet Olåker (1933) ja Ölåker (1877).

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi

Rakennusvirasto 7.4.2016

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluvirasto pyytää rakennusviraston kannanottoa osal-
listumis- ja arviointisuunnitelmasta 1234-00/16, Laajasalon (49.ko)
asemakaavan muutoksesta koskien Koirasaarentien ja Ilomäentien
alueita 8.4.2016 mennessä.

Rakennusvirastolla ei ole lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunni-
telmasta. Rakennusviraston edustajat Birgitta Rossing ja Silja Hurskai-
nen osallistuvat asemakaavan valmistelutyöhön yleisten alueiden nä-
kökulmasta.

Lisätiedot

Birgitta Rossing, aluesuunnittelija, puhelin: 310 38640
birgitta.rossing(a)hel.fi

Silja Hurskainen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38939
silja.hurskainen(a)hel.fi

Kiinteistövirasto 7.4.2016

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Lausunto

Kiinteistövirasto antaa seuraavan lausunnon Koirasaarentien ja Ilo-
mäentien alueiden asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointi-
suunnitelmasta.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi/kaupunginhallitus

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Otaen huomioon, että alue tulee sijaitsemaan julkisen liikenteen kannalta edullisesti, kaupungin keskustasta tulevan uuden raitiolinjan varrella, kiinteistövirasto puoltaa alueen tehokasta täydennysrakentamista ja innovatiivisia, kustannustehokkaita pysäköintiratkaisuja. Ratkaisumalli lisäisi myös edellytyksiä kaupungin AM-ohjelman haasteellisten asuntotuotantotavoitteiden toteutumiselle.

Myös muualle Laajasaloon kaavaillaan mittavia täydennysrakentamiseen tähtäviä kaavamuutoksia, joissa pysäköintiratkaisut monin paikoin edellyttäisivät keskitettyjä, useiden tontinomistajien käytössä olevia pysäköintilaitoksia (nimeämättömät autopaikat). Tämän vuoksi kiinteistövirasto esittää, että selvitetäisiin mahdollisuus koordinoida näiden ratkaisujen toteuttaminen kaupungin taholta. Tarvittaessa tulee koordinoida mittavan lisärakentamisen vaatimat oikea-aikaiset panostukset myös kunnallisiin palveluihin ja yleisten alueiden toteuttamiseen.

Lisäksi kiinteistövirasto katsoo, että täydennysrakentamisalueen liittäminen jollain muotoa Kruunuvuorenrannan projektialueeseen voisi olla eduksi niin alueen imagon kuin sen rakentamisen vaatimien julkisten investointien (kustannus)tehokkaan ja toiminnallisesti mielekkään toteuttamisen kannalta.

Lopuksi kiinteistövirasto pyytää huomioimaan, että kaava-alueilla sijaitsevat asuntotontit ovat pääosin yksityisessä omistuksessa. Tämän vuoksi mahdolliset maankäytösopimusneuvottelut tulee myös huomioida kaavoitusprosessissa.

Lisätiedot

Katarina Nordberg, kiinteistölakimies, puhelin: 310 31800
katarina.nordberg(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 1.4.2016

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 26.2.2016

Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Koirasaarentielle ja Ilomäentielle suunnitellaan raitiotietä ja niiden varalle uudisrakentamista. Samalla selvitetään yksityisten kiinteistöjen tarvetta lisärakentaa tonteilleen. Molemmat suunnittelualueet liittyvät Laajasalontien muuttamiseen kaikkien liikkumistapojen katualueeksi.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on myös uudistaa kaupunkikuvaa, sekä luoda edellytyksiä hulevesien hallinnalle.

Yleiskaava 2002:ssa alue on merkitty kerrostalovaltaiseksi alueeksi asuminen/toimitila, keskustatoimintojen alueeksi tai pääkaduksi. Helsingin uudessa yleiskaavaehdotuksessa (2015) alue on merkitty liike- ja palvelukeskustaksi C1 ja asuntovaltaiseksi alueeksi A2.

2010 voimaan tulleessa asemakaavassa Koirasaarentien ja Henrik Borgströmin tien risteuksen koillispuolen kerrostalokorttelit ovat arvotettu paikallishistoriallisesti, kaupunkikuvallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaaksi, joiden ympäristö säilytetään. Myös Kirkkosalmentien varren kerrostalokortteleihin liittyy rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Siellä sijaitsevat lamellitalot ovat arkkitehti Erkki Karvisen suunnittele-
mia. Ne ovat osa Laajasalon 1960-luvun rakentumista. Rakennusten ja luonnonympäristön suhde on vaikuttava. Alueelle leimallinen ominaisluonne syntyy pitkien rakennusmassojen ja niiden väliin jäävän kallioisen maaston vuorovaikutuksesta.

Koirasaarentien eteläpuolella on pientalovaltaista aluetta, minkä ominaispiirteet tulee ottaa huomioon kaavamuutosta suunniteltaessa.

Ilomäentien itäpuolella on 1970-luvulla rakennettujen kerrostalojen kokonaisuus. Rakennukset on suunnitellut arkkitehti Erkki Karvinen 1973 ja -74. Elementtitalot olivat alun perin julkisivuiltaan pesubetonia. Yhdeksänkerroksisten, autokannen päälle rakennettujen asuinkerrostalojen ryhmä muodostaa komean kokonaisuuden suunnittelualueen pohjoispuolella. Niihin liittyy alueen eteläosassa kolmen viisikerroksisen lamellitalon ryhmä. Kyseisen kerrostalokokonaisuuden mahdollisia suo-
jeluarvoja tulee arvioida kaavatyön yhteydessä yhdessä kaupunginmu-
seon kanssa.

Kaupunginmuseolla ei ole osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Sari Saresto, tutkija, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Nimistötoimikunta 16.03.2016 § 28

HEL 2016-000535 T 10 03 03

Nimistötoimikunta jatkoi edellisessä kokouksessa aloittamaansa kes-
kustelua Laajasalon liikekeskukseen, Koirasaarentiehen ja Ilomäentie-

25.01.2021

hen sekä Laajasalontien keski- ja pohjoisosaan liittyvistä kaavoitus-suunnitelmista, joihin liittyy pohdinta Laajasalontien nykyisen moottori-kadun pohjoisosan nimestä Koirasaarentien risteykseen asti.

Nimi Laajasalontie–Degerövägen on otettu käyttöön vuonna 1953; tätä ennen nimi oli käytössä asussa Degerööntie–Degerövägen.

Nimistötoimikunta päätti esittää asemakaavaosastolle, että nimeä Laajasalontie–Degerövägen ei muuteta. Laajasalontien nimi on vakiintunut, yksilöivä ja helposti paikannettava sekä ollut käytössä yli kuusi vuosikymmentä. Laajasalontielle on myös runsaasti osoitteita. Helsingin nimistönsuunnittelussa noudatettavan periaatteen mukaan vakiintuneita ja paikallishistoriallisesti merkittäviä nimiä ei tule muuttaa, ellei muuttamiseen ole pakottavaa, esimerkiksi pelastusturvallisuuteen liittyvää tarvetta. Vakiintuneiden kadunnimien muuttaminen aiheuttaisi myös kohtuuttomasti vaivaa ja kustannuksia kadunvarren asukkaille, yrityksille ja yhteisöille sekä sekaannusta ja haittaa pitkälle tulevaisuuteen.

17.02.2016 Pöydälle

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistönsuunnittelija, puhelin: 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi

§ 59

V 3.2.2021, Vuokrausperiaatteiden määrittäminen asuin-, liike- ja toimistorakennuksen korttelialueen tontille (Meilahti, tontti 15520/2)

HEL 2020-011202 T 10 01 01 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto vahvistaa asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueen tontin (AL) 15520/2 vuokrausperiaatteet 31.12.2070 saakka liitteen 1 mukaisesti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuokrausperiaatteet
- 2 Sijaintikartta ja ote asemakaavasta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Vuokralainen

Otteen liitteet

Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto
Liite 1
Liite 2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Asemakaava- ja tonttitiedot

Kaupunginvaltuusto on 6.11.2019 § 324 hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 12598, joka on tullut voimaan 31.12.2019. Asemakaavan muutos mahdollistaa 1960-luvun toimistorakennuksen rakennus-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

suojelun, korottamisen ja osittaisen muuttamisen asuinkäyttöön sekä rakennukseen kytkeytyvän uudisrakennuksen rakentamisen. Hallinto- ja viristorakennusten korttelialue YH muutettiin kaavassa asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi AL.

Asemakaavamuutoksessa niin kutsuttu TVK-talo (Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliiton toimitalo) muutetaan osittain asumiskäyttöön ja se korotetaan viereiseen rakennukseen sovittaen. TVK-talo on suojeltu asemakaavassa sr-2-merkinnällä. Suojeltavia rakennusosia ovat julkisivut, nauhaikkunoiden ikkunajaon vaihtelevarytminen sommiteluperiaate, pääsisäänkäynti siihen liittyvine aula- ja käytävätiloineen sekä tasossa noin +19,8 olevan sisäpihan vesikaton kattoikkunat. Asemakaavan mukaan ensimmäinen ja toinen kerros on varattava pääasiassa liike- tai muiksi toimitiloiksi. Suojeltavaan TVK-talon rakennukseen liitetään toimitila-/asumiskäyttöön tarkoitettu uudisrakennus, joka voidaan rakentaa tontin kaakkoisosaan, osittain olemassa olevan rakennuksen maantasokerroksen yläpuolelle.

Kaavaratkaisun kokonaiskerrosala on noin 9 110 k-m², josta asuinkerrosalaa on noin 6 960 k-m² ja toimisto- ja liiketilakerrosalaa noin 2 150 k-m².

Tontin osoite on Töölöntullinkatu 8. Tontti on merkitty kiinteistörekisteriin 10.2.1965.

Sijaintikartta ja asemakaavanote ovat liitteenä 2.

Pitkäaikainen vuokraus

Tontti oli vuokrattu 31.12.2020 päättyvällä maanvuokrasopimuksella nro 8244 Kiinteistö Oy Töölöntullinkatu 8:lle järjestöalaa varten. Vuokrasopimusta on jatkettu kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun tontit -yksikön päällikön päätöksellä (22.12.2020 § 402) 30.6.2021 saakka.

Vuokrausperiaatteet

Esitettävät vuokrausperiaatteet perustuvat ulkopuolisen arvioitsijan laatimaan arviokirjaan. Vanhan osan rakennusoikeuden alempi hinnoittelu perustuu siihen, että vanhassa osassa kerrosalan ja huoneistoalan suhde on heikompi kuin uudisosassa. Arviolausunto on oheismateriaalissa.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueen tontin (AL) 15520/2 vuosivuokra määrätään pitäen perusteena virallisen elinkustannusindeksin ”lokakuu 1951 = 100” pistelukua 100 vastaavana kerrosneliömetrihintana uudisosan vapaarahoitteisen asuntotuotannon osalta 71

25.01.2021

Asia/6

euroa (nykyarvo noin 1 404 euroa/ind. 1977), vanhan osan vapaara-
hoitteisen asuntotuotannon osalta 57 euroa (nykyarvo noin 1 127 eu-
roa), uudisosan toimisto- ja liiketilojen osalta 31 euroa (nykyarvo noin
613 euroa), vanhan osan toimisto- ja liiketilojen osalta 26 euroa (nyky-
arvo noin 514 euroa), uudisosan päivittäistavarakaupan osalta 33 eu-
roa (nykyarvo noin 652 euroa) ja vanhan osan päivittäistavarakaupan
osalta 27 euroa (nykyarvo noin 534 euroa).

Kaupunginvaltuuston päätöksen 1.10.1980 (asia nro 18) mukaan asun-
totontin vuosivuokra on 4 % ja muiden tonttien 5 % tontin laskennalli-
sesta hinnasta, mikä määräytyy tontin pääasiallisen käyttötarkoituksen
mukaan.

Tontti on tarkoitus vuokrata noin 50 vuodeksi. Näin ollen vuokra-aika
päätyy 31.12.2070.

Toimivalta

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 8 kohdan mukaan kaupunginvaltuusto
vahvistaa yli 30 vuoden pituisten maanvuokrasopimusten yleiset vuok-
rauseriaatteet.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuokrauseriaatteet
- 2 Sijaintikartta ja ote asemakaavasta

Oheismateriaali

- 1 Salassa pidettävä (JulkL (621/1999) 24.1 § 17 k)

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
Vuokralainen

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto
Liite 1
Liite 2

25.01.2021

Asia/6

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.10.2020 § 609

HEL 2020-011202 T 10 01 01 02

Töölöntullinkatu 8

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että

- kaupunki vahvistaa Helsingin Meilahdessa asemakaavan muutokseen nro 12598 sisältyvän asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueen tontin (AL) 15520/2 vuokrausperiaatteet 31.12.2070 saakka liitteen 1 mukaisesti.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Anu Kumara, kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 34013
anu.kumara(a)hel.fi

§ 60

**V 17.2.2021, Valtuutettu Laura Rissasen aloite muskarista osana
varhaiskasvatusta**

HEL 2020-010186 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Laura Rissasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Laura Rissanen ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteesaan, että kaupunki tuo musiikkileikkikoulun osaksi varhaiskasvatusta ja siten maksuttomasti kaikkien lasten ulottuville.

Kaupunginhallitus toteaa, että musiikki- ja taidekasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa on laajasti tiedostettu ja siihen on kehitetty monenlaisia uusia toimintamalleja yhdessä taidetoimijoiden kanssa.

Taideraide-toiminnassa kuusi eri taiteenalojen ammattilaista työskentelee kahdeksan kuukauden ajan sovituissa varhaiskasvatusyksiköissä yhdessä lasten ja henkilökunnan kanssa. Musiikkikasvatuksen osamista on vahvistettu musakärrytoiminnalla, jossa laadukkaat soittimet kiertävät päiväkodeissa ja henkilökuntaa koulutetaan niiden käyttöön. Vuoden 2020 alusta käynnistynyt Kulttuurin kummilapset -toiminta tuo taiteen ja kulttuurin jokaisen ikäluokan ulottuville.

25.01.2021

Varhaiskasvatuksessa vuoden 2021 sitovana tavoitteena toteutetaan jokaisessa lapsiryhmässä ilmiöpohjaisen oppimisen kokonaisuus yhdessä kulttuuri- tai taidetoimijan kanssa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetissa ei ole varauduttu musiikkileikkikoulun opettajien palkkaamisesta aiheutuviin määräraha-tarpeisiin. Helsingissä on 350 kaupungin päiväkotia, joten opettajia tulisi palkata useita, jos kiertävien opettajien avulla haluttaisiin tuoda säännöllinen toiminta kaikkien lasten ulottuville.

Musiikki, liike ja tanssi ovat varhaiskasvatuksessa monella tapaa läsnä päivän eri tilanteissa jo nyt. Ne tuottavat lapsille iloa, luovat yhteisöllisyyttä ryhmässä ja auttavat uuden oppimisessa. On hyvä, että varhaiskasvatuksen henkilökunta voi toteuttaa musiikkikasvatusta lasten viireystilaan sopivimman aikataulun mukaan.

Lasten musiikki- ja taidekasvatusta voidaan edistää henkilökunnan osaamista kehittämällä. Yhden musiikkileikkikoulun opettajan vuosittaisia kustannuksia vastaavalla summalla voidaan järjestää pitkäkestoista musiikkipedagogista täydennyskoulutusta laajalle joukolle varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Täydennyskoulutuksen mahdollisuuksia voidaan selvittää yhteistyössä musiikkipedagogin opintoja järjestävien korkeakoulujen tai musiikkiopistojen kanssa.

Vastaus on kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Laura Rissasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 15.12.2020 § 299

HEL 2020-010186 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle Laura Rissasen valtuustoaloitteesta tuoda maksuton musiikkileikkikoulu osaksi varhaiskasvatusta, kaikkien lasten ulottuville:

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.

Varhaiskasvatussuunnitelman yhtenä oppimisen alueena on ilmaisun monet muodot. Se sisältää tavoitteet lasten musiikillisen, kuvallisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun edistämiseksi. Ilmaisun eri muotoihin tutustutaan moniaistisesti, erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä sekä lähiympäristön kulttuuritarjontaa hyödyntäen.

Kansallinen arviointikeskus (Karvi) julkaisi syyskuussa 2019 arvioinnin tulokset varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toteutumisesta päiväkotien ja perhepäivähoidon arjessa. Tutkimuksen perusteella yhdeksi kehittämistoimenpiteeksi todettiin taidekasvatuksen aseman vahvistaminen varhaiskasvatuksessa.

Helsingissä tiedostetaan musiikki- ja taidekasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa. Taidekasvatukseen on kehitetty uusia toimintamalleja yhdessä taidetoimijoiden kanssa. Helsingin Taideraide toiminnassa käynnistyy jo viides toimintakausi. Taideraide toimintaan rekrytoidaan vuosittain kuusi eri taiteenalojen ammattilaista, jotka työskentelevät kahdeksan kuukauden ajan sovituissa varhaiskasvatyksiköissä yhdessä lasten ja henkilökunnan kanssa. Lisäksi vuoden 2020 alusta käynnistynyt Kulttuurin kummilapset -toiminta tuo taiteen ja kulttuurin saavutettavaksi jokaiselle ikäluokalle.

Varhaiskasvatuksessa vuoden 2021 sitovana tavoitteena toteutetaan jokaisessa lapsiryhmässä ilmiöpohjaisen oppimisen kokonaisuus yhdessä kulttuuri- tai taidetoimijan kanssa.

Musiikkikasvatus Helsingin varhaiskasvatuksessa

Musiikki, laulut, lorut ja rytmittelyt, liike ja tanssi ovat varhaiskasvatuksessa läsnä päivän eri tilanteissa. Ne tuottavat lapsille iloa, luovat positiivisella tavalla yhteisöllisyyttä ryhmässä ja auttavat uuden oppimisen. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi toteuttaa musiikkikasvatusta lasten vireystilaan sopivimman aikataulun mukaan.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Henkilökunnan osaamista kehittämällä ja musiikkikasvatuksen täydennyskoulutuksella voidaan varhaiskasvatuksessa edistää lasten yksilöllisiä tarpeita vastaavaa musiikki- ja taidekasvatusta.

Helsingin varhaiskasvatuksessa musiikkikasvatuksen osaamista on vahvistettu musakärrytoiminnalla. Musakärry on lapsiryhmille suunniteltua musiikkipedagogista toimintaa. Laadukkaat soittimet kiertävät päiväkodeissa ja henkilökunnalle suunnatun koulutuksen avulla mahdollistuu pedagoginen toiminta. Musakärrytoiminnassa on myös lapsen kielellistä kehitystä tukevia elementtejä. Musakärrytoimintaa toteutetaan laajasti kahdella varhaiskasvatusalueella. Lisäksi henkilökuntaa eri puolilta Helsinkiä on koulutettu soittimien ja muiden musiikillisten ja ilmaisullisten elementtien käyttöön päivittäisessä työssään.

Aloitteessa esitetään, että Helsinki voisi tuoda musiikkileikkikoulun maksuttomasti osaksi varhaiskasvatusta, esimerkiksi palkkaamalla päiväkoteihin kiertäviä musiikkileikkikoulun opettajia.

Varhaiskasvatuksessa on 350 kunnallista päiväkotia ja 136 yksityistä päiväkotia. Musiikkileikkikoulun opettajia tulisi palkata useita, jos kiertävien opettajien avulla haluttaisiin mahdollistaa säännöllinen toiminta kaikkien lasten ulottuville.

Yhden musiikkileikkikoulun opettajan vuosittaisia kustannuksia vastaavalla summalla (noin 40 000 euroa/pedagogi) voidaan järjestää pitkäkestoista musiikkipedagogista täydennyskoulutusta laajalle joukolle varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Täydennyskoulutuksen järjestämisen mahdollisuuksia voitaisiin selvittää yhteistyössä musiikkipedagogin opintoja järjestävien korkeakoulujen (Sibelius-Akatemia ja Metropolia) tai musiikkiopistojen kanssa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioehdotuksessa 2021 ei ole varauduttu musiikkileikkikoulun opettajien palkkaamisesta aiheutuviin lisämäärärahatarpeisiin.

Lapsivaikutusten arviointi

Musiikin harrastaminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaava sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Lapsen oikeus taiteeseen toteutuu osana laadukasta varhaiskasvatusta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Nina Onufriew, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 42550

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Asia/7

nina.onufriew(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Asia/8

§ 61

V 17.2.2021, Valtuutettu Suldaan Said Ahmedin aloite uimarantojen turvallisuuden parantamisesta

HEL 2020-010624 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Suldaan Said Ahmedin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Suldaan Said Ahmed ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että uimarantojen turvallisuutta parannetaan rajaamalla alueita ja rakentamalla kahluualtaita sekä lisäämällä valvoja ja monikielisiä varoituskylttejä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaikille äkkisyville uimarannoille on kesän 2020 aikana sijoitettu uusia, näkyvämpiä kylttejä varoittamaan uimarannan pohjamuodoista. Syvyydestä varoitetaan sekä symbolikuvala että suomen, ruotsin, englannin, arabian ja somalin kielillä. Kaikkien valvottujen uimarantojen pohjaolosuhteet on kuvattu luotaamalla kesälä 2020. Kuvauksiin perustuvat uimarantojen profiilikuvat sijoitetaan tu-

levana kesänä rantojen ilmoitustauluille, kaupungin nettisivuille sekä suurimmilla rannoilla myös vesirajan läheisyyteen.

Liikuntapalvelujen hallinnassa on 26 uimarantaa, joista kahdellatoista on valvonta. Rantapelastajia on valvontavuorossa vähintään kaksi yhtä aikaa, suuremmilla rannoilla 3–6. Kesällä 2020 palkattiin yhteensä 38 rantapelastajaa. Vuodelle 2021 ei ole varattu määrärahaa rantapelastajien määrän lisäämiseksi.

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ei suosittele erillisen alueen rajaamista pienille lapsille, koska rajoitustoimenpiteet voivat luoda virheellisen tunteen alueen turvallisuudesta. Luonnonolosuhteissa uiminen vaatii pienten lasten vanhemmilta jatkuvaa valvontaa. Erityisesti Pikkukosken uimarannalla, joka aloitteessa mainitaan, veden korkeus voi vaihdella uimarantakauden aikana jopa yli metrin. Vaikka rannalta rajattaisiin alue pienille lapsille, sen syvyys voisi vaihdella merkittävästi lyhyelläkin ajanjaksolla.

Vastaus on kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Suldaan Said Ahmedin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 17.11.2020 § 188

HEL 2020-010624 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää tärkeänä uimarantojen turvallisuuden kehittämistä. Lautakunta ei kuitenkaan tue ehdotusta erillisten rakennelmien kautta rajata aluetta pienille lapsille Pikkukosken uimarannalta kuten Kuusijärven rannalla on tehty.

Pikkukosken uimaranta sijaitsee Vantaanjoen varrella, jossa veden korkeus voi vaihdella uimarantakauden aikana jopa yli metrin, joten rajatun alueen syvyys voi vaihdella merkittävästi lyhyelläkin ajanjaksolla. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ei myöskään suosittelen, että lapsille rajataan erillinen alue uimarannoilta, koska rajaustoimenpiteet voivat luoda turvallisuuden tunteen alueesta. Kyseessä on kuitenkin luonnonolosuhde, joka vaatii pienten lasten vanhemmilta jatkuvaa valvontaa.

Suomessa on tuhansia uimarantoja ja -paikkoja, joista suurin osa on valvomattomia. Valvotut uimarannat sijaitsevat pääsääntöisesti suuremmissa kaupungeissa. Liikuntapalvelut hallinnoi Helsingin alueella 26:ta uimarantaa, joista 12 rannalla on valvontaa. Valvontatehtävistä huolehtivia rantapelastajia on valvontavuorossa kaksi pelastajaa yhtä aikaa paikan päällä ja suuremmilla rannoilla, kuten Aurinkolahden ja Hietaniemen rannoilla, vuorossa on samaan aikaan 3–6 pelastajaa. Rantapelastajia palkataan määrärahan puitteissa. Kesällä 2020 palkattiin yhteensä 38 rantapelastajaa. Ensi vuodelle 2021 ei ole budjetoitu lisämäärärahaa lisäämään rantapelastajien määrää rannoilla.

Kaikille äkkisyville uimarannoille on kesän 2020 aikana on sijoitettu uusia, näkyvämpiä varoitustauluja varoittamaan uimarannan pohjamuodoista. Syvyydestä varoitetaan symbolikuvalla sekä suomen, ruotsin, englannin, arabian ja somalin kielillä. Helsingin kaikkien valvottujen uimarantojen pohjaolosuhteet kuvattiin luotaamalla kesällä 2020. Kuvauksiin perustuvat uimarantojen profiilikuvat sijoitetaan kesäksi 2021 rantojen ilmoitustauluille, kaupungin nettisivuille sekä suurimmilla rannoilla myös vesirajan läheisyyteen.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Tarja Loikkanen

Lisätiedot

Stefan Fröberg, ulkoilupalvelupäällikkö, puhelin: 310 87901
stefan.froberg(a)hel.fi

25.01.2021

Asia/9

§ 62

V 17.2.2021, Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite kiusaamisen vastaisen ohjelman soveltamisesta

HEL 2020-011649 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Laisaari ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala selvittää, miten kaupungin kouluissa on sovellettu kiusaamisen vastaista ohjelmaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että kiusaamisen vastainen ohjelma on otettu käyttöön varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Kaikki ohjelman toimenpiteet ovat edenneet. Ohjelman toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti kasvatus- ja koulutuslautakunnalle.

Kiusaamista kartoittava kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi ja kouluja suositellaan käyttämään väliaikoina koulun hyvinvointiprofiilia. Kouluterveyskyselyn tuloksia tullaan jatkossa käsittelemään aiempaa enemmän myös oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Jatkossa huoltaja tai oppilas itse voi ilmoittaa kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä Wilman lomakkeen avulla. Wilmaan on lisätty myös lomake, johon voidaan kirjata kiusaamistapahtuman selvittely.

Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit on koulutettu käyttämään restoratiivista työtettä. He tapaavat kaikki seitsemännen luokan ja toisen asteen ensimmäisen vuoden oppijat pienryhmissä. Tukioppilastoimintaa ohjaavat opettajat ovat saaneet kiusaamistilanteiden selvittelyyn Mannerheimin Lastensuojeluliiton koulutuksen. Kouluissa pilotoidaan mallia, jossa koulun työntekijät valitsevat keskuudestaan henkilön, jolla on kokonaisvastuu kiusaamisen vastaisista toimista. Myös KiVa Koulu -ohjelma on edelleen käytössä suuressa osassa kouluja.

Vakavissa kiusaamistilanteissa koulut saavat tukea Aseman Lasten K-0-toiminnasta, jossa ulkopuoliset asiantuntijat tulevat tapaamaan osapuolia ja heidän vanhempiaan. Kokemusten mukaan ulkopuolinen toimija onnistuu useimmiten selvittämään pitkällekin tulleita tilanteita ajan kanssa. Aseman Lasten ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton asiantuntijat pilotoivat lisäksi vertaistukiryhmää kiusatuille oppilaille.

Osa ohjelman toimenpiteistä edellyttää sitä, että niiden toteuttaminen suunnitellaan paikallisesti päiväkodissa, koulussa tai oppilaitoksessa. Tällaisia toimenpiteitä ovat luokan säännöt kiusaamista vastaan, jatkuva ryhmäyttäminen, jolla varmistetaan lasten ja nuorten kiinnittyminen omaan ryhmään, sosiaalisia ja tunnetaitoja edistävien ohjelmien systemaattinen käyttö sekä paljon kiusatuksi tulleelle oppilaalle sovitava nimikkoakuinen, joka seuraa että kiusaaminen loppuu. Koulut kirjaavat toimenpiteiden toteuttamisen koulun toimintasuunnitelmaan.

Ohjelmaa on viety tiedoksi kaupungin sisällä, kolmannen sektorin toimijoille sekä muille yhteistyökumppaneille. Helvaryn (Helsingin vanhemmat r.y.) avulla ohjelma pyritään saamaan nykyistä paremmin myös huoltajien tietoon. Kaikille kuntalaisille suunnattu tiedottaminen on valmisteilla ja ohjelmasta tehdään tietoisukuja muun muassa median käyttöön.

Vastaus on kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731

25.01.2021

Asia/9

maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 15.12.2020 § 300

HEL 2020-011649 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon Johanna Laisaaren valtuustoaloitteesta koulussa tapahtuvan kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisystä:

Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaaminen vähenee kouluissa ja oppilaitoksissa, mutta jokainen kiusaamistapaus on liikaa. Helsinki laati kunnianhimoisen kiusaamisen vastaisen ohjelman (KVO13), joka on otettu käyttöön Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Ohjelma on annettu vapaasti myös kaupungissa toimivien yksityisten ja valtion koulujen/oppilaitosten käyttöön.

Kiusaamisen vastainen ohjelma on systemaattisesti noudatettava kokonaisuus, eikä mikään yksittäinen hanke tai menetelmä. Esimerkiksi KiVa-koulu on yksi sosiaalisia- ja tunnetaitoja kehittävästä ohjelmista, mutta ei ainoa tieteellisesti toimivaksi osoitettu väline. Maksullisuudesta huolimatta suurin osa helsinkiläisistä kouluista käyttää yhä KiVa koulu -ohjelmaa. Tosin nuorilta on tullut melko voimakastakin kritiikkiä siitä, ette he eivät koe menetelmästä olevan hyötyä. Osittain syynä saattaa olla se, että KiVa koulu ohjelmaa on usein käytetty suppeammin kuin sitä on tarkoitettu käytettävän. Esimerkiksi kaikki opettajat eivät käytä ohjelmaa, eikä siihen liittyviä KiVa-tunteja ole aina pidetty.

KVO13-ohjelman toimenpiteet ovat:

1. Hyvinvoinnin mittarit
2. Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat
3. Ryhmien, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

4. Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen
5. Opiskeluhuollon edustajat tapaavat pienryhmissä 7. luokkien ja toisen asteen aloittavat oppilaat
6. Sähköiset palautekanavat
7. Kiusaamisen selvittämisen kirjaaminen
8. Kiusaamisen vastaisten toimien vastuuhenkilöt
9. Restoratiivisten lähestymistapojen käyttö
10. Nimikkoakuinen paljon kiusatuksi tulleelle
11. Kiusaaminen on rikos. K-0-toiminta kaikki koulut kattavaksi
12. Tukioppilastoiminnan kehittäminen
13. Vertaistukitoiminta

Kaikki KVO13-ohjelman toimenpiteet ovat edenneet. Kouluterveyskysely tehdään edelleen joka toinen vuosi ja kouluja sekä oppilaitoksia suositellaan vahvasti käyttämään väliaikoina koulun hyvinvointiprofilia. Kouluterveyskyselyn tuloksia tullaan jatkossa käsittelemään aiempaa enemmän myös oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit on koulutettu käyttämään restoratiivista työotetta. Lisäksi he tapaavat kaikki 7. luokan ja toisen asteen 1. luokan oppijat pienryhmissä. Tukioppilastoimintaa ohjaavat opettajat ovat saaneet kiusaamistilanteiden selvittelyyn liittyvän koulutuksen Mannerheimin Lastensuojeluliiton vetämänä. Kouluissa on alettu pilotoida mallia, jossa koulun työntekijät valitsevat keskuudestaan henkilön, jolla on kokonaisvastuu kiusaamisen vastaisista toimista juuri siinä koulussa.

Wilmaan on lisätty lomake, johon voidaan kirjata kiusaamistapahtuman selvittely koulussa tai oppilaitoksessa. Jatkossa huoltaja tai oppija itse voivat ilmoittaa kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä Wilmaan liitetävän lomakkeen avulla. Lomake on loppuhiomista vaille valmis.

Vakavissa kiusaamistilanteissa koulut tai oppilaitokset saavat tukea Aseman lasten K-0-toiminnasta. Tällöin ulkopuoliset asiantuntijat tulevat tapaamaan kiusaamisen osapuolia ja heidän vanhempiaan. Kokeusten mukaan ulkopuolinen toimija onnistuu useimmiten selvittämään pitkällekin tulehtuneet tilanteet ajan kanssa. Paljon kiusatuille oppilaille on alettu pilotoida vertaistukiryhmää. Ryhmää vetävät Aseman lasten ja Mannerheimin lastensuojeluliiton asiantuntijat.

25.01.2021

Osa toimenpiteistä edellyttää sitä, että niitten toteuttaminen suunnitelmaan päiväkodissa, koulussa tai oppilaitoksessa. Perusopetuksen palvelukokonaisuudessa kouluja onkin velvoitettu kirjaamaan näitten toimenpiteitten toteuttaminen koulun toimintasuunnitelmaan. Tällaisia toimenpiteitä ovat luokan säännöt kiusaamista vastaan, jatkuva ryhmäyttäminen jolla varmistetaan lasten ja nuorten kiinnittyminen omaan ryhmään, sosiaalisia- ja tunnetaitoja edistävien ohjelmien systemaattinen käyttö sekä paljon kiusatuksi tulleelle oppilaalle sovittava nimikkoaikuinen, joka seuraa että kiusaaminen loppuu. Kaikki nämä neljä toimenpidettä näkyvät jo tällä hetkellä peruskoulujen toimintasuunnitelmissa muutamaa yksittäistä poikkeusta lukuun ottamatta.

Ohjelmaa on viety tiedoksi toisille toimialoille, kolmannen sektorin toimijoille sekä muille yhteistyökumppaneille. Ohjelma on tehty tietoisuuden lisäämiseksi ja keskustelun pohjaksi jokaisen koulun toimijoille. Helvarin (Helsingin vanhemmat r.y.) kanssa on aloitettu keskustelu siitä, miten ohjelma saadaan nykyistä paremmin huoltajien tietoon. Kaikille kuntalaisille suunnattu tiedottaminen on valmisteilla ja ohjelmasta tehdään tietoiskuja muun muassa median käyttöön.

Ohjelman etenemistä seurataan kaikissa palvelukokonaisuuksissa ja tilanteesta raportoidaan säännöllisesti kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalle. KVO13 on pitkäjänteinen toimintatavan muutos.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Hanna Kaunisto, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 86659
hanna.kaunisto(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

§ 63

Esitys ympäristöministeriölle ympäristövaikutusten arviointimenettelyn edellyttämisestä EGS-voimalaitoshankkeiden osalta

HEL 2020-007161 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus teki ympäristöministeriölle esityksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn edellyttämisestä EGS-voimalaitoshankkeissa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

1 Maalämpökaivot Helsingissä - Maalämpötyöryhmän ehdotus, kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:8

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ympäristöministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Kaupunkiympäristölautakunta on 1.9.2020 § 447 päättänyt merkitä tiedoksi selvityksen "Maalämpökaivot Helsingissä – Maalämpötyöryhmän ehdotus, kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:8" sekä hyväksynyt selvityksessä ehdotetut maalämmön käytön edistämistä koskevat toimintamallit ja toimenpiteet ohjeellisesti noudatettavaksi kaupunkiympäristön

toimialan yleissuunnittelu-, asemakaavoitus-, asukkaat ja yritykset-, kaupunkimittaus-, maaomaisuuden kehittäminen ja tontit- sekä rakennusvalvontapalveluille.

Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus esittäisi ympäristöministeriölle ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lainsäädännön kehittämistä siten, että EGS-voimalaitoshankkeiden osalta edellytetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Maalämmöllä on Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman mukaan tarkoitus tyydyttää Helsingin lämmitystarpeesta 15 % vuodesta 2035 lukien. Lähtötilanne maalämmön hyödyntämisen osalta on haastava. Vuoden 2019 lopussa maalämmön osuus Helsingin lämmitysenergiasta oli vain noin 1 %. Maalämmön hyödyntämistä varten on 2010-luvulla tullut voimaan uusia lakeja ja ohjeita, jotka ovat olleet tarpeellisia, mutta niiden lisäksi tarvitaan uusia avauksia maalämmön hyödyntämisen edistämiseksi ja hallintaan.

Kiinteistöviraston johtoryhmän 29.5.2017 asettama maalämpötyöryhmän kokoontui yhdeksän kertaa. Maalämpötyöryhmä toimi verkostomaisesti ja poikkihallinnollisesti. Työryhmän keskeisenä tehtävänä oli työstää kaupungin yhteinen linja maalämpökaivojen lupakäytäntöön ja kiinteistöoikeudellisiin kysymyksiin.

Selvityksen laadinnan aikana käytiin vuoropuhelua muun muassa Ympäristöministeriön, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Sveriges geologiska undersökning -viraston sekä Tukholman, Espoon, Vantaan, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkien kanssa sekä Helen Oy:n kanssa.

Selvitys Maalämpökaivot Helsingissä – Maalämpötyöryhmän ehdotus, kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:8 on liitteenä 1.

Maalämmöstä ja lämmitysenergiasta

Koko Helsingin rakennuskannan vuotuinen lämmitystarve on noin 7 000 000 MWh/vuosi. Näin ollen Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman mukainen tavoite maalämmölle (15 % lämmitystarpeesta) tarkoittaa, että maalämpö- ja geotermisillä energiaratkaisuilla tulisi tuottaa energiaa noin 1 000 000 MWh/vuosi. Tavoite on kunnianhimoinen, kun huomioidaan, että tällä hetkellä Helsingin rakennusten lämmitystarpeesta maalämmöllä tuotetaan vain noin 1 %, eli noin 70 000 MWh/vuosi. Edellä mainittuja lukuja voidaan suhteuttaa esimerkiksi siten, että 800 MWh/vuosi on määrä, joka tyydyttää noin 100 kerrostaloasunnon lämmitysenergiatarpeen ja 20 MWh/vuosi on määrä, joka tyydyttää noin yhden omakotitalon lämmitysenergiatarpeen.

Maalämpö, josta käytetään myös termiä geoenergia, on maahan kallioperään ja vesistöihin varastoitunutta aurinkoenergiaa, joka on osittain uusiutuvaa energiaa, mutta käytöstä riippuen silti ajallisesti hiipuvaa energiaa. Geoterminen energia puolestaan syntyy pääosin maapallon sisuksissa tapahtuvien radioaktiivisten aineiden hajoamisen seurauksena ja on siis kirjaimellisesti uusiutuvaa energiaa. Tässä esityksessä ja liitteenä 1 olevassa selvityksessä käytetään termiä maalämpökaivo aina kun lämpökaivon syvyys on korkeintaan 1 000 metriä. Yli 1 000 metriä syvästä lämpökaivoista käytetään termiä geoterminen energia-kaivo. Geotermisiä energiakaivoja on edelleen kahta tyyppiä, jotka perustuvat joko ns. suljettuun järjestelmään (lämmönkeruu tapahtuu lämpökaivon sisällä) tai peruskallion rakoverkoston avulla toimivaan EGS-järjestelmään (Enhanced Geothermal System). EGS-voimalaitoksiin liittyy aina maanjäristysriski, koska ne muuttavat peruskallion jännitystilaa murtamalla peruskallion rakoverkosta voimakkaan ylipaineistuksen avulla. EGS-voimalaitokset ovat kuitenkin perinteisiä maalämpökaivoja tehokkaampi lämmitys-/viilennysenergian tuotantomuoto, ne vaativat vähemmän pinta-alaa ja soveltuvat alueellisiin lämmitysratkaisuihin, joten niiden käyttöä on syytä edistää Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi.

Energiapeittoasteella tarkoitetaan maalämpökaivojen osuutta tarvittavasta lämmitysenergiasta. Yleisesti pidetään maalämmön energiapeittoasteen arvoa 80 % rajana, jolla maalämpö on esim. kaukolämpöä taloudellisesti edullisempi ratkaisu. Tämä tarkoittaa myös sitä, että perinteiset maalämpöratkaisut ovat taloudellisia, mikäli tontin koko suhteessa kerrosalaan on riittävä.

Maalämpökaivojen avulla tuotetun energian toimintaympäristö on muuttumassa. Viime aikoina kiinnostus suurien maalämpökaivokenttien sekä aikaisempaa syvempien energiakaivojen poraamiseen on merkittävästi lisääntynyt. Toisaalta maalämpökaivot ja geotermiset energiakaivot ovat muuttaneet perinteistä käsitystä kiinteistön omistusoikeuden vertikaalisesta ulottuvuudesta ja saattavat tuoda jatkossa mielenkiintoisia juridisia kysymyksen asetteluita eräiden nykyisten maanalaisten tunneleiden, tilojen tai suunnitteluvarausten tai vastaavien osalta.

Maalämpötyöryhmän selvityksessä esitetään useita muutoksia nykyisiin Helsingin kaupungin toimintamalleihin ja useita toimenpiteitä maalämmön käytön edistämiseksi.

EGS-voimalaitosten lupamenettely

EGS-voimalaitoksen toiminta edellyttää, että kuumaa vettä saadaan tuotettua kallioperän kautta kierrättämällä. EGS-voimalaitoksen toteuttaminen Helsinkiin edellyttää noin 6 000–7 000 metrin syvyydelle ulot-

tuvia geotermisiä energiakaivoja. Voimalan teho muodostuu veden lämpötilan noususta ja kallion läpi kulkevasta vesimäärästä. Porausvaiheessa kallioperässä olevia ruhjeita ja rakoja avataan voimakkaalla ylipaineistuksella, ja samalla synnytetään kallioperään uusia, vettä johtavia rakoverkostoja. Tätä kutsutaan hydrauliseksi murtamiseksi, stimuloinniksi, säröyttämiseksi tai repeyttämiseksi. Stimulointi aiheuttaa kallioperään jännityskentän muutoksen, joka lisää seismistä aktiivisuutta. EGS-voimalaitoksen tuotantovaiheessa rakoverkostoa pidetään myös auki riittävällä ylipaineella.

Hydraulinen stimulointi aiheuttaa niin kutsuttuja indusoituja eli ihmisen toiminnan aiheuttamia maanjäristyksiä. EGS-voimalaitosten toteuttaminen edellyttää erittäin huolellista ja asiantuntevaa suunnittelua ja rakentamista, koska epäonnistuminen Suomen kallioperän kaltaisissa olosuhteissa saattaa aiheuttaa arvaamattoman suuria vahinkoja. Epäonnistumisriski on erityisen suuri, jos porausvaiheessa ei tunnisteta kallioperässä olevia siirrosvyöhykkeitä ja niiden stimuloinnista aiheutuvia radikaaleja muutoksia kallioperän seismisyystasossa. Kallioperän stimuloinnin tuottamien seismisten tapahtumien vaikutusalue voi olla hyvin laaja ja vaikutukset voivat siten olla kunta-/kaupunkirajat ylittäviä. Tavalliseen maalämpökaivotekniikkaan ei sen sijaan kuulu kallion stimulointi, joten samanlaisia seismisiä ympäristövaikutuksia niillä ei ole.

Ensimmäinen EGS-voimalaitos Suomessa aloittaa toimintansa Espoon Otaniemessä vuoden 2021 aikana. Geoterminen lämpö tuotetaan peruskallioon poratuilla kahdella reiällä, jotka ovat yli kuusi kilometriä syviä. Laitos toimii siten, että toiseen porareikään syötetään vettä ja toisesta porareikästä vesi pumpataan ylös sen kuumennuttua ensin kallioperän rakoverkostossa noin 100–120 °C lämpötilaan.

Kesällä 2018 Otaniemen sekä Helsingin Munkkiniemen, Munkkivuoren ja Lauttasaaren alueen asukkaat havaitsivat kallioperän stimuloinnista johtuvia ääniä, jotka kuulostivat ukkosenjyrähdyksiltä. EGS-voimalaitokset nostavat pienten maanjäristysten lukumäärää, kun jännitysolosuhteet muuttuvat kallioperässä. Kesällä 2018 Otaniemen EGS-voimalaitoksen stimulointivaihe tuotti lukuisia maanjäristyksiä, joiden magnitudit olivat enimmillään tasoa M 1,8. Keväällä 2020 toteutetussa vastastimulointivaiheessa on toistaiseksi mitattu maanjäristyksiä, joiden magnitudit olivat enimmillään M 1,2.

EGS-voimalaitosten riskienhallintatyökalu on nk. liikennevalojärjestelmä, Traffic Light System (TLS). TLS-menetelmällä monitoroidaan PGA- (maanliikkeen maksimikiihtyvyyys), PGV- (maanliikkeen maksiminopeus) ja magnitudiarvoja ja se näyttää toiminnalle värivaloja liikennevalojen tapaan. Vihreän valon aikana toimintaa jatketaan normaalisti. Keltainen valo edellyttää varotoimenpiteitä, jolloin otetaan käyttöön seis-

misen riskin lieventämistä ja tiedotusta koskeva ohjeistus. Punainen valo tarkoittaa toiminnan välitöntä, mutta turvallista pysäyttämistä. TLS-järjestelmä järjestelmä pitää rakentaa ennen kuin EGS-voimalaitoksen stimulointeja tehdään, koska järjestelmällä valvotaan paineistuksen avulla tehtyjen maanjäristysten suuruutta.

Otaniemen EGS-voimalaitoshankkeelta ei edellytetty ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. EGS-voimalaitoshankkeen lupamenettely tapahtuu voimassa olevan lainsäädännön mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukaisen rakennusluvan tai 126 §:n mukaisen toimenpideluvan kautta. Ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus).

Esitys ympäristöministeriölle

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 2 §:n 2 kohdan mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan lain 3 luvun mukaista menettelyä, jossa tunnustetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea.

YVA-lain 3 §:n 1 momentin mukaan lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetaan lain liitteessä 1. EGS-voimalaitokset eivät sisälly YVA-lain hankeluettelon piiriin eivätkä ne näin ollen automaattisesti edellytä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 2 mom.).

25.01.2021

Edellä selostetun voimassa olevan lainsäädännön valossa on epäselvää tai ainakin vähintään tulkinnanvaraista, kuuluvatko EGS-voimalaitokset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin. EGS-voimalaitokset voivat tulla YVA-menettelyn piiriin YVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaisesti, jos ne todennäköisesti voivat aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen hankeluettelossa lueteltuihin hankkeisiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Maalämpöryhmän selvityksen mukaan hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa tulisi huomioida se, että EGS-voimalaitokset vaikuttavat merkittävästi ympäristöön ja siten niiltä tulisi aina, ilman erikseen tehtävää tapauskohtaista harkintaa, edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Maanjäristysriskin lisäksi EGS-voimalaitoksiin liittyy myös mahdollinen meluhaitta. Jälkijärjestyksiä voi tapahtua vielä vuosien kuluessa siitä, kun paineistus on lopetettu.

Helsingin kaupunki esittää ympäristöministeriölle, että EGS-voimalaitoshankkeilta edellytetään jatkossa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. EGS-voimalaitoshanke tulisi sisällyttää YVA-lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavien hankkeiden ja niiden muutosten luetteloon, joka on lueteltu lain liitteessä 1.

Uusien EGS-voimalaitosten turvallinen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät sitä, että niiltä edellytetään YVA-menettelyä. EGS-hankkeilla on toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä ympäristövaikutuksia. Syvät kaivot, joihin syötetään aktiivisesti nestettä ja joissa kierrätettävä neste on suoraan kontaktissa kallioperään, voivat aiheuttaa seismistä aktiivisuutta ja siten ympäristöhaittoja. Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan maa- ja kallioperäyksikön edustajat ovat tarvittaessa käytettävissä asiantuntijoina lain valmistelussa.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on päättää asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

25.01.2021

Asia/10

- 1 Maalämpökaivot Helsingissä - Maalämpötyöryhmän ehdotus, kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:8

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ympäristöministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 01.09.2020 § 447

HEL 2020-007161 T 10 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti

- merkitä tiedoksi liitteenä 1 olevan selvityksen Maalämpökaivot Helsingissä – Maalämpötyöryhmän ehdotus, kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:8,
- hyväksyä selvityksessä ehdotetut maalämmön käytön edistämistä koskevat toimintamallit ja toimenpiteet ohjeellisesti noudatettavaksi yleissuunnittelu-, asemakaavoitus-, asukkaat ja yritykset-, kaupunkimittaus-, maaomaisuuden kehittäminen ja tontit- sekä rakennusvalvontapalveluille,
- esittää kaupunginhallitukselle, että se esittää ympäristöministeriölle, että EGS-voimalaitoshankkeet edellyttävät jatkossa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Käsittely

01.09.2020 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana oli yksikön päällikkö Ilkka Vähäaho. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

25.01.2021

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Ilkka Vähäaho, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37811
ilkka.vahaaho(a)hel.fi

Martti Tallila, johtava kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 36449
martti.tallila(a)hel.fi

Sami Haapanen, tonttipäällikkö, puhelin: 09 310 36437
sami.haapanen(a)hel.fi

§ 64

Päiväkoti Sompasaaren uudisrakennuksen hankesuunnitelma

HEL 2020-010052 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päiväkoti Sompasaaren uudisrakennuksen 15.9.2020 päivätyn hankesuunnitelman siten, että hankkeen laajuus on noin 2 130 brm² ja hankkeen enimmäishinta on arvonlisäverottomana 9 331 000 euroa kesäkuun 2020 kustannustasossa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

1 Hankesuunnitelma Lpk Sompasaari 15092020

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hankkeen tarpeellisuus

Hankesuunnitelma koskee Sompasaaren uudelle asuinalueelle rakennettavaa päiväkoti Sompasaaren uudisrakennusta. Viimeisimmän väestöennusteen mukaan Kallion peruspiirissä tulee 1–6-vuotiaiden lasten määrä kasvamaan noin 640 lapsella seuraavan 15 vuoden aikana. Väestön kasvu kohdentuu erityisesti Kalasataman alueelle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on esittänyt hankkeen toteuttamista alueellisen palvelutilaverkkotarkastelun perusteella. Päiväkoti tarvitaan osana uuden asuinalueen palvelutarjontaa. Päiväkoti Sompasaaren uudishankkeella saadaan noin 210 uutta varhaiskasvatuksen tilapaikkaa.

Uudisrakennuksen hankesuunnitelma

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Alueella on voimassa asemakaavan muutos nro 12299, joka on tullut voimaan 10.10.2014. Alue on kaavoitettu pääasiallisesti asuinrakentamiseen. Päiväkodin uudisrakennus sijoittuu voimassa olevan asemakaavan mukaiselle Y-tontille 10636/2. Korttelin 10636 muu osa koostuu AK-tonteista ja sen keskellä on AH-korttelialue (asumista palveleva yhteiskäyttöinen korttelialue). Päiväkodin leikkipiha sijoittuu korttelin yhteispihalle (AH-korttelialue), johon on asemakaavassa määritelty leikkialueeksi varattu ohjeellinen alueen osa. Pihakannen alle tulee autohalli, joka ulottuu osittain päiväkodin leikkipihan alle. Pihan halki, päiväkodin ja sen pihan vierestä kulkee kaavassa yleiselle jalankululle varattu alueen osa.

Asemakaavamääräyksen mukaisesti päiväkodille osoitetaan 6 auto-paikkaa, joista yksi liikuntarajoitteisille. Toteutussuunnittelun yhteydessä selvitetään autopaikkojen sijoittumista. Alustavasti on suunniteltu viiden paikan sijoittamista Kapteeni Sundmanin kadulta vuokrattaville LPA-alueille. Esteetön autopaikka voidaan mahdollisesti osoittaa Priki Johannan kujalle, vaikka kadulle ei varsinaisesti merkitäkään pysäköintipaikkoja.

Uudisrakennus suunnitellaan 210 tilapaikan päiväkodiksi (7 toiminta-alueita), jossa järjestetään varhaiskasvatusta ja esiopetusta 1–6-vuotiaille. Hoito- ja kasvatushenkilökuntaa on noin 40–45, riippuen lasten ikäjakaumasta. Suunnittelussa on otettu huomioon varautuminen asukaskäyttöön. Päiväkotirakennus tulee tarjoamaan tiloja erilaiselle vapaa-ajan toiminnalle päiväkotiaikojen ulkopuolella.

Rakennus suunnitellaan päiväkotien normaalin laatutason mukaiseksi. Ensimmäiseen kerrokseen sijoittuvat päiväkodin yhteiset tilat, joista ruokasali sekä liikuntasalit ovat vuokrattavissa ulos. Päiväkodin toiminta-alueet sijaitsevat rakennuksen 2. ja 3. kerroksissa. Pää- ja huoltosisäänkäynnit sijoittuvat ensimmäiseen kerrokseen avautuen Priki Johannan kujalle. Sisäänkäynnit toiminta-alueille on järjestetty leikkipihan tasoon rakennuksen toiseen kerrokseen sijoitettujen kuraeteisten kautta. Tilat suunnitellaan turvallisiksi ja helposti hahmotettaviksi sekä liikuntarajoitteisille soveltuviksi. Tilasuunnittelun tavoitteena on tilojen monikäyttöisyys. Ulkopuolisiin toimijoihin varaudutaan kulkureittien ja kulunvalvonnan suunnittelussa.

Hankkeen laajuus

Uudisrakennushankkeen laajuus on noin 2 130 brm² ja noin 1 690 htm².

Päiväkodin yhteydessä olevan leikkipihan laajuus on 825 m².
Päiväkoti käyttää leikkialueenaan myös viereistä, osin aidattavaa Lovi-

seholminpuistoa, jonne on kulku Priki Johannan kujan pihakadun kautta. Päiväkodin käyttöön varatun puiston osan laajuus on 630 m².

Rakentamiskustannukset

Hankkeen rakentamiskustannukset ovat arvonlisäverottomana yhteensä 9 331 000 euroa kesäkuun 2020 kustannustasossa.

Vuoden 2021 talousarvion liitteenä olevassa talonrakennushankkeiden rakentamishjelmassa vuosiksi 2021–2030 hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen on varattu 9,2 miljoonaa euroa vuosille 2022–2023.

Hankkeen toteutuksen edellyttämä 9,3 miljoonan euron rahoitustarve otetaan huomioon uutta rakentamishjelmaehdotusta laadittaessa.

Tilakustannus kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle

Kuukausivuokra on arviolta noin 54 362 euroa ja vuosivuokra noin 652 345 euroa. Kuukausivuokra on 32,11 euroa/htm², josta pääomavuokran osuus on 25,64 euroa/htm² ja ylläpitoavuokran osuus 6,47 euroa/htm². Neliövuokran perusteena on 1 693 htm². Tuottovaade on kolme prosenttia ja poistoaika 30 vuotta. Lopullinen pääomavuokra tarkistetaan toteutuneiden kustannusten mukaan. Ylläpitoavuokra tarkistetaan valmistumisajankohdan ylläpitoavuokraa vastaavaksi.

Vuokrakustannuksiin sisältyvät päiväkodin leikkipihan vuokra sekä mahdollisten viiden autopaikan vuokra Kapteeni Sundmanin kadun varrella. Loviseholminpuistoon rakennettavan leikkialueen päiväkodille osoitettavasta, aidattavasta alueesta ei peritä vuokraa, mutta sen ylläpitokustannukset sisältyvät kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta perittäviin ylläpitokustannuksiin.

Väistötilat

Hankkeella ei ole väistötilatarvetta.

Hankkeen toteutus ja aikataulu

Hankesuunnitelma on laadittu kaupunkiympäristön toimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyönä. Hankkeen suunnittelun aikana on kuultu asiantuntijoina kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelun, rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen edustajia sekä esteettömyysasiamiestä. Lisäksi on kuultu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työsuojelun yhteistoimintahenkilöstöä.

Hankkeen toteutusvastuu on kaupunkiympäristön toimialalla. Rakennuksen ylläpidosta vastaa kaupunkiympäristön toimialan ylläpitopalvelut.

Uudisrakennus ja sen leikkihiha on suunniteltu toteutettavaksi siten, että työt alkavat huhtikuussa 2022 ja tilat valmistuvat kesäkuussa 2023.

Asuinkortteliin toteutettavan leikkihiha-alueen toteuttaa Kalasataman Palvelu 2 Oy ainakin pihakanteen asti. Pintarakenteiden toteutus sovi-
taan myöhemmin erikseen.

Pihakannen päälle sijoittuvan leikkihihan sekä rakennuksen jätehuollon toteutus on riippuvainen muun korttelin rakentumisesta. Päiväkotihankkeen valmistuminen aikataulussa edellyttää, että viereiset kiinteistöt toteutetaan sovitun aikataulun mukaisesti.

Loviseholminpuistoon osoitettu päiväkodin leikkialue toteutetaan kaupunkiympäristön toimialan toimesta muun puistoalueen toteutuksen yhteydessä. Aikatauluarvion mukaan se valmistuu kesäkuussa 2023.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on 10.11.2020 § 274 antanut hankesuunnitelmasta lausunnon. Kasvatus- ja koulutuslautakunta puoltaa hankesuunnitelman hyväksymistä ja toteaa, että hanke vastaa hyvin kasvatuksen ja koulutuksen toiminnallisia tavoitteita. Lausunto on kokonaisuudessaan asian päätöshistoriassa.

Toimivalta

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 3 kohdan mukaan kaupunginvaltuusto päättää hankesuunnitelmista, joiden kustannusarvio ylittää 10 miljoonaa euroa. Kaupunginhallitus on 18.9.2017, 865 § päättänyt, että kaupunkiympäristölahtakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto päättää tilahankkeista, joiden hankesuunnitelman mukainen arvonnisäveroton kustannusarvio on enintään viisi miljoonaa euroa. Kun hankkeen kustannusarvio ylittää 5 miljoonaa euroa on päätösvalta kaupunginhallituksella.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

1 Hankesuunnitelma Lpk Sompasaari 15092020

Oheismateriaali

1 Hankesuunnitelma Lpk Sompasaari Liitteet

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 10.11.2020 § 274

HEL 2020-010052 T 10 06 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle puoltavan lausunnon 21.8.2020 päivätystä Sompasaaren osoitteeseen Priki Johannankuja 4 toteutettavan päiväkodin uudisrakennuksen hankesuunnitelmasta (liite 1).

Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta lausuu hankesuunnitelmasta seuraavaa:

Hankesuunnitelma vastaa hyvin kasvatuksen ja koulutuksen toiminnallisia tavoitteita. Tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kuitenkin edelleen työskennellä yhdessä käyttäjätoimialan kanssa. Erityisesti Sompasaaren toteutettavan päiväkodin toiminnallisissa tavoitteissa ja tilaohjelmassa esitettyjä pedagogisia tavoitteita tukeva tilojen toiminnallisuus tulee varmistaa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteuttamisessa tulee edelleen huomioida henkilöstön ja lasten näkemykset tilojen kehittämisessä. Myös tilojen ääneneristyksen ja -vaimennuksen huolelliseen toteutukseen sekä valaistukseen tulee kiinnittää huomiota. Toimivalla valaistuksella tuetaan monipuolisia työskentelyolosuhteita ja edistetään turvallisuutta. Tilat ja pintarakenteet tulee suunnitella helposti siivottaviksi, huollettaviksi ja korjattaviksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa hankkeen kustannusseuranan ja laadunvalvonnan tärkeyttä koko prosessin aikana. Niillä on suuri vaikutus terveelliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön sekä toimialan käyttökustannuksiin.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

25.01.2021

Lisätiedot

Leena Tamminen, suunnittelija, puhelin: 310 80277
leena.tamminen2(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto 01.10.2020
§ 110

HEL 2020-010052 T 10 06 00

Priki Johannan kuja 4, kaup.osa 10, Sörnäinen

Esitys

A

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto esitti kaupunginhallitukselle päiväkotit Sompasaaren uudisrakennuksen 15.9.2020 päivätyn hankesuunnitelman hyväksymistä siten, että hankkeen laajuus on noin 2 130 brm² ja hankkeen enimmäishinta on arvonlisäverottomana 9 331 000 euroa kesäkuun 2020 kustannustasossa, ehdolla, että kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa hankesuunnitelmasta puoltavan lausunnon.

B

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto päätti oikeuttaa rakennukset ja yleiset alueet- palvelukokonaisuuden jatkamaan hankkeen valmistelua odottamatta hankepäätöstä.

Käsittely

01.10.2020 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana oli projektinjohtaja Mika Suominen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

tekninen johtaja
Kari Pudas

Lisätiedot

Mika Suominen, projektinjohtaja, puhelin: 310 28563
mika.suominen(a)hel.fi
Sonja Liljeblad, tiimipäällikkö, puhelin: 310 38472
sonja.liljeblad(a)hel.fi

25.01.2021

Asia/12

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 65

Helsingin yleiset ennakoäänestyspaikat vuoden 2021 kuntavaaleissa

HEL 2020-012437 T 00 00 01

Esitys

Kaupunginhallitus muutti päätöstään 14.12.2020 § 878 ja määräsi vuoden 2021 kuntavaalien yleisten ennakoäänestyspaikkojen aukioloaikojen laajentamisen ja Kauppakeskus Kampin ennakoäänestyspaikan muuttamisen liitteen 1 mukaisesti.

Kaupunginhallitus määräsi Kauppakeskus Malmin Novan ja Töölön kisa- ja nuorisokeskukset Helsingin kaupungin yleisiksi ennakoäänestyspaikoiksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Veera Reuna, keskusvaalilautakunnan sihteeri, puhelin: 310 20001
veera.reuna(a)hel.fi

Liitteet

1 Yleiset ennakoäänestyspaikat kuntavaalit 2021

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Yleiset ennakoäänestyspaikat on ilmoitettava ja vahvistettava viimeistään 29.1.2021. Ennakoäänestyspaikkojen tiedot merkitään edellä mainittuun määräaikaan mennessä vaalitietojärjestelmän pohja- ja paikkatietojärjestelmään. Äänioikeutetuille postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista.

Kaupunginhallitus määräsi 14.12.2020 § 878 Helsingin yleiset ennakkoonäänestyspaikat. Samalla kaupunginhallitus kehotti laajentamaan ennakkoonäänestyspaikkojen aukioloaikoja niin, että aukioloajat olisivat lähikohtaisesti vaalilain rajoissa mahdollisimman laajat. Tämän lisäksi kaupunginhallitus kehotti lisäämään äänestyspaikkoja tarpeellisilla alueilla ulkotiloihin telta- tai konttiratkaisuilla.

Ennakkoonäänestyspaikkojen tiloja hallinnoivien tahojen kanssa on sovittu ennakkoonäänestyspaikkojen aukioloaikojen pidentämisestä. Kaupunginkirjaston toimipisteiden kanssa on sovittu mahdollisimman pitkistä aukioloajoista huomioon ottaen kirjastojen aukioloajat ja ennakkoonäänestyksen järjestämisen edellyttämät toimet. Kirjastoissa sijaitsevat ennakkoonäänestyspaikat aukeavat arkisin klo 8 tai 9 ja sulkeutuvat arkisin klo 20 sekä viikonloppuna aukeavat klo 10 ja sulkeutuvat klo 16 (paitsi Keskustakirjasto Oodi ja Itäkeskuksen kirjasto klo 18). Kauppakeskusten kanssa on myös sovittu aukioloaikojen pidentämisestä. Aukioloajoissa on huomioitu kunkin paikan toimintakuntoon saattamiseen ja rakentamiseen kuluva aika. Pidentetyt aukioloajat ilmenevät liitteestä 1.

Kauppakeskus Kampista saadaan ennakkoonäänestykseen paremmin soveltuva tila kauppakeskuksen ensimmäisestä kerroksesta aikaisemmin päätetyn kolmannen kerroksen tilan sijasta.

Ennakkoonäänestyspaikat on sijoitettu aluekeskuksiin, joihin ihmiset pääsevät helposti ja joissa he muutenkin liikkuvat.

Oikeusministeriön ohjeiden mukaan yleiset ennakkoonäänestyspaikat tulee sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppo tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Ohjeistuksen mukaan ennakkoonäänestyspaikkojen tulee olla sellaisissa paikoissa, missä äänestäjät muutoinkin liikkuvat. Kirjastot ja kauppakeskukset ovat toimineet hyvin yleisinä ennakkoonäänestyspaikkoina ja kyseisistä paikoista on saatu myönteistä palautetta.

Yleisiä ennakkoonäänestyspaikkoja pyritään perustamaan paikkoihin, joissa äänestäjät muutoinkin liikkuvat ja jotka täyttävät äänestämiseksi asetettavat vaatimukset. Olosuhteiden tulee tukea äänestämisen helpoutta ja varmistaa äänestyksen sujuminen turvallisesti ja varmasti. Toimintavarmuus vaaleissa on ehdottoman tärkeää. Ennakkoonäänestys edellyttää tietotekniikan varmaa toimintaa, jotta ennakkoon äänestämässä käyvien äänenkäyttö saadaan kirjattua vaalitietojärjestelmään ja ennakkoonäänestysasiakirjat asianmukaisesti tulostettua ja täytettyä.

Oikeusministeriö korostaa ohjeissaan, että koronapandemian aikana ennakkoonäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri

paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi. Oikeusministeriö ohjeistaa myös, että koronavirustilanteessa ennakoäänestyspaikka on mahdollista sijoittaa myös ilmoitetun osoitteen ulkotilaan (esimerkiksi teltaan äänestyspaikan pihalle). Ohjeistuksessa todetaan kuitenkin, että edellytyksenä ulkotilaan sijoitettavalle ennakoäänestyspaikalle on kaikkien vaalilain vaatimusten täyttyminen. Äänestysliput tai muutkaan asiakirjat eivät saa kastua. Äänioikeusrekisterin toiminta tulee olla turvattu.

On selvitetty mahdollisuutta perustaa ennakoäänestyspaikka ulkotiloihin telta- ja/tai konttiratkaisulla. Haasteena koronaturvalliselle ratkaisulle on löytää kaikille äänestäjäryhmille täysin esteetön ratkaisu, joka on kuitenkin samalla kestävä ja turvallinen huomioon ottaen mahdolliset hankalat sääolosuhteet sekä vaalirauhan ja vaalisalaisuuden turvaaminen. Äänestyksessä käytettävä vaalitietojärjestelmä edellyttää toimintavarmaa tietoliikenneyhteyttä ja sähkönsyöttöä. Ennakoäänestys edellyttää vaaliasiakirjojen tulostamista jokaisen äänestäjän kohdalla. Tulostamisen on oltava toimintavarmaa kaikissa lämpötila- ja kosteusolosuhteissa. Telttaratkaisuilla on myös vaikea taata vaaliasiakirjojen ja vaalikoppien ja -urnien turvallinen ja asiallinen säilyttäminen äänestystilassa äänestyksen aikana. Em. kalusto ja asiakirjat täytyy saada suojattua kunnolla kosteudelta ja tuulelta. Jos telta rakennetaan hyvin suojatuksi sääolosuhteilta, ei se välttämättä ole turvallinen koronan tarttuvuuden näkökulmasta.

Konttiratkaisussa ongelmia ovat turvallisuus koronatartuntariskin osalta, myös vaalivirkailijoiden osalta sekä löytää ratkaisu, joka on täysin esteetön myös liikuntarajoitteisille äänestäjille. Äänestyspaikan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestyskopit, jonot ja virkailijoiden työpisteet päätteineen ja tulostimineen voidaan sijoittaa turvavälit ja vaalisalaisuus huomioiden riittävän etäälle toisistaan. Vaalilain mukaan ennakoäänestystilassa tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen äänestämään. Konttiratkaisussa odottaminen tapahtuisi ulkotilassa. Myös teltassa jono olisi ohjattava ulos, jotta turvaetäisyydet säilyvät. Tämä voi tuoda lisähaasteita, etenkin iäkkäämmille ja liikuntarajoitteisille äänestäjille. Äänestyspaikat ovat pääsääntöisesti kouluissa ja päiväkodeissa, joiden pihalle telta- ja/tai konttiratkaisua ei voi sijoittaa. Käytettävissä olevat it-resurssit ovat rajalliset ja niiden riittävyys haastavaan telta- ja/tai konttiratkaisuun on epävarmaa. Ennakoäänestysvirkailijoiden ja muun henkilöstön (it, it-tuki, vartiointi ym.) sosiaali- ja wc-tilojen järjestäminen on haasteellista.

Telta- ja konttiratkaisun vaihtoehtona on etsitty myös mahdollisimman koronaturvallista ennakoäänestyspaikkaa sisätiloista, joissa voidaan turvata tietotekniikan tarpeet, mahdollistaa äänestyksen sujuvuus ja myös äänestäjien sekä vaalivirkailijoiden turvallisuus. Tilan on oltava

25.01.2021

suuri, jotta turvavälit voidaan varmistaa ja äänestäminen suorittaa erityisoloissa. Yhdessä kaupunkiympäristön toimialan tilapalveluiden kanssa on kartoitettu ennakkoäänestyspaikaksi soveltuvia suurempia tiloja. Ennakkoäänestykseen soveltuva suurempi tila löytyy Töölön kisahallista. Esitetään kaupunginhallituksen jo aikaisemmin määräämien ennakkoäänestyspaikkojen lisäksi perustettavaksi ennakkoäänestyspaikka Kisahallin katutasolla sijaitsevaan tilaan. Tila on esteetön ja saavutettavissa hyvin eri liikennevälineillä. Tila on myös riittävän suuri, jotta äänestys saadaan järjestettyä vaalilain vaatimusten mukaisesti ja koronapandemian edellyttämät erityisjärjestelyt huomioiden.

Kartoitettaessa mahdollisuuksia lisätä ennakkoäänestyspaikkoja ilmeni mahdollisuus perustaa yleinen ennakkoäänestyspaikka Kauppakeskus Malmin Novaan. Malmin Nova sijaitsee äänestäjien kannalta keskeisellä paikalla ja siellä on edellisissä vaaleissa toiminut ennakkoäänestyspiste, jolloin äänestäjät löytävät sen helposti. Esitetään, että perustetaan uusi ennakkoäänestyspaikka kaupunginhallituksen jo aikaisemmin määräämien yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lisäksi Kauppakeskus Malmin Novaan.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Veera Reuna, keskusvaalilautakunnan sihteeri, puhelin: 310 20001
veera.reuna(a)hel.fi

Liitteet

1 Yleiset ennakkoäänestyspaikat kuntavaalit 2021

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätöshistoria

Keskusvaalilautakunta 20.11.2020 § 12

Kaupunginhallitus 14.12.2020 § 878

HEL 2020-012437 T 00 00 01

Päätös

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunginhallitus määräsi Keskustakirjasto Oodin, Arabianrannan, Etelä-Haagan, Jakomäen, Kontulan, Laajasalon, Lauttasaaren, Oulunkylän, Paloheinän, Pasilan, Pitäjänmäen, Pohjois-Haagan, Suutarilan, Tapulikaupungin, Töölön ja Vallilan kirjastot, kulttuurikeskus Stoassa sijaitsevan Itäkeskuksen kirjaston, kulttuurikeskus Malmitalossa sijaitsevan Malmin kirjaston, kulttuurikeskus Vuotalossa sijaitsevan Vuosaaren kirjaston, Vuotalon aulatilat, Maunula-talon, Myllypuron mediakirjaston, Pihlajamäen ja Viikin nuorisotalot, Helsingin kaupungintalon, Kallion vierastalon sekä Kauppakeskus Citycenterissä, Kauppakeskus Hertsisissä, Kauppakeskus Kampissa, Kauppakeskus Redissä, Kauppakeskus Kaarella, Kauppakeskus Ristikossa, Kauppakeskus Ruoholahdessa ja Ostoskeskus Munkkivuorella sijaitsevan tilan Helsingin kaupungin yleisiksi ennakoäänestyspaikoiksi vuoden 2021 kuntavaaleissa liitteestä 1 ilmenevinä aikoina.

Hyväksyessään päätösesityksen ennakoäänestyspaikat kaupunginhallitus kehotti jatkovalmistelussa laajentamaan ennakoäänestyspaikkojen aukioloaikoja niin, että lähtökohtaisesti aukioloajat ovat vaalilain rajoissa mahdollisimman laajat sekä kehottaa lisäämään äänestyspaikkoja tarpeellisilla alueilla ulkotiloihin telta- tai konttiratkaisuilla.

Käsittely

14.12.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Lisäys päätösehdotukseen:

"Hyväksyessään päätösesityksen ennakoäänestyspaikat kaupunginhallitus kehottaa jatkovalmistelussa laajentamaan ennakoäänestyspaikkojen aukioloaikoja niin, että lähtökohtaisesti aukioloajat ovat vaalilain rajoissa mahdollisimman laajat sekä kehottaa lisäämään äänestyspaikkoja tarpeellisilla alueilla ulkotiloihin telta- tai konttiratkaisuilla."

Perusteet:

Oikeusministeriön kirjeessä kunnille vaalien järjestämisestä todetaan, että kunnan on huolehdittava että äänestyspaikkoja on riittävästi ja niiden aukioloajat ovat vaalilain rajoissa mahdollisimman laajat (vaalilain mukaiset maksimit arkisin klo 8-20 ja viikonloppuisin 9-18). Kirjeessä todetaan myös, että "Kunta voi harkita myös yleisen ennakoäänestyspaikan ja/tai vaalipäivän äänestyspaikan äänestystilan sijoittamista ulkotilaan (esimerkiksi teltaan äänestyspaikan pihalle)". Lisäksi kirjeessä todetaan, että kunta voi suositella, että osa äänestysajasta varattaisiin ensisijaisesti ns. riskiryhmiin kuuluville. Ennakoäänestyspaikkoja on esityksessä yhteensä 34, kun vuoden 2019 eduskunta- ja eurovaalien ennakoäänestyksessä niitä oli yhteensä 37.

25.01.2021

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

07.12.2020 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Veera Reuna, keskusvaalilautakunnan sihteeri, puhelin: 310 20001
veera.reuna(a)hel.fi

§ 66

Valtuutettu Mia Haglundin toivomusponsi yliopistotasoisesta tutkimuksesta terveysasemapalvelujen hankintakokeilun vaikutuksista palvelujen saatavuuteen ja toimivuuteen

HEL 2020-007848 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 30.11.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 10.6.2020 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään terveysasemapalvelujen hankinnan kokeilua kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Mia Haglundin ehdottaman toivomusponnen:

"Mikäli ulkoistamiskokeilu käynnistyy, selvitetään mahdollisuutta teettää yliopistotason tutkimus, jolla arvioidaan ulkoistamiskokeilun vaikutuksia terveysasemapalvelujen saatavuuteen ja toimivuuteen koko kaupungin tasolla, sote-palvelujen integraatioon, haavoittuvien ryhmien

palveluihin sekä yhdenvertaisuuteen palvelujen saamisessa eri kaupunginosien ja kaupunkilaisten välillä".

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveyslautakunta on 1.12.2020 § 234 päättänyt terveysasemapalvelujen hankinnan keskeisistä periaatteista ja ehdoista. Lautakunnan päätös on oheismateriaalina.

Ulkoisen palveluntuottajan terveysasemia on tarkoitus seurata samalla mallilla ja samoin mittarein kuin sosiaali- ja terveystoimialan omia terveysasemia. Näitä mittareita ovat mm. palvelujen saatavuus, takaisinsoitto, asiakaskokemus sekä terveys- ja hyvinvointi-indikaattorien riskirajat. Terveysaseman kiireettömään hoitoon pääsyä kuvaavan T3-mittarin lisäksi terveysaseman hoitotakuun toteutumista ja toimivuutta mitataan kolmella muulla mittarilla, jotka ovat ensikontaktissa toteutunut hoito, kiireellisen hoidon toteutuminen ja kiireettömän hoidon toteutuminen.

Määräaikaisen hankinnan tulosten ja vaikuttavuuden arviointi on erittäin tärkeää. Tarkoitus on tehdä sopimuskauden puolivälitarkastelu ja esitellä se sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Hankittavassa puolueettomassa analyysissä on tarkoitus vertailla toimintatapoja kaupungin omien terveysasemien tuotantoon. Palveluntuottajalta edellytetään sitoutumista vertailuun ja yhteiskehittämiseen. Myös tieteellinen yliopistotasoinen tutkimus tai muu selvitys on mahdollista tilata sosiaali- ja terveystoimialan hankintavaltuuksien puitteissa kilpailutettuna palveluhankintana.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali- ja terveystoimialan lausunto.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 30.11.2020

Oheismateriaali

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

Asia/13

1 Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 1.12.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

§ 67

Valtuutettu Mari Holopaisen toivomusponsi lääkäripulan julkiselle terveydenhuoltojärjestelmälle aiheuttamien vaikutusten esiintumisesta

HEL 2020-007851 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 10.6.2020 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään terveystasemal palvelujen hankinnan kokeilua kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Mari Holopaisen ehdottaman toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että selvitetään mahdollisuudet siihen, miten kaupunki voi aktiivisesti tuoda esiin lääkäripulan aiheuttamia vaikutuksia julkiselle terveydenhuoltojärjestelmälle ja edesauttaa lääkärikoulutusmäärän kasvattamista riittävästi. OECD:n tilastotietojen mukaan Suomessa on noin 3,2 lääkäriä tuhatta asukasta kohden. Tämä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

on alle OECD-maiden keskiarvon (3,4) ja vähemmän kuin yhdessäkään toisessa Pohjoismaassa."

Kaupunginhallitus toteaa, että lääkärien koulutusmäärän lisääminen on yksi kaupungin edunvalvonnan tavoite, jota edistetään myös yhteistyössä Kuntatyönantajien kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ilmoittanut, että lääketieteellisten tiedekuntien aloituspaikkoja lisätään 50:llä (25 + 25) vuosina 2021-2022.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen tavoitteena on muun muassa perusterveydenhuollon vahvistaminen. Helsingin terveys- ja hyvinvointikeskus -mallia ja lääkärien saatavuutta kehitetään osittain näiden hankkeiden rahoituksella. Lääkäreiden pysyvyyden edistämiseksi ja rekrytoinnin tehostamiseksi on käytetty palkkauksellisia keinoja ja työnantajakuvan parantamista.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto, jossa on yksityiskohtaisesti kuvattu lääkäreiden määrien ja erikoisalojen tilannetta.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnen hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 17.11.2020 § 227

HEL 2020-007851 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Holopaisen toivomusponnosta koskien lääkärripulan vaikutuksista julkiselle terveydenhuoltojärjestelmälle ja lääkärikoulutusmäärien kasvattamista:

"Suomessa asuvia työkäisiä alle 65-vuotiaita lääkäreitä oli vuoden 2018 lopussa 21 148 kappaletta; 261 asukasta yhtä työkäistä lääkäriä kohden. Lääkärimäärä on noussut vuodesta 2010 yli kahdella tuhannella, keskimäärin 246 lääkärillä vuodessa. Vuonna 2019 lääkäreitä valmistui kotimaasta 657. Vuonna 2020 lääketieteen opinnot aloitti 725 uutta opiskelijaa. Lisäksi ulkomailla lääkäriksi opiskelee yli 1000 opiskelijaa.

Lääkärien määrä Suomessa jatkaa edelleen kasvuaan ja lääkäritiheytemme on hyvää kansainvälistä tasoa, vaikka Suomessa lääkärimäärä vuonna 2019 on hiukan alle OECD:n keskiarvon. Toisaalta Suomessa hoitajien määrä/lääkäri (4,4) on selvästi yli OECD:n keskiarvon (2,7). Suomessa työtehtävien ja valtuuksien laajennuksia on tehty viime vuosina hoitajien itsenäistä työskentelyä tukemaan. Tämän vuoksi pelkkä lääkärimäärien vertailu esimerkiksi eri Pohjoismaiden välillä on perusterveydenhuollon henkilöstövoimavarojen näkökulmasta vaikeaa.

Vuonna 2016 Pohjoismaissa asukkaita/lääkäri oli Islannissa 292, Suomessa 262, Ruotsissa 242, Tanskassa 236 ja Norjassa 208. Asukkaita/yleislääkäri oli Suomessa 2 324, Norjassa 1 727 Islannissa 1 684, Ruotsissa 1 552 ja Tanskassa 1232. Pohjoismaisessa vertailussa Suomessa lääkäreiden kokonaismäärä on Pohjoismaista tasoa, mutta yleislääkäreiden suhteellinen määrä selvästi pienempi.

Nykyisillä koulutusmäärillä ja eläkepoistuma huomioiden työmarkkinoille tulee lähivuosina nettomääräisesti vuosittain noin 300–400 lääkäriä lisää. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ilmoittanut lääketieteellisten tiedekuntien aloituspaikkojen lisäyksestä 50:llä (25 + 25) vuosina 2021–2022.

Suomessa asuvista työkäisistä lääkäreistä 59 prosenttia on erikoistunut. Suurin erikoisala on yleislääketiede. Suhteellisesti eniten viime vuosina on kasvanut geriatrian erikoislääkärien määrä. Erikoislääkärien määrä on kasvanut voimakkaasti myös anestesiologian ja tehohoidon, ortopedian ja traumatologian sekä työterveyshuollon erikoisaloilla. Noin

puolet työkäisistä lääkäreistä työskentelee päätoimisesti sairaaloissa ja neljännes terveyskeskuksissa. Yksityisillä lääkäriasemilla ja -keskuksissa toimivia on 16 prosenttia. Yleislääketieteen erikoislääkäreistä vain noin 40 prosenttia toimii julkisella sektorilla. Vuoteen 2030 mennessä erikoislääkärien määrä kasvaa noin tuhannella.

Terveyskeskusten lääkärivaje on kasvanut. Suomen terveyskeskuksissa oli 2.10.2019 hoitamatta 296,5 lääkärin tehtävää, mikä oli 7,5 prosenttia kaikista tehtävistä ja 1,8 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna. Lääkärtilanteessa on alueellisia eroja. Sijaisten määrä on laskenut verrattuna edelliseen vuoteen ja arviot sijaisten saatavuudesta ovat heikentyneet.

Myös Helsingissä lääkärin saatavuus vaikeutui entisestään vuonna 2019, mikä näkyi hakijamäärien merkittävänä vähentymisenä. Lääkäreiden kokonaisvaje pieneni hieman vuoden 2019 helmikuusta tämän vuoden helmikuuhun (17,1 %–15,3 %). Vuoden 2019 lopussa erikoislääkärivakansseja oli 263, terveyskeskuslääkärivakansseja 388 ja erikoistuvien lääkäreiden vakansseja 56.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen tavoitteena on muun muassa perusterveydenhuollon vahvistaminen. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeisiin on varattu Suomessa 70 miljoonaa euroa. Helsingin terveys- ja hyvinvointikeskus -mallia kehitetään osittain tämän hankkeen puitteissa.

Tavoitteena on myös seitsemän päivän hoitotakuu kiireettömään hoitoon terveyskeskuksissa, minkä on arvioitu vaativan noin 1000 lääkärin lisäystä terveyskeskuksiin. Tavoiteltu 1 000 lääkärin työpanoksen lisäys terveyskeskuksiin on saavutettavissa muutamien vuosien aikana nykyisillä koulutusmäärillä, mikäli keskeisiä työn houkuttelevuuteen liittyviä tekijöitä ja samalla työnantajakuva pystytään parantamaan. Näitä ovat muun muassa työkuorman kohtuullisuus, nuorten lääkärin ohjaus, kattava täydennyskoulutus, toimiva yhteistyö eri ammattiryhmien välillä ja tietojärjestelmien toimivuus.

Väestön kasvavaan hoidontarpeeseen on vastattava muun muassa hyödyntämällä uutta teknologiaa ja moderneja toimintatapoja. Nykyisin merkittävä osa lääkärin työpanoksesta kuluu tehtäviin, jotka eivät edellytä lääkärin koulutusta. Lääkärin, kuten muidenkin ammattilaisten, tulee voida keskittyä koulutustaan vastaaviin töihin.

Vuonna 2019 toteutettu kysely Helsingin terveysasemien lääkäreille nosti tärkeinä työssä viihtyvyyteen ja pysyvyyteen vaikuttavina asioina hyvän lähijohtajuuden ja vaikutusmahdollisuudet omaan työhön. Lisäksi hyvät koulutusmahdollisuudet läpi koko työuran on merkittävä pysy-

vyyttä vahvistava tekijä. Yleislääketieteen erikoistumiskoulutus kestää 6 vuotta, 4 vuotta terveysasemilla ja 2 vuotta sairaalapalveluita. Helsingillä on hyvät mahdollisuudet räätälöidä jokaiselle erikoistujalle yksilöllinen erikoistumispolku.

Sairaanhoitopiirin valtuustossa hyväksyttävänä olevassa terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaehdotuksessa korostetaan työnantajakuvan houkuttelevuutta keskeisenä vetovoimatekijä.

Sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön ja yliopiston yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osaston kanssa tehtävä yhteistyö lääkärikoulutuksessa tukee osaltaan lääkäri työvoiman parempaa saatavuutta tulevaisuudessa. Painopiste on yleislääketieteen erikoislääkäreiden kouluttamisessa. Terveyskeskusten lääkäri työvoimasta vain noin neljännes on yleislääketieteen erikoislääkäreitä, joiden osaaminen muodostaa perusterveydenhuollon lääketieteellisen perustan. Tavoitteena on, että kaksi kolmannesta perustason lääkäri vakanssien hoitajista olisi yleislääketieteen erikoislääkäreitä.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialalla henkilöstöresurssipalvelut koordinoivat henkilöstöresurssin käyttöä ja vahvistavat osaavan henkilöstön saatavuutta toimialan muuttuviin henkilöstötarpeisiin. Henkilöstöresurssipalvelut vastaavat henkilöstösuunnittelun, rekrytoinnin kehittämisen ja tuen palveluista, ennakoivan rekrytoinnin palveluista ja uudelleensijoittumisen tuesta sekä työntarjoamisesta uudelleensijoittumisen prosessissa oleville kaupungin työntekijöille.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan rekrytointiponnisteluja ovat muun muassa osallistuminen useisiin vuosittaisiin messutapahtumiin, rekrytointikirjeiden jakelu eri puolelle Suomea tai koko maahan, rekrytointivideot, markkinointi sosiaalisessa mediassa ja rekrytointikonsultin käyttö. Lisäksi on käynnistetty hanke lääkäreiden saatavuuden ja pysyvyyden edistämiseksi sekä lääkärien rekrytoinnin tehostamiseksi ja käytetty palkkauksellisia elementtejä.

Jatkossa uudistetaan Lääkäriksi Helsinkiin -nettisivujen sisältöä, käytetään työpaikkailmoituksissa uutta rekrytointikonseptia ja tuodaan esille työpaikkakohtaisia vetovoimatekijöitä.

Työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi kiinnitetään erityistä huomiota henkilöstökokemuksen ja työnantajakuvan parantamiseen. Henkilöstökokemuksen mittaaminen vakiinnutetaan toimialalla ja työnantajaviestintään luodaan linjaukset. Työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden edistämisen painopisteenä ovat erityisesti sosiaalityöntekijät, lääkärit ja kotihoidon henkilöstö.

25.01.2021

Työvoimapulassa on aina kyse myös kysynnän ja tarjonnan epätasapainosta. Siksi on tärkeää turvata jatkossakin lääkäreiden koulutusmäärien riittävyys. Lisäksi tarvitaan lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden esteiden ja viiveiden poistamista Suomeen muuttavilta lääkäreiltä.

Perusterveydenhuollon alueellisen lääkärivajeen perussyynä on se, että lääkäri työvoiman kasvaessa viime vuosina kasvu on kohdistunut perusterveydenhuollon sijaan erikoissairaanhoidon, työterveyshuoltoon ja yksityiselle sektorille.

Voimavaroja pitäisi suunnata erityisesti yleislääketieteen erikoistumiskoulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen, sillä valmistuvien lääkäreiden määrän kasvaessa uhkaa erikoistumispaikkojen niukkuus sekä puute ohjauksesta.

Lisäksi tulisi turvata resurssit laadukkaaseen lääkärinkoulutukseen, sillä viime vuosina aloituspaikkojen lisääminen on tapahtunut jossakin määrin yksittäiselle opiskelijalle kohdistuvien resurssien kustannuksella. Tällä hetkellä opetuksen ryhmäkoot ovat liian suuria, jotta opiskelijat saisivat riittävästi kliinisten taitojen ohjattua harjoittelua.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Perusterveydenhuollon lääkärripulalla on laajoja haitallisia vaikutuksia. Se heikentää kaikkien henkilöstöryhmien henkilöstökokemusta ja on tällöin omiaan aiheuttamaan negatiivisen kierteen pahentaen pulaa entisestään. Se heikentää palvelujen vaikuttavuutta ja tuottavuutta perustasolla hoidettavien sairauksien hoidon viivästyessä tai estyessä lisäten tarpeettomasti erikoissairaanhoidon kuormitusta ja kustannuksia. Hoidon koordinaatio, joka on erityisen tärkeää paljon palveluita tarvitsevien potilaiden kohdalla, heikkenee, kuten myös asiakaskokemus. Erityisen haitallista asiakaskokemuksen kannalta ovat tarpeettomat viiveet palveluiden saatavuudessa. Sen sijaan hyvät työolot, jotka johtavat lääkärripulan lievenemiseen, näkyvät potilaiden sujuvana hoitona ja toimivana palveluna. Tällöin mahdollistuvat pitkät potilas-lääkärisuhteet, jotka ovat keskeinen hyvän perusterveydenhuollon tunnusmerkki ja jotka tuovat lääkärin työhön mielekkyyttä ja hoitoon korkeaa laatua."

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 68

Valtuutettu Katju Aron toivomusponsi väkivaltatyön koordinaattorin palkkaamisesta

HEL 2020-013099 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus palautti asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

Palautusehdotus:

Anna Vuorjoki: Palautetaan asia valmisteluun siten, että valmistellaan väkivallan ehkäisyn koordinaattorin palkkaamista ponsiesityksessä ehdotetun mukaisesti.

Kannattaja: Reetta Vanhanen

Asian käsittelyn keskeyttämisestä äänestettiin ennen keskustelun jatkamista.

Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Anna Vuorjoen palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 7

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 8

Veronika Honkasalo, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus palautti asian uudelleen valmisteltavaksi äänin 7 - 8.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 25.11.2020 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 25.11.2020 (§ 329) aloitetta sosiaalisen jälleenrakentamisen ohjelman laatimiseksi koronan jälkeiseen aikaan kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Hyväksyessään esityksen kaupunginvaltuusto pyytää selvittämään voitaisiinko naisiin kohdistuvan väkivallan vastaista työtä tehostaa palkkaamalla tehtävään erityinen väkivaltatyön koordinaattori. Koordinaattorin vastuulla voisi olla kaikille lähisuhdeväkivaltaa kokeneille tarkoitetun palveluketjun vahvistaminen ja aiemmin päätetyn naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen toimenpideohjelman laatiminen."

Kunnat ovat Suomessa vastuussa ehkäisevän väkivaltatyön suunnittelusta ja palvelujen järjestämisestä. Helsingissä on ollut toiminnassa vuodesta 2011 alkaen monialainen lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä.

Kansliapäällikkö asetti 18.12.2020 (§ 298) uuden lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmän toimikaudeksi 1.1.2021—31.12.2025. Työryhmän tehtävänä on edistää valtakunnallisten suositusten ja toimenpideohdotusten paikallista toimeenpanoa Helsingissä. Työryhmän tehtävänä on myös edistää yhteistyötä pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa sekä seurata lähisuhdeväkivaltarikoslukumäärän kehitystä.

Työryhmä tekee esityksiä lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevistä toimenpiteistä, tiedotuksesta ja koulutuksesta. Sen tehtävänä on lisäksi vastata asukkaille tarkoitettujen ohjeiden tuottamisesta ja tiedotuskampanjoista.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä tulee toimimaan läheisessä yhteistyössä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmän kanssa ja osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoa.

Lähisuhdeväkivaltatyö on kytketty myös osaksi Helsingin turvallisuus-suunnittelutoimintoa.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä on kokoonpanoltaan ja tehtäviltään toimialarajat ylittävä ja sen toimintaan osallistuvat myös keskeiset viranomais- ja kansalaisjärjestötahot. Puheenjohtajuus kiertää toimialojen kesken. Vuonna 2021 puheenjohtajuus on sosiaali- ja terveystoimialalla. Työryhmän käytössä on 180 000 euron vuosimääräraha. Työryhmän tukena toimii nimettävä valmistelusihteeristö.

Toimintamallilla saavutetaan Helsingissä lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn tähtäävään työhön suurempi kattavuus ja tiiviimpi kytkeytyminen muuhun hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävään työhön kuin palkkaamalla valtion yleisessä toimintamallissa ehdottama väkivallan ehkäisyn koordinaattori.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomuspöytäkirjan johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmän asettaminen (Kp:n päätös 18.12.2020, 298 §)
- 2 Lähisuhdeväkivallan ehkäisytöiden suositus (THL)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Pöytäkirjan ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 18.01.2021 § 43

HEL 2020-013099 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

18.01.2021 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

§ 69

Lausunto Uudenmaan liitolle Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

HEL 2020-012631 T 00 01 06

109/07.00.04.03/2020

Päätös

Kaupunginhallitus antoi Uudenmaan liitolle Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta seuraavan lausunnon:

Liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet edistää kestävästä liikkumisesta, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, parantaa alueiden saavutettavuutta ja elinvoimaisuutta, tukea elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, lisätä liikkumisen ja liikenteen turvallisuutta ja terveellisyyttä ja parantaa liikkumisympäristön laatua sekä kehittää liikennejärjestelmää tehokkaasti ja taloudellisesti ovat yhdenmukaisia Helsingin kaupungin strategisten tavoitteiden, kuten Hiilineutraali Helsinki 2035 -tavoiteohjelman tavoitteiden kanssa. Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että Helsinkiin suuntautuvien matkojen kasvua ohjataan yhä enemmän joukkoliikenteeseen.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on määritetty kehittämistoimet joukkoliikenteen, jalankulun, pyöräliikenteen ja tieverkon kehittämiseksi. On hyvä, että kaikkien kulkumuotojen kehittäminen on huomioitu. Toimenpiteitä on esitetty infran ja palvelujen parantamiseksi ja myös kestävästä liikkumisesta ja kuljetusten edistämiseksi. Helsinkiin konkreettisesti vaikuttava toimenpide on joukkoliikenteen vaihtoyhteyksien kehittäminen Helsingin seudulla. Keskeisiksi vaihtopaikoiksi on tunnistettu Viikki, Malmi ja Kehä III:n ja Länsimäentien liittymäalue.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään kaksi joukkoliikennejärjestelmää, joista toinen perustuu vahvasti bussiliikenteeseen ja toinen Itärataan ja Itämetroon. Molemmissa on Kerava–Nikkilä -rata henkilöliikenteelle. Sekä Itämetro että Itärata on aikataulutettu vuoden 2035 jälkeen toteutettaviksi. Lentorata on edellytys Itäradan toteutukselle. Helsingin yleiskaavassa ja maanlaisessa yleiskaavassa on varauduttu Lentoradan toteutumiseen. Esitetty bussiyhteyksien parantaminen lisäämällä Pasilan kautta kulkevia yhteyksiä ja ohjaamalla osa linjoista Kalasataman ja Hakaniemen kautta on perusteltua.

Idän suunnan joukkoliikennettä kehitettäessä Itämetroon tukeutuminen sisältää hankkeen toteuttamiseen liittyviä riskejä, jotka on tunnistettava. Helsingin hallinto-oikeus on kumonnut Östersundomin yleiskaavan hyväksymispäätöksen. Hallinto-oikeuden päätöksestä on valitettu kor-

keimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Östersundomin maakuntakaavaa ei ole kumottu, mutta myös siitä on valitettu KHO:on. Jos yleiskaava hylätään, alueen ja myös metron rakentaminen siirtyy pitkälle tulevaisuuteen. Jos Östersundomin maankäyttö toteutuu esim. Natura -rajoitteiden johdosta merkittävästi suunniteltua kevyempänä, ei metron toteuttaminen alueelle ole kannattavaa.

Junaliikenteen kehittämisessä Kerava–Nikkilä -radan henkilöliikenteen aloittaminen kannattaa toteuttaa ketteränä kokeiluna, koska se ei vaadi suuria investointeja. Olemassa olevan sähköistetyn radan hyödyntäminen myös henkilöliikenteessä olisi kustannustehokasta. Kokeilu osoittaisi onko matkustajakysyntä sellaisella tasolla, että alueen joukkoliikennepalvelu kannattaa tuottaa junaan tukeutuen.

Joukkoliikennettä ehdotetaan kehitettäväksi linjastorakenteella, joka pohjautuu runkoyhteyksiin sekä niitä tukevaan muuhun linjastoon. Runkoyhteydet voidaan toteuttaa aluksi bussiin ja myöhemmin juniin perustuvina. Tällaisen linjastorakenteen tuottamiseen antaisi parhaat edellytykset joukkoliikenteen järjestäminen ostopalveluna. Myös yhteisen lippujärjestelmän muodostaminen olisi ostoliikenteessä helpompaa kuin markkinaehtoisessa joukkoliikennejärjestelmässä. Ostoliikenteen tilaajasta tulisi vahva toimija, joka vastaisi joukkoliikenteen kokonaisuuden kehittämisestä.

Joukkoliikenteen houkuttelevuuden kannalta lippujärjestelmän yhtenäisyydellä ja matkan hinnalla on suuri merkitys. Mahdollisuus käyttää samalla lipulla matkaketjun osana myös HSL:n liikennevälineitä parantaisi merkittävästi joukkoliikenteen kilpailuasemaa henkilöautoon verrattuna. Matkustajan kannalta katsottuna tämä lisäpalvelu tulisi saada hyvin pienellä lisämaksulla.

Ostopalveluna hankittavan joukkoliikenteen palvelutasoa ja sitä kautta subventioastetta ei ole välttämätöntä virittää yhtä korkealle tasolle kuin mihin pääkaupunkiseudulla on totuttu. Painopisteenä voisivat olla työmatka- sekä koulu- ja asiointimatkojen mahdollistaminen joukkoliikenteellä.

Itämetron osalta esitetty aikataulu metron jatkamisesta Östersundomiin ja siitä mahdollisesti eteenpäin on yhtenevä Helsingin kaupungin tämän hetkisten alustavien suunnitelmien kanssa. Metron jatkaminen Söderkullaan edellyttää rakentamisen, hallinnon ja rahoituksen osalta huolellista ja tiivistä yhteistyötä kuntien (ainakin Helsinki ja Sipoo) välillä, jotta varmistetaan metron toiminnallinen ja yhteiskuntataloudellinen kannattavuus. Raideliikenneratkaisut edellyttävät pääsääntöisesti tuekseen riittävää varikkotilaa kalustolle. Itämetron osalta varikkoa ei kuitenkaan tarvita Roihupeltoa idemmäs. Metron suunnittelussa on kuitenkin syytä

tehdä riittävät tilavaraukset mm. junien käännölle, liikennöinti-aikojen väliselle paikottamiselle ja mahdollisille kevyemmille ylläpitotoimenpiteille itämetron päätepisteessä.

Liityntäpysäköinnin osalta ei ole kannatettavaa rajata liityntäpysäköinti-paikkojen määrän lisäämistä kysynnän kehittymisen myötä vain henkilöautojen pysäköintipaikkoihin. Myös pyöräpysäköintiä on syytä kehittää kysyntäperusteisesti, mm. ennakoivasti käyttöastetta seuraamalla. Pyöräpysäköinnin osalta on huomattu, että korkealaatuiset ratkaisut luovat kysyntää.

Henkilöautojen liityntäpysäköinnin järjestämisessä ja mahdollisissa oheispalveluissa sähköautojen latausmahdollisuudet on syytä ottaa uusia liityntäpysäköintialueita luotaessa ja olemassa olevia kehitettäessä aina huomioon. Tämän lisäksi autojen pysäköinnin kohdalla huomioitava asioita ovat mm. alueen asianmukainen valaistus, ylläpito, opastus ja muu informaatio kohteesta sekä mahdolliset aikarajoitukset pysäköinnille kohteessa. Tavoitteena tulee olla liityntäpysäköinnin helppous ja mahdollisimman korkea käyttöaste.

Käsittely

Vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Poistetaan kappale 9 "Ostopalveluna hankittavan joukkoliikenteen palvelutasoa ja sitä kautta subventioastetta ei ole välttämätöntä virittää yhtä korkealle tasolle kuin mihin pääkaupunkiseudulla on totuttu. Painopisteenä voisivat olla työmatka- sekä koulu- ja asiointimatkojen mahdollistaminen joukkoliikenteellä".

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Anna Vuorjoen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 10

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinemäki, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 5

Veronika Honkasalo, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 10 - 5.

Esittelijä

25.01.2021

Asia/16

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.11.2020
- 2 Lausuntopyyntö 17.11.2020, liite, Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Uudenmaan liitto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan liitto pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmä luonnoksesta. Lausuntoa on pyydetty 18.1.2021 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 26.1.2021 asti.

Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Uudenmaan liiton raporttiluonnos sisältää ehdotuksen Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on kokonaisvaltainen, strateginen ja pitkän tähtäimen liikenteen suunnitelma, jossa käsitellään eri liikennemuotoja, liikenteen osa-alueita ja liikenteeseen vaikuttavia tekijöitä. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa voidaan käyttää osana kuntien liikenteen ja maankäytön suunnittelua, hankkeiden taustatietoina sekä lähtökohtana Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY) eri ohjelmia laadittaessa sekä hankkeita priorisoitaessa esimerkiksi ELY:n hankekorien sisällä.

Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2035 valmistui vuonna 2014 ja Itä-Uudenmaan liikennestrategia vuodelle 2030 valmistui vuonna 2009. HSL:n vastuulla oleva Helsingin seudun liikennejär-

jestelmäsuunnitelma, joka käsittää Helsingin-seudun 14 kuntaa, valmistui keväällä 2019 osana MAL2019-kokonaisuutta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman yltäason tavoitteiksi on asetettu:

1. Edistetään kestäväää liikkumista ja vähennetään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä
2. Parannetaan alueiden saavutettavuutta ja elinvoimaisuutta sekä tuetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
3. Lisätään liikkumisen ja liikenteen turvallisuutta ja terveellisuutta sekä parannetaan liikkumisympäristön laatua
4. Kehitetään ja hoidetaan liikennejärjestelmää tehokkaasti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialan ja HKL:n lausunnot. Esitys on saatujen lausuntojen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.11.2020
- 2 Lausuntopyyntö 17.11.2020, liite, Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Uudenmaan liitto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 18.01.2021 § 45

HEL 2020-012631 T 00 01 06

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

25.01.2021

109/07.00.04.03/2020

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

18.01.2021 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 70

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

HEL 2020-013690 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus antoi opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi seuraavan lausunnon:

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Koulutuspoliittisessa selonteossa kuvataan Suomen myönteistä kehitystä koulutuksessa, tieteessä sekä kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa. Selonteossa tuodaan esiin, että kehitys ei voi jatkua ilman merkittäviä taloudellisia panostuksia sekä toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista. Helsingin kaupunki yhtyy näkemykseen, mutta huomauttaa, että selonteossa ei vastata, miten tarvittavat resurssit turvataan. Yleisesti ottaen selonteossa asetetut tavoitteet ovat kannatettavia, mutta toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole määritelty riittävällä laajuudella. Tämä tarkoittanee, että selonteon toimeenpanosuunnitelmasa tehdään vielä merkittäviä valintoja ja linjavetoja. Suunnitelma tulee laatia yhteistyössä etenkin suurimpien kaupunkien kanssa, jotka toimeenpanevat merkittävän osuuden selonteon linjauksista.

Alueiden erilaiset tarpeet

Selonteossa on tunnistettu kohtuullisen hyvin koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuvaa ja keskeisiä muutostekijöitä. Selonteossa tulisi kuitenkin huomioida paremmin Suomen erilaiset alueet ja niiden mahdollisuudet toteuttaa sivistyksellisiä peruspalveluita.

Kasvukeskuksia ja muuta Suomea tulisi tarkastella erillisinä kokonaisuuksinaan, jotta niiden erilaiset toimintaympäristöt ja -edellytykset voitaisiin huomioida paremmin. Alueelliset kasvukeskukset toimivat vetureina uudistettaessa ja luotaessa kestäviä kasvatuksen ja koulutuksen rakenteita ja toimintamalleja. Jos erilaisia alueellisia tilanteita ja ratkaisuja ei huomioida, menetetään opetuksen ja koulutuksen toteuttamisesta innovatiivisuutta eikä erilaisten alueiden kasvatuksellisia ja koulutuksellisia tarpeita pystytä toteuttamaan riittävän laadukkaasti.

Muuttoliike keskittää väestöä yhä harvempiin kasvukeskuksiin ja tekee maakuntien välisistä ja sisäisistä eroista huomattavan suuria. Helsingissä vuosien 2019–2025 aikana peruskouluikäisten 7–15-vuotiaiden

nuorten määrän ennustetaan kasvavan 10 prosenttia ja 16–18-vuotiaiden nuorten 16 prosenttia. Kymmenen vuoden kuluttua näistä ikäluokista joka neljäs on vieraskielinen. Vieraskielisten oppijoiden suhteellisen suuri osuus heijastuu opin- ja koulutuspolulle ja vaatii erilaisia koko perheitä koskevia ratkaisuja. Lisäksi suuri vieraskielisten osuus vaatii jatkossakin panostuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja segregaaation torjuntaan.

Helsingin kaupungin näkökulmasta haastavaa on, että jo nykyisin kaupungin järjestämään lukio- ja ammatilliseen koulutukseen hakeutuu runsaasti opiskelijoita muista kunnista samaan aikaan, kun Helsingissä nuorten ikäluokat kasvavat. Oppivelvollisuuden laajennuttua koulumatkojen maksuttomuus voi entisestään lisätä Helsingin vetovoimaa. Koulutuspaikkojen kasvava kysyntä saattaa jatkossa heikentää helsinkiläisten nuorten mahdollisuuksia päästä kotikaupungissa järjestettävään toisen asteen koulutukseen. Helsingissä lukioiden sisäänpääsyyn vaadittavat keskiarvot alkavat olla todella korkeita, kun kaupungin lukioihin tulee ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita.

Selonteossa tulisi tunnistaa myös etenkin suurimpien kaupunkien rooli innovaatio- ja elinkeinopolitiikassa ja innovaatioekosysteemien kehittämisessä. Kansainvälisen kilpailukyvyyn näkökulmasta on tarpeen kiristää tavoitetta TKI-menojen neljän prosentin osuudesta BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Innovaatio- ja elinkeinopolitiikka säilyy merkittävänä, etenkin suurimpien kaupunkien tehtävänä sote-uudistuksen toteutuksakin ja kunnianhimoisempi tavoite voidaan saavuttaa yhteistyössä niiden kanssa.

Yhtenäinen opinpolku

Yhtenäisen opinpolun muodostuminen varhaiskasvatuksesta korkeaasteelle on keskeinen tulevaisuuden päämäärä. Tämä vaatii nivelvaiheiden saumatonta yhteistyötä. Selonteossa keskitytään varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen sujuvan jatkumon luomiseen, mutta perusopetuksen ja toisen asteen yhteisen jatkumon vahvistaminen ja siihen liittyvät toimenpiteet puuttuvat lähes kokonaan. Vain ohjauksen vahvistaminen nostetaan esille.

Oppivelvollisuuden laajeneminen edellyttää, että myös ohjausta tarkastellaan ja toteutetaan kokonaisvaltaisesti jatkumona. Selonteossa tulisi esittää tavoite ohjauksen kansalliselle kehittämiselle, joka tarkastelee ohjausta yli koulutusrajojen monihallinnollisena ja moniammatillisena yhteistyönä. Ohjauksen tavoitteena tulee olla oppijan urasuunnittelutaitojen kehittymisen tukeminen. Urasuunnittelutaitojen kehittyessä oppija rakentaa omaa opinpolkuaan, urapolkuaan ja elämänpolkuaan.

Nykyinen yhteishakujärjestelmä ei tue joustavaa, yhtenäistä opinpolun suorittamista. Lukioihin tulisi olla jatkossa mahdollisuus hakeutua myös syksyisin joustavan haun periaatteita noudattaen kuten ammatilliseen koulutukseen. Toteutuksen pitäisi perustua henkilökohtaistamiseen eli oppijan tavoitteiden, urasuunnitelmien ja aikaisemmin hankitun osaamisen perusteella tehtävään suunnitelmaan osaamisen hankkimiseksi. Hyötynä olisi, että jo hakeutumisvaiheessa selvitetään tarvittavat tukitoimet ja riittävät kielelliset, matemaattiset ja digitaaliset valmiudet sekä tietyissä tapauksissa terveydentilavaatimukset opintojen suorittamiseksi.

Osaamistarpeet ja koulutuksen tarjonta

Helsingin tilanne eroaa muusta Suomesta väestön lisäksi koulutuksen toimijakentältään ja osaamistarpeiltaan. Muuhun Suomeen verrattuna Helsingissä on kaupungin omien oppilaitosten lisäksi kymmeniä yksityisiä ja valtion oppilaitoksia. Työelämän muutos kytkeytyy tiiviisti Helsingin erityispiirteisiin ja kaupungin moninaisuuteen. Kaikki työpaikat eivät enää edellytä suomen tai ruotsin kielen osaamista, joka on tärkeää huomioida koulutuksen järjestämisessä ja laajemminkin sivistyspalveluissa. Helsingissä vieraskieliset ihmiset voivat työllistyä ja sivistyä muilla kuin kotimaisilla kielillä, erityisesti englannin kielellä.

Helsingin ja Uudenmaan perus- ja toisen asteen koulutus on Suomen saavutettavinta, mikäli asiaa katsoo oppilaitosten sijainnilla. Saavutettavuutta haastaa kuitenkin koulutuksen kasvava tarve. Tällä hetkellä Suomen toisen asteen koulutuksesta noin 13 % järjestetään Helsingissä ja tähän osuuteen kohdistuu kasvupaineita: oppivelvollisuuden laajentamisen voidaan olettaa nostavan ulkopaikkakuntalaisten nykyistä 30 prosentin osuutta ja jo tällä hetkellä Uudellamaalla on yksi heikoimmista tilanteista ammatillisen koulutuksen aloituspaikoista suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan (VM, Peruspalveluiden tila 2020).

Heikko koulutustarjonta tilanne jatkuu alueella toisen asteen jälkeen, koska korkeakoulupaikkoja on suhteellisesti liian vähän. Uusia ylioppilaita ja hakijoita on Uudellamaalla koko Suomen osuuksista kolmasosa, mutta paikkoja koko maan kapasiteetista ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on vain neljäsosa. Selonteossa esitetty korkeakoulupaikkojen lisäys tulisikin kohdentaa pääasiassa pääkaupunkiseudulle.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden suhteen Helsingin ja pääkaupunkiseudun haasteet ovat omaa luokkaansa. Esimerkiksi vuoteen 2030 mennessä pääkaupunkiseudulle tarvitaan 5000 uutta korkeakoulutettua varhaiskasvatuksen työntekijää, jotta varhaiskasvatusta voidaan tarjota riittävästi ja varhaiskasvatustilain mukaisesti. Siksi on erityisen tärkeää, että valtio, opetus- ja kulttuuriministeriö ja pääkaupunki-

seudun korkeakoulut sekä kaupungit lisäävät yhdessä aloituspaikkoja, täydennyskoulutusmahdollisuuksia sekä muutoin laajalti toimenpiteitä, joilla saadaan riittävä suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatuksen henkilöstö pääkaupunkiseudun päiväkoteihin. Työvoimapulaa pääkaupunkiseudulla on myös mm. rakennus- ja tekniikan alan tehtävissä aina asiantuntijoista työntekijöihin, laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, ohjelmisto- ja sovellussuunnittelussa, erityisopetuksessa, kuljetusalalla sekä lisäksi useissa palvelualan tehtävissä, kuten siivous- ja keittiöalan töissä.

Valtion ohjaus ja digitalisaation hyödyntäminen

Selonteossa todetaan, että valtionohjauksen keskeisiä ohjausmuotoja ovat normi-, resurssi- ja informaatio-ohjaus. Näitä täydentävät hankeohjaus, etu- ja jälkikäteinen valvonta sekä arviointi. Selonteossa esitetään useassa kohdassa valtakunnallisesti toteutettavia toimenpiteitä, joissa on keskitettyä seurantaa ja arviointia. Tästä tulee vaikutelma, että valtakunnan tasolla halutaan määritellä ja ohjata nykyistä enemmän kuntien toimintaa. Liian tiukalla keskitetyllä ohjauksella saatetaan heikentää erilaisten alueiden ja kuntien tarpeista lähtevän koulutuksen laatua ja innovatiivisuutta, vaikka tavoitellaankin yhtenäistä laatua.

Keskitettyä seurantaa ja arviointia suunniteltaessa on otettava huomioon, että Suomen kuntien käytössä olevat voimavarat perusopetuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen vaihtelevat suuresti. Samoin nykyinenkään ammatillisen koulutuksen sääntely (opintovuodet, tutkintojen järjestämisluvat) ei palvele erilaisten alueiden tarpeita koulutuksen osuvuuden, dynaamisen työelämäyhteistyön sekä koulutus- ja työelämätarpeiden ennakoinnin näkökulmasta.

Koulutuksen tietoperusteisen johtamisen kehittämisessä opetus- ja kulttuuriministeriön rooli on keskeinen. Valtakunnan ja kunnan tasolla tarvitaan yhteensopivia tietojärjestelmiä. Kansallisella tasolla toteutettava tiedonhallinnan viitekehys, jossa saadaan yhtenäinen tietopohja niin valtakunnalliseen kuin kunta- ja aluetason työhön parantaa koulutuksen vaikuttavuuden ja laadun seurantaa, johtamista sekä kehittämistä. Mahdollisuus hyödyntää oppimisanalytiikkaa ja AI-osaamista tulee olla kaikkien opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ulottuvilla. Toimenpiteet tulee priorisoida ja saada mahdollisimman pikaisesti kaikkien maksuttomaan käyttöön esimerkiksi oppivelvollisuuden valvontaan liittyen. Lisäksi valtakunnallisessa digitaalisten ratkaisujen kehitystyössä on tärkeää huomioida jo käynnissä tai rakenteilla olevat palvelut, jolloin valtakunnalliset panostukset tukisivat paikallisesti tärkeiksi nähtyjä kehitystarpeita.

Selonteossa esitetään digitaalisen palveluekosysteemin rakentamista, mutta konkreettiset ratkaisut jäävät avoimeksi. Opetuksessa ja ohjauksessa olisi hyödynnettävä sellaisia digitaalisia oppimisympäristöjä, jotka rikastuttavat oppimista ja tekevät oppijalle oman oppimisprosessin näkyväksi. Myös oppijoiden yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen kokemus ovat tärkeitä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tekoälyn ja data-analytiikan parempi hyödyntäminen sekä oppijoiden ja opettajien taitojen vahvistaminen olisi tarpeen nostaa selonteon keskeiseksi tavoitteeksi kaikissa koulumuodoissa. Älykkäässä oppimisympäristössä datan ja tekoälyn keskeinen käyttökohde on syrjäytymisen ehkäiseminen, jolla edistetään oppijoiden hyvinvointia tunnistamalla varhaisen tuen tarve sekä mahdollistamalla oppimisen ohjaus matalalla kynnyksellä. Ajantasaista viestintäteknologiaa tulisi hyödyntää myös moninainen oppilaitosten ja oppijoiden huoltajien välisessä vuorovaikutuksessa.

Kestävä kasvatus

Selonteosta puuttuu konkreettisia ratkaisuja luvun 4 tilannekuvassa esitettyyn ympäristön tilaan ja ekologisen katastrofin torjumiseen. Tilannekuva tunnistaa, että kiertotalouden ja hiilineutraaliuden edellyttämiin ratkaisuihin tarvitaan yhä enemmän luonnontieteiden ja teknologian osaamista. Helsingin kaupunki pitää teemaa erittäin tärkeänä ja läpileikkaavana tulevaisuuden kasvatuksessa ja koulutuksessa. YK:n Agenda 2030 hyödyntämällä selontekoon voitaisiin nostaa laajempaa ja kunniahimoisempaa näkökulmaa. Teema edellyttää opettajankoulutuksen, opetuksen sisältöjen ja painotusten sekä koulutusohjelmien uudelleentarkastelua.

Hyvinvoinnin näkökulmien täsmentäminen ja kasvu ympäristön huomiointi

Koulutuspoliittisen selonteon keskeisenä tavoitteena on, että lapset ja nuoret voivat hyvin. Selonteossa tuodaan lukuisissa yhteyksissä esille laaja hyvinvoinnin käsite, joka olisi tärkeää kuitenkin konkretisoida sosiaalisten, fyysisten ja psyykkisten osatekijöiden näkökulmista. Käsitteen konkretisointi on tärkeää siksi, että yleinen hyvinvoinnin lisääntyminen voi samanaikaisesti pitää sisällään lukuisia kielteisiä trendejä ja kasautuvaa hyvinvointivajetta.

Lisäksi selonteossa tulisi tunnistaa, että hyvän formaalin koulutuksen rinnalla suomalaisen lasten ja nuorten kasvu ympäristön erityinen vahvuus on harrastamisen, nuorisotyön sekä kouluyhteisön ulkopuolisen nuorten omaehtoisen aktiivisuuden arvostaminen ja tuki. Kansalaisyhteiskunnan, osallisuuden ja luottamuksen vahvistaminen tulee näkyä koulutuspolitiikassa myös käytännön tekoina. Suomalainen nuorisotyö

sekä lapsi- ja nuorilähtöinen harrastustoiminta ovat vahvan formaalin koulutusjärjestelmän rinnalla menestystekijöitä ja hyvän kasvuympäristön rakentajia, joiden arvo formaalin koulutusjärjestelmän rinnalla tulee tunnistaa sivistyksen ja hyvinvoinnin rakentajina.

Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Selonteossa on asetettu kunnianhimoinen tavoitetila saada suomalaisten koulutus- ja osaamistaso maailman kärkeen. Selonteossa tulisi kuitenkin korostaa vahvemmin sitä, että kasvatuksen ja koulutuksen sivistystavoite elää ajassa ja mahdollistaa siten yhteiskunnan uudistumisen ja yhteisen hyvinvoinnin. Tavoitetilana tulisi näkyä selkeästi kasvatuksen ja koulutuksen keskeinen merkitys kestävän tulevaisuuden ja demokraattisen ja moninaisuutta arvostavan yhteiskunnan rakentumisessa. Oppijat tulisi nähdä nyt esitettyä enemmän aktiivisina toimijoina ja voimavarana. Koulutuksen ja tutkimuksen visioissa vuoteen 2040 tulisi näkyä vahvemmin tulevaisuudessa tarvittava innovatiivinen ja luova oppiminen sekä osaaminen sekä näiden kehittäminen. Innovaatiot ja innovatiiviset ratkaisut mainitaan, mutta niitä ei ole nostettu keskeisiksi osaamistavoitteiksi selonteossa.

Eriarvoistumiskehityksen pysäyttämisen ja oppijoiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varmistaminen ovat kannatettava perusta tavoitetilalle. Kasvatus ja koulutus tulee nähdä joustavana jatkumona eri koulutusmuotojen välillä. Visiossa tulisi ottaa vieläkin laaja-alaisemmin esille hyvinvointia ja oppimista tukevat tekijät kuten kulttuurin ja liikunnan merkitys.

Visiossa korostuu akateeminen osaaminen. Tutkimusten mukaan sosiaalis-emotionaaliset taidot ovat keskeisiä tulevaisuudessa tarvittavia taitoja niin työelämässä kuin yhteiskunnassa. Ne puuttuvat selonteosta.

Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin perustana on tunnistettu selonteossa selkeästi. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus muodostavat selonteossa yhteisen kokonaisuuden.

Selonteossa todetaan, että varhaiskasvatuksella on erityisen vaikuttava merkitys vaikeista oloista tuleville lapsille. Varhaiskasvatuksen eriarvoisuutta ehkäisevä vaikutus tunnistetaan hyvin. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun tulee toteutua tasaisesti, jotta lasten välisiä osaamiseroja on mahdollista tasata jo ennen koulun alkua.

Varhaiskasvatuksen osittaisen maksuttomuuden kehittämistä on kannatettavaa jatkaa varhaiskasvatukseen osallistumisen lisäämiseksi. Tämä edellyttää kuntatalouden riittävän rahoituksen turvaamista, mutta se ei toteudu ainoastaan hankkeilla tai erillisrahoituksella. Rahoitusjärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen yhteyteen tulee kirjata varhaiskasvatuksen osittaisen maksuttomuuden takaaminen. Yhtenäinen laatutyö rahoitusjärjestelmän ja lainsäädännön uudistuksen pohjaksi on kannatettava. Tällä on merkitystä myös yhtenäisen opinpolun kehittämisen näkökulmasta.

Selonteon tärkeä tavoite on, että jokainen lapsi saa maailman parasta varhaiskasvatusta lähipalveluna. Kunnilla tulee olla yhtenäinen käsitys siitä, mitä lähipalvelulla tarkoitetaan. Se voidaan tulkita fyysisenä lähipalveluna (esimerkiksi varhaiskasvatuspaikan saa läheltä kotia) tai esimerkiksi lapsen tarvitseman tuen järjestymistä entistä joustavammin jokaiseen päiväkotiin. Lähipalvelun toteutuminen lähellä kotia ei kuitenkaan takaa segregaatiokehityksen hidastumista, mikäli samalle alueelle on keskittynyt esimerkiksi heikomman sosioekonomisen aseman omaavia perheitä, joiden lapset sijoittuvat samaan päiväkotiin.

Yhteistyö ja palveluohjaus neuvolan ja muiden lapsiperheiden palveluiden kanssa on merkittävää lapsen ja perheen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Se ei saa vähentyä sote-uudistuksen myötä tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksessa on tarve samankaltaiseen yhteisölliseen oppimisen ja kasvun edistämiseen kuin muissakin koulutusmuodoissa, joissa on oppilashuollon palvelut.

Selonteossa mainittu yhteinen osaamista turvaava ja opettajankoulutusta kehittävä foorumi on kannatettava riittävän ja osaavan työvoiman saamiseksi.

Selontekoon on kirjattu, että jokaisella lapsella on käytettävissään asianmukaiset laitteet digitaalisen oppimisen mahdollistamiseksi. Digitaalisten laitteiden sekä laitekannan, verkon ja ohjelmistojen ylläpito vaativat kunnilta jatkuvaa taloudellista panostusta, johon tulee kohdentaa resursseja.

Perusopetus

Perusopetuksen lainsäädännön uudistaminen on tärkeää, jotta toiminnan kehittäminen tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi on mahdollista. Selonteossa ei kuitenkaan ole konkreettista tavoitetilaa tai toimenpiteitä, miten ja mihin suuntaan lainsäädäntöä muutetaan. Nykyinen lainsäädäntöpohja on tehty 1990-luvulla ja toimintaympäristö on muuttunut sen jälkeen merkittävästi.

Lainsäädännössä tulisi ottaa huomioon muun muassa oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset perusopetuksen päättövaiheeseen, jotta mahdollistetaan kaikille oppijoille joustavat opinpolut perusopetuksesta toiselle asteelle. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa perusopetuksen suorittamisen kestoon joustavuutta 8-10 vuoteen ja osittaisen opiskelun mahdollistamista myös toisella asteella. Tämä takaisi joustavampia opinpolkuja erilaisille oppijoille. Lainsäädännössä tulee edelleen säilyttää kuntien päätäntävalta palvelujen toteuttamisessa.

Tällä hetkellä perusopetuksessa on 20 oppiainetta sekä lisäksi valinnaisia oppiaineita. Tämä pirstaloi helposti oppimisen kokonaisuudet. Selonteossa voisi rohkeasti linjata uudistusta tuntijaon perustaksi, jotta opetus vastaisi tulevaisuudessa laaja-alaista, tieteenalat (oppiainerajat) ylittävää osaamista, tietoja ja taitoja.

Rahoituksen lainsäädännön uudistaminen, jossa huomioidaan kuntien eriytyvät olosuhteet, on kannatettavaa, kun siihen sisällytetään myös positiivisen erityiskohtelun rahoitus. Rahoituksen tason nostaminen ja erillishankkeiden vähentäminen lisäävät kuntien mahdollisuutta pitkäjänteisempään suunnitteluun ja koulutuksen toteuttamiseen.

Helsingissä oppilasmäärä kasvaa ja haasteena on alueellinen segregatio, vieraskielisten oppilaiden määrällinen kasvu sekä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden suuri määrä. Valtakunnan tasolla on tärkeää turvata oppilasmäärien vähenemisestä syntyvien säästöjen kohdentaminen täysimääräisesti perusopetuksen tarpeisiin kasvukeskuksissa.

Valtakunnallisten laatutavoitteiden laatiminen on kannatettavaa ja niiden laatimiseen tulee ottaa perusopetuksen järjestäjät laajasti mukaan. Laatutyö ei kuitenkaan saa johtaa liian tiukkaan normitukseen, sillä liian keskitetyt ratkaisut eivät huomioi paikallisia tarpeita ja erityispiirteitä.

Selonteossa tulisi olla konkreettisempia toimenpiteitä tulevaisuuden osaamisen vahvistamiseen ja luoda rakenteita, joiden avulla kaikkien, hyvin sekä heikommin menestyvien oppijoiden potentiaali saadaan näkyville oppilaan taustasta riippumatta. Selonteosta puuttuu kokonaan konkreettiset toimenpiteet matemaattis-luonnontieteellisten oppimistulosten parantamiseen. Samanaikaisesti yhteiskunta muuttuu ja monimutkaistuu sekä arjen teknologian osaamisen merkitys kasvaa.

Toinen aste

Selonteossa tarkastellaan lukio- ja ammatillista koulutusta erillisinä, mutta toisaalta kannustetaan koulutuksen järjestäjiä yhdistämään koulutuksia. Oppivelvollisuuden laajentuminen ja työelämän murros edellyttävät lukio- ja ammatillisen koulutuksen uudistamista. Lukiolaisilla pitäisi olla mahdollisuus valita ammatillisen koulutuksen opintoja ja am-

matillisen koulutuksen opiskelijoilla tosiasiallinen mahdollisuus opiskella yleissivistäviä opintoja. Opiskelijan tulisi voida valita koulutusta oman potentiaalinsa mukaan, jolloin koulutusmuodosta tai suoritettavasta tutkinnosta riippumatta kurssitarjotin voi olla laajempi kuin vain lukion, tutkinnon tai osa-tutkintojen tarjotin. Helsingin kaupungin oppilaitoksille on rakenteilla lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön opintoja yhdistelevä yhteinen verkko-opintoalusta, joka mahdollistaa yksilöllisemmät opintopolut eri koulutusmuotojen oppijoille.

Ammatillisessa koulutuksessa on paremmin tunnistettava opiskelijat, jotka mahdollisesti tavoittelevat siirtymistä korkea-asteen opintoihin ja ohjattava heidät tehokkaammin opintoihin, jotka vahvistavat korkea-asteelle siirtymiseen vaadittavaa osaamista. Tämä edistäisi kansallista tavoitetta koulutustason nostosta. Lisäksi korkea-asteen opintoja on tuotava lähemmäksi toisen asteen opiskelijoita koulutusasteiden yhdistelmällä. Tästä esimerkkinä on Myllypuroon rakentuva Stadin ammattija aikuisopiston, Helsingin kielilukion ja Metropolia ammattikorkeakoulun yhteinen kampus, jossa opiskelijalle mahdollistuu lukio-opintojen, ammatillisten opintojen sekä korkeakouluopintojen yhdistäminen.

Selonteossa tuodaan esiin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden perustaitojen vahvistamisen ja kielitaidon kehittymisen tukeminen vain ammatillisessa koulutuksessa. Myös lukiokoulutuksessa tarvitaan näitä toimenpiteitä, sillä Helsingissä on lukioita, joiden opiskelijoista 30 % puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia.

Selonteossa tavoitellaan, että vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon vuonna 2030. Toimenpiteeksi esitetään ulkomaalaisten opiskelijoiden osuuden kasvattamista korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoista 15 prosenttiin. Selonteosta ei selviä, tarkoitetaanko ulkomaalaisilla nimenomaisesti korkeakoulututkinnon suorittamiseksi maahan muuttavia ulkomaalaisia vai alueiden muuta ulkomaalaistaustaista väestöä vai sekä että. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää joka tapauksessa nykyistä vahvempaa yhteistyötä kaikilta eri koulutustoimijoilta. Ulkomaalaisten/ulkomaalaistaustaisten saaminen korkeakoulutukseen on tärkeää etenkin Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla, koska puolet ulkomaalaistaustaisesta väestöstä asuu pääkaupunkiseudulla. Esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi panostukset pääkaupunkiseudulle ovatkin välttämättömiä.

Selonteossa tuodaan esiin, että koulutuksen toteuttamisen seuranta lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa vahvistetaan. Selonteossa jää kuitenkin avoimeksi, mitä seurannan toteuttaminen käytännössä tarkoittaisi. Tavoitellaanko laajempaa raportointivelvollisuutta vai esimerkiksi sähköisiä valtakunnallisia järjestelmiä, joiden avulla opiskelijat ja oppilaitosten henkilökunta voisivat paremmin seurata

opiskelijoiden opintojen etenemistä ja annettua tukea. Jos seurannalla tarkoitetaan ammatilliseen koulutukseen esitettyä ajatusta tietystä lähiopetuksen määrästä/ osaamispisteistä, tämä olisi selkeästi ristiriidassa osaamisperusteisuuden kanssa ja toisi keskiöön aikaan sidotun opetuksen.

Selonteossa todetaan, että ammatillisen koulutuksen henkilökohtaistamista kehitetään jatkossa huomioiden ammatillisen koulutuksen luonteeseen soveltuva positiivisen diskriminaation malli. Epäselväksi jää, mihin muuhun kuin rahoitusmekanismiin (nykyistä suurempaan perusrahoituksen korotukseen erityistä tukea saavista opiskelijoista) tässä viitataan.

Selonteossa esitetään, että lukiokoulutuksen rakenteita ja sisältöjä kehitetään huomioiden ihmisten ja yhteiskunnan sivistystarpeet. Hyvinvoinnin ja opintoihin sitoutumisen kannalta on oleellista, että opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa omiin opintoihinsa ja valita nykyistä suurempi osa opinnoistaan omien tavoitteidensa mukaisesti. Opintojen valinnan mahdollisuuksiin liittyy erityisen koulutustehtävän lukiot ja niiden merkittävä rooli kansallisesti laadukkaana opetuksen kehittämisessä. Selonteossa olisikin huomioitava erityisen koulutustehtävän lukioiden merkitys koulutusjärjestelmässä ja niiden rahoituksen varmistaminen riittävälle tasolle. Selonteossa ei myöskään huomioida hyvin edistyvien opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen tukemista esimerkiksi mahdollisuutena edetä opinnoissa nopeasti. Suomalaisen yhteiskunnan ja kilpailukyvyn kannalta on keskeistä, että kaikki oppijat voivat edetä opinnoissaan tavoitteidensa mukaisesti ja saavuttaa oman potentiaalinsa.

Selonteossa ei mainita ylioppilastutkinnon kehittämisen tarvetta suhteessa toimintaympäristön muutoksiin. Ylioppilastutkinnon kansainvälisesti arvostettu asema on tärkeä, jotta yo-tutkinnon suorittajat voivat hyödyntää tutkintotodistusta myös kansainvälisissä korkeakouluhauissa. Lisäksi opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus suorittaa englanninkielinen ylioppilastutkinto. Englanninkielisten opiskelumahdollisuuksien lisääminen Suomessa tukee nuorten kansainvälistymismahdollisuuksia ja edistää kansainvälisten osaajien hakeutumista Suomeen. Ylioppilastutkinnon kirjoitettavia aineita tulisi tarkastella muun muassa vieraiden kielten näkökulmasta ja mahdollistaa esimerkiksi kiinan kielen kirjoittaminen.

Selonteossa tuodaan hyvin esiin lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja työelämän kumppanuuden syventäminen koulutuksen osuvuuden ja laadun parantamiseksi. Yhteistyö edistää merkittävästi opiskelijoiden näköaloja, työelämävalmiuksia, urasuunnittelutaitoja sekä sitoutumista opintoihin. Työelämäyhteistyö selventää opintojen merkitystä ja suju-

voittaa korkea-asteelle siirtymistä. Tulevaisuuden työelämässä suuri osa ihmisistä työskentelee yrittäjinä ja yrittäjään rinnastettavissa olevissa työsuhteissa. Selonteon työelämän muutoksiin varautumisen toimenpiteissä ei tätä huomioida eikä toimenpiteissä huomioida yrittäjyysvalmiuksien lisäämistä.

Korkeakoulut

Selonteossa tähdätään korkeakoulutettujen osuuden nostamiseen, sujuvampaan siirtymiseen toiselta asteelta korkeakoulutukseen, korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteyden tiivistämiseen ja korkeakoulujen kansainvälistymiskehityksen vahvistamiseen muun muassa nostamalla ulkomaalaisten opiskelijoiden osuutta. Helsingin kaupunki pitää näitä kaikkia tavoitteita hyvin kannatettavina. Selonteossa tulisi kuitenkin määritellä tarkemmin keinot ja toimenpiteet näiden tavoittelemiseksi.

Osaajavaje uhkaa heikentää Suomen kilpailukykyä tilanteessa, jossa tulisi luoda pitkäjänteisesti uutta kasvua ja liiketoimintaa. Helsinki tukee selonteon linjausta, että vähintään puolet nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Selonteossa on tunnistettu hyvin, että vuosittain monikertainen joukko hakee korkeakouluihin paikkoihin nähden. Tämä ei kuitenkaan ole tilanne koko maassa ja kaikilla aloilla, vaan hakijajoukko keskittyy erityisesti pääkaupunkiseudulle ja tietyille aloille. Esimerkiksi vuonna 2018 pääkaupunkiseudulle kohdistui 35 % koko maan hakijoista mutta alueella oli vain 26 % korkeakoulupaikoista. Lisäksi jotkin alat kärsivät työvoimapulasta ja niihin edelleen kohdistuu paineita esimerkiksi mitoituksien tiukentamisen myötä. Esimerkiksi lääkärin, sosiaalityöntekijän ja varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja tulee lisätä, jotta lakisääteisten tehtävien hoitamiseen riittää henkilökuntaa etenkin pääkaupunkiseudulla. Aloituspaikkojen lisäksi jatkuvan oppimisen joustavaa tarjontaa tulee lisätä.

Myös kansainvälisten osaajien houkuttelu on kannatettavaa. Selonteossa ei avata, miksi korkeakoulujen ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus tulisi olla juuri 15 prosenttia. Osuuden eteen tulisi lisätä, että se on vähintään tämän verran. Helsingin kaupunki haluaa myös kiinnittää huomion siihen, että tavoitteeseen pääseminen ja opiskelijoiden integroiminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään ei onnistu vain Talent Boost-ohjelman kautta, vaan lisäksi vaikuttavia toimenpiteitä tulee edelleen kehittää erityisesti niiden alueiden kanssa, joihin kansainväliset opiskelijat ja osaajat keskittyvät. Suomalaisiin korkeakouluihin tulee myös luoda uskottava tenure track kansainvälisille tutkijoille sekä lisätä professuuri- ja tutkijapaikkoja.

Kansainvälisten osaajien houkuttelussa on myös tärkeää, että suomalaiset korkeakoulut pärjäävät kansainvälisissä rankingeissa. Selonteos-

sa tulisikin linjata, että korkeakouluille asetetaan myös laatutavoite. Riittävän laajat osaamiskeskittymät, joissa tarjotaan laadukasta opetusta ja hyvät edellytykset tutkimukselle, houkuttelevat kansainvälisiä huippuosaajia todennäköisemmin kuin pirstaleinen korkeakoulukenttä. Selonteossa tulisi paremmin huomioida, että Suomen kokoisessa maassa voi olla vain muutama kansainvälisessä vertailussa menestyvä tutkimusyliopisto. Toimenpiteet ja resurssit tulisi keskittää tukemaan niiden menestymistä tutkimuksessa sen sijaan, että kaikki suomalaiset korkeakoulut jäävät kansainvälisessä kilpailussa jälkeen.

Korkeakoulujen toimintamallien ja –rakenteiden uudistamisessa tulee huomioida myös rahoituksen kehittäminen. Korkeakouluille tulisi luoda enemmän kannustimia erityisesti liittyen työelämän tarpeisiin vastaamiseen. Kannustimia tulisi luoda erityisesti uuden tiedon siirtämiseen työelämän ja elinkeinoelämän käyttöön ja lisäksi yrittäjyyspalvelut voitaisiin huomioida osana korkeakoulujen rahoitusperusteita. Tämä tarkoittaisi, että korkeakoulut saisivat rahoitusta esimerkiksi yrittäjyyskoulutukseen, TKI-yhteisöpalveluihin yritysten kanssa ja innovaatioiden kaupallistamiseen. Myös korkeakoulujen kyky integroida opiskelijoita työelämään tulee näkyä rahoituksessa jatkossakin ja kansainvälisten opiskelijoiden integroiminen voitaisiin huomioida erikseen.

Tiede ja tutkittu tieto

Selonteossa asetetaan tavoitteeksi, että julkinen tutkimusrahoitus kannustaa myös yksityisen sektorin investoimaan osaamiseen ja TKI-toimintaan ja TKI-panostukset nousevat neljään prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi Suomesta halutaan innostava paikka tehdä tutkimusta ja tutkimusympäristöt ovat maailmaanluokkaa. Nämä tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja Suomen kilpailukyvyn kannalta tärkeitä. Olisi toivottavaa, että selonteossa määriteltäisiin tarkemmin keinot ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Viittaaminen TKI-tiekartan toimeenpanoon ei ole riittävää, sillä tiekartassakaan ei ole tunnistettu tarpeeksi konkreettisia toimenpiteitä.

TKI-vaikuttavuuden ja intensiteetin nostamisessa tulisi huomioida etenkin alueiden korkeakoulujen, kaupunkien ja yritysten yhteistyö innovaatioekosysteemien kehittämiseksi ja muun muassa kansainvälisesti houkuttelevien kokeilu- ja kehittämissympäristöjen synnyttämiseksi. Tässä keskeinen rooli on suurimmilla kaupungeilla, jotka voivat tukea TKI-toimintaa esimerkiksi avaamalla omia toimintojaan kokeiluille, innovatiivisilla hankinnoilla, osallistamalla innovaatiopalveluiden synnyttämiseen sekä yhteisillä TKI-hankkeilla. Valtion tulisi tunnistaa kaupunkien fasilitoiva rooli paremmin ja sitoutua sen ja kaupunkien innovaatio- ja elinkeinopolitiikan tukemiseen muilla instrumenteilla, kuten pitkäkestoisilla kasvusopimuksilla.

Selonteossa todetaan myös, että tutkittavaa tietoa hyödynnetään tehokkaasti eri sektoreilla. Tärkeää on huomioida oppimisen ja hyvinvoinnin näkökulmat sekä tulosten käytettävyys opetustointa kehitettäessä.

Vapaa sivistystyö

Selonteossa todetaan, että vapaa sivistystyö lisää ihmisten osaamista ja hyvinvointia ja tukee yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat merkittäviä toimijoita maahanmuuttajien kouluttajina.

Vapaan sivistystyön rahoituksen tulee pysyä ennakoitavana, kuten selonteossa todetaan, mutta siinä tulee huomioida kasvukeskusten lisääntyvät sivistystarpeet ja vapaan sivistystyön rooli maahanmuuttajataustaisen väestön koulutuksessa. Jos rahoitus ei ota riittävästi huomioon demografisia muutoksia, se johtaa suurten kaupunkien rahoituksen suhteellisen osuuden pienenemiseen. Selonteossa tuodaan hyvin esiin se, että vapaan sivistystyön toteuttama aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus on alirahoitettua. Tällä hetkellä siihen tarkoitettu korotettu valtionosuus kattaa vain pienen osan koulutustarpeesta.

Rahoitus ei kata lainkaan maahanmuuttajia, joiden kotoutumisaika on jo päättynyt, vaikka vapaan sivistystyön koulutus sopisi hyvin pitkään Suomessa oleskelleille, mutta vailla luku- ja kirjoitustaitoa jääneille henkilöille. Tähän kohderyhmään kuuluvat erityisesti kotiäidit. Vapaan sivistystyön opiskelijoille pitäisi myös tarjota moniammatillista tukea ja opinto-ohjausta. Tarve lisääntyy maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrän kasvaessa.

Selonteossa tuodaan esiin vapaan sivistystyön laaja-alainen hyvinvointivaikutus. On tärkeää, että vapaa sivistystyö tunnustetaan jatkossakin oleelliseksi osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää ja samanlaiseksi koko kansan sivistyslaitokseksi kuin kirjastot.

Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Aikuisväestön osaamisen kehittäminen jää selonteossa vajavaiseksi, vaikka se toisen asteen tehtäväksi tunnustetaan. Puute on sikäli ristiriitainen, että monet selonteossa esitetyistä toimenpiteistä kohdistuvat ammatilliseen koulutukseen, jossa valtaosa opiskelijoista on katsottavissa aikuisopiskelijoiksi.

Jatkuvaa oppimista ei voida nähdä ainoastaan lyhytkestoisena osuudesta täydentävänä kouluttautumisena. Työelämän muutoksen myötä kyseessä on usein kokonaan uuden ammatin hankkiminen, joka ei aina

onnistu nopeasti. Täydennyskoulutuksen lisäksi selonteossa tulisi huomioida uudelleen koulutuksen tarve. Työttömien uudelleen koulutuksessa tulisi pyrkiä kunnianhimoisempaan työelämäyhteyteen. Huomattavasti nykyistä useammin koulutusohjelmissa tulisi olla mukana rekrytointiin tähtääviä työnantajia. Ilman yksilöityjä rekrytointiin tähtääviä työnantajia koulutus johtaa liian usein yksilön kannalta työttömyyden jatkumiseen opintojen jälkeen.

Muunto- ja pätevyyskoulutusta tulee kehittää joustavammaksi. Tarvitaan uralla kehittämiseen ja uraohjaukseen hallintorajat ylittäviä yhteisiä toimenpiteitä osana kestävästä työllisyydestä ja hyvinvointia. Työssä oppiminen tulisi rakentaa yhdeksi kokonaisuudeksi TEM:n ja OKM:n yhteistyöllä. Tällä hetkellä työssä oppimista voi tehdä erittäin monin tavoin. Hallinnollisesti ja taloudellisesti eri väylät ovat osin päällekkäisiä ja osin puutteellisia. Esimerkiksi yrityksessä voi olla joko harjoittelussa, työkokeilussa tai työelämäjaksolla. Monet väylät tekevät niin yrityksen kuin työttömän tai opiskelijan tilanteista epäselviä. Työelämään siirtyminen voisi myös olla tehokkaampaa, mikäli yritysasiakkaista olisi yhteinen rekisteri tai asiakkuudenhallintajärjestelmä.

Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Selonteossa yhtenä toimenpiteenä esitetään opettajakelpoisuuksien sääntelyä ja uudistamista. Tämä on kannatettava toimenpide. Kelpoisuutta tulee tarkastella uusien osaamistarpeiden näkökulmasta. Tämä tulisi yhdistää peruskoulussa opettavien oppiaineiden määrän vähentämiseen ja laaja-alaisempien kokonaisuuksien toteuttamiseen.

Selonteossa ehdotetaan perustettavaksi kasvatus- ja opetusalan koulutusten kehittämisfoorumi. Ehdotus on kannatettava. Foorumin jäsenenä tulisi olla myös suurimmat varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksenjärjestäjät.

Selonteon tekstissä korostetaan, että muuttuva toimintaympäristö edellyttää työikäisen aikuisväestön jatkuvaa osaamisen kehittämistä, mutta siitä puuttuu näkökulma työnantajien henkilöstölleen tarjoamaan täydennyskoulutukseen. Helsingin kaupunki panostaa vahvasti opetus- ja kasvatusalan henkilöstön täydennyskoulutuksiin.

Osaamisen kehittämisen lisävoimavaroja (esim. kehittämishankerahoitus) tulee osoittaa myös varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksenjärjestäjille.

Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Selonteossa todetaan hyvin, että taide- ja kulttuurikasvatus, taide- ja taitoaineiden opetus ja taiteen perusopetus tuottavat taitoja, jotka ovat

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

tärkeitä myös tieto- ja osaamisyhteiskunnassa. Näiden asemaa voitaisiin edistää sillä, että kulttuurikasvatussuunnitelmien laadinta osana opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmia olisi velvoittavaa. Lisäksi selonteossa voisi asettaa tavoitteeksi lasten ja nuorten tulevaisuustaitojen yhdenvertaisen kehittämisen taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmiä hyödyntäen. Tämä edellyttäisi opettajien täydennyskoulutusta, taiteen ja kulttuurin osaamisen hyödyntämistä sekä kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertaisen oikeuden takaamista taiteeseen ja kulttuuriin. Taiteen harrastamisessa on huomioitava monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus, eli kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kirjo. Tämä on tärkeää mm. taide- ja kulttuurikasvattajien rekrytoinnissa sekä taideharrastamisen sisällöissä, jotta taideharrastukset voivat tukea lapsia ja nuoria eri kieli- ja kulttuuri-taustoista.

Selonteossa on huomioitu hyvin taiteen perusopetuksen tietopohjan kehittäminen, joka mahdollistaa erilaisia kehittämistoimenpiteitä. Tietopohjan lisäksi olisi tärkeää tarkastella taiteen harrastamista kokonaisuutena, eli taiteen perusopetuksen toimijoiden lisäksi muuta kenttää, joka tuottaa taide- ja kulttuurikasvatusta (taidelaitokset, järjestöt, yhdistykset, muut taide- ja kulttuuritoimijat).

Selonteosta puuttuu toimenpiteiden kuvaus harrastamisen ja vapaa-ajan toiminnan kehittämisestä. Helsingin kaupungin toteuttaman Mukan-ohjelman havaintojen mukaan taiteen ja kulttuuritoiminnan sekä vapaa-ajan vaikutukset hyvinvointiin ja osallisuuteen ovat merkittävät ja niitä tulee vahvistaa. Vaikutuksia ovat lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentyminen, ylisukupolvisen syrjäytymiskiirteen katkaiseminen, kiusaamisen ehkäiseminen sekä yleisen hyvinvoinnin lisääntyminen.

Selonteossa ei ole myöskään huomioitu liikkumisen ja liikunnan merkitystä. Liikunta ja liikkuminen ovat osa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tutkimusten mukaan lapset ja nuoret liikkuvat liian vähän. Koulutuspoliittisen selonteon näkökulmasta olennaista on tunnistaa, että liikkuminen ei ole vain hyvinvointi- ja terveystieteiden kysymys, sillä säännöllinen liikkuminen vaikuttaa tutkitusti kognitiivisiin taitoihin ja oppimisvalmiuksiin, kuten keskittymiskykyyn ja tiedonkäsittely- ja muistitoimintoihin. Kasvatuksen ja koulutuksen keskeinen tehtävä on edistää liikuntaa ja liikunnasta lasten ja nuorten arjessa, koulussa ja vapaa-ajalla. Tulevaisuuden osaamisperustan, työkyvyn ja terveyden näkökulmista on tärkeää, että koulutusjärjestelmän kaikilla tasoilla tunnustetaan toiminnallisten oppimiskäytäntöjen, terveydenlukupolitiikan, terveyttä edistävien oppimisympäristöjen ja harrastustoiminnan merkitys.

Opintotuki

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Selonteossa tuodaan esiin, että opintotukea kehitetään yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien edistämiseksi ja riittävällä opintotuella mahdollistetaan päätoiminen opiskelu. Tavoitteet ovat kannatettavia ja ne saavutetaan kehittämällä tulevaisuuden sosiaaliturvajärjestelmää ratkaisukeskeiseksi ja joustavaksi. Päätoimisen opiskelun ja yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien näkökulmasta on tärkeää, että sosiaaliturva huomioi alueellisesti eroavat elinkustannukset.

Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

Selonteossa nostetaan erikseen esille ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet, mikä on ruotsinkielisten palveluiden turvaamiseksi ja kielellisten oikeuksien toteutumiseksi tärkeää. Ruotsinkielistä koulutusta kehitetään yhtä aikaa suomenkielisen kanssa.

Ruotsinkielisen koulutuksen tasa-arvo perustuu pätevään henkilöstöön. Ruotsinkielisen henkilöstön saatavuuden ja riittävyys turvaaminen pääkaupunkiseudulla on koulutuksen laadun kannalta olennaista. Pääkaupunkiseutu eroaa palvelujen ja koulutuksen näkökulmasta huomattavasti muun maan tilanteesta verrattuna myös muihin ruotsinkielisiin kuntiin. Ruotsinkielistä koulutusta tulee tarjota enenevässä määrin pääkaupunkiseudulla. Muuttuvassa yhteiskunnassa henkilöstön pätevyystyöväisyyden tähtäävien koulutusten ja täydennyskoulutusten tulisi olla joustavaa ja ennakoitua, jotta palvelut vastaavat tarvetta. Koulutuksia tulisi tarjota muuntokoulutuksina ja monimuoto-opiskeluna.

Kotoutuminen ruotsinkielisissä palveluissa tulisi mahdollistaa entistä paremmin. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret, jotka hakeutuvat ruotsinkielisiin palveluihin, ovat monesti asuneet aikaisemmin toisessa Pohjoismaassa tai ruotsinkielisellä paikkakunnalla Pohjanmaalla. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on keskeistä, jotta palveluja voidaan tarjota. Yhteistyöllä turvataan maahanmuuttajataustaisille oppijoille eheä opinpolku ja heidän tarvitsemansa tuki.

Ajantasaiset oppimateriaalit myös ruotsinkielellä tukevat opetuksen laatua. Oppijoiden ja henkilökunnan käytössä olevissa digitaalisissa työkaluissa tulee varmistaa, että saatavilla on myös toimivia ruotsinkielisiä versioita.

Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Selonteon toimenpiteet ovat kannatettavia, mutta todennäköisesti riittämättömiä eurooppalaisittainkin huomattavan suurten oppimiseröjen tasaamiseksi. Vieraskielisten oppilaiden osaaminen matematiikassa, lukutaidossa ja luonnontieteissä on selvästi heikompi kuin kotimaankielisten osaaminen. Ero vastaa ulkomailla syntyneiden ensimmäisen sukupolven ulkomaalaistaustaisten nuorten kohdalla peruskoulun lo-

pussa keskimäärin kahden vuoden opintoja. Selonteon linjaus positiivisen erityiskohtelun rahoituksen vakiinnuttamisesta on erittäin tervetullut. Helsingissä on saatu hyviä tuloksia positiivisen diskriminaation rahoituksesta, jota jaetaan päiväkodeille, peruskouluille ja toisen asteen oppilaitoksille alueellisten hyvinvointierojen tasoittamiseksi. Rahoituksen on osoitettu lisäävän lukio-opintoihin hakeutumista sekä etenkin ulkomaalaistaustaisten lasten ja suomenkielisten poikien todennäköisyyttä hakeutua toisen asteen koulutukseen.

Tarkennettujen toimenpiteiden ohella konkreettisen tavoitetason asettaminen oppimistulosten parantamiselle ja koulupudokkuuden vähentämiseksi tukisi selonteossa mainitun tahtotilan toteutumista. Tämä edellyttäisi kansallisen tason mittarin luomista maahanmuuttajataustaisten oppimistulosten kehittymiseen sekä kehittymisen seurantaan pidemmällä aikavälillä. Tällä hetkellä ulkomaalaistaustaisten oppimistuloksia ei seurata kansallisesti systemaattisesti tai pidemmällä aikavälillä, jolloin ei voida myöskään arvioida miten oppimistulokset kehittyvät. Mikäli tavoite asetetaan, tulee sen toteutumista kyetä mittaamaan.

Selontekoon tulisi kirjata vahvemmin tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka tähtäävät oppijoiden kotoutumisen tukemiseen. Näitä ovat muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen palveluihin hakeutumisen sujuvoittamiseen tähtäävät toiminnot ja neuvontapalveluiden monipuolisuus sekä toimenpiteet, jotka tähtäävät ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten määrän lisäämiseen sekä uralla etenemiseen kasvatuksen ja koulutuksen kentällä. Ammatissa tarvittavaa työkielen koulutusta tulisi tarjota osana henkilöstökoulutuksia valtakunnallisen rahoituksen turvin. Perusopetuksen päättövaiheessa maahan tulleiden opiskelijoiden ohjausta tulee kehittää.

Monet monikielisiä oppijoita koskevat erityiskysymykset ovat keskeisiä myös oppimisen tuen toteuttamisessa. Näitä kysymyksiä ovat monikielisten oppijoiden ja huoltajien tuen tarpeiden tunnistaminen, oppimisvaikeuksien erottaminen kielen oppimiseen liittyvistä prosesseista sekä kieli- ja kulttuuritietoisien toimintakulttuurin ja antirasistisen työotteen toteuttaminen. Koska koulukielen taito on oppimisen keskeisin väline, tulee sen kehittymisen tukemiseen ja seurantaan kiinnittää erityistä huomiota myös valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirryttäessä. Nykyinen valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen rahoitusjärjestelmä ei painota tätä siirtymäkohtaa riittävästi. Myös perusopetuksen loppuvaiheessa maahan tulleiden oppijoiden tukemiseen kaivattaisiin jatkuva valmistavan opetuksen jälkeen. Omalla äidinkielellä annettu oppimisen tuki on tärkeä säilyttää rahoituksen perusteissa. Rahoitusjärjestelmää tuleekin edelleen kehittää valmistavan opetuksen jälkeisessä opiskelussa.

Lisäksi selonteossa on perustellusti nostettu esiin, että maahanmuuttajataustaiset ovat aliedustettuina korkeakouluissa. Korkeakoulutuksen saavutettavuuden lisäämiseksi on tähän liittyen tunnistettu oikeita keinoja, mutta huomiotta on jätetty korkeat kielitaitovaatimukset, jotka ovat keskeinen este koulutukseen pääsemiselle. Tämä haaste tulee tunnistaa ja siihen löytää ratkaisuja viimeistään selonteon toimeenpanosuunnitelmassa.

Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät

Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät on tunnistettu selonteossa hyvin. Tilannekuvan ja muutostekijöiden analyysi ei kuitenkaan näy riittävästi selonteon tavoitteissa ja toimenpiteissä, kuten edellä on kuvattu esimerkiksi kasvukeskusten ja erityisesti Helsingin seudun erityispiirteiden huomioimisen osalta. Väestönmuutoksen lisäksi tulisi myös tunnistaa kuntien erilaistumiskehitys laajalaisemmin.

Koulutuspoliittisesti olisi tärkeää priorisoida ja valita keskeiset kehittämisen kohteet, jotta kunnat voisivat suunnitelmallisesti kohdentaa hankerahoituksella toteutettavan toiminnan osaksi pitkäjänteistä kehittämistä ja strategiaa.

Käsittely

Vastaehdotus:

Daniel Sazonov: Lisätään S. 9. ensimmäisen kappaleen perään: ”Yhteistyön lisäämisen ohella tulee lukiota ja ammatillista koulutusta kehitetään jatkossakin omina erillisinä koulutusmuotoina niiden omista lähtökohdista ja tarpeista lähtien.”

Kannattaja: Pia Pakarinen

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Daniel Sazonovin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 8

Veronika Honkasalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinne-mäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Ei-äännet: 7

Otto Meri, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 7.

25.01.2021

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Sanni Pietilä, edunvalvonta-asiantuntija, puhelin: 310 36540
sanni.pietila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 10.12.2020, saate
- 2 Lausuntopyyntö 10.12.2020
- 3 Lausuntopyyntö 10.12.2020, liite, koulutuspoliittinen selonteko-luonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi. Lausunto on pyydetty 22.1. mennessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt lisäaikaa lausunnon antamiselle 26.1. asti.

Luonnos valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Hallitus on päättänyt antaa eduskunnalle koulutuspoliittisen selonteon, johon on määritelty pitkän aikavälin keinot Suomen koulutus- ja osaamistason nostamiseksi, koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseksi ja oppimiserojen kaventamiseksi. Selonteossa on todettu, että Suomen myönteinen kehitys ei voi jatkua ilman merkittäviä taloudellisia panostuksia sekä toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista. Nykytilan tarkastelu, tavoitetila ja toimenpiteet kohdistuvat koko koulutusjärjestelmään sekä tutkimukseen.

Selonteossa valtioneuvosto antaa linjaukset koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi ja ehdottaa tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla vastaan ja vaikutetaan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutostekijöihin. Selonteossa esitetään 2040-luvulle ulottuva koulutuksen ja tutkimuksen visio ja linjataan tarvittavat normi- ja muun ohjauksen, voimavarojen ja rakenteiden muutokset. Selonteon valmistelua on ohjannut osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä ja

25.01.2021

valmistelun tueksi asetettiin 19.3.2020 parlamentaarinen seurantaryhmä.

Samaan aikaan koulutuspoliittisen selonteon laatimisen kanssa on valmisteltu koulutus- ja TKI-poliittisia uudistuksia, joiden sisältöjä, tavoitteita ja vaikutuksia on huomioitu selonteossa. Näitä ovat esimerkiksi TKI-tiekartta, oppivelvollisuuden jatkaminen 18 ikävuoteen, jatkuvan oppimisen uudistus ja valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista. Lisäksi hallitus on käynnistänyt rakenteellisia uudistuksia kuten sote-uudistuksen, lapsiperhepalveluiden uudistamisen ja työllisyyden kunta-valtiosuhteen uudelleenarvioinnin, jotka vaikuttavat selonteon tavoitteiden toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on muuttamassa kuntien tehtäviä merkittävästi. Varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus painottuvat kuntien tehtävissä ja ne muodostavat pääosan valtionosuusjärjestelmästä. Lisäksi korostuvat myös muut sivistyksen toimialan tehtävät, kuten kulttuuri, liikunta ja nuorisopalvelut.

Pyydetyt lausunnot

Asiasta on pyydetty kasvatus ja koulutuslautakunnan lausunto. Esitys perustuu lautakunnan lausuntoon ja sitä on täydennetty kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kaupunginkanslian strategiosaoston ja elinkeino-osaston kommenttien perusteella. Täydennykset ovat koskeneet erityisesti niitä osuuksia, joihin kasvatus- ja koulutuslautakunta ei ottanut lausunnossaan kantaa, kuten korkeakoulutusta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Sanni Pietilä, edunvalvonta-asiantuntija, puhelin: 310 36540
sanni.pietila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 10.12.2020, saate
- 2 Lausuntopyyntö 10.12.2020
- 3 Lausuntopyyntö 10.12.2020, liite, koulutuspoliittinen selonteko-luonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 19.01.2021 § 5

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2020-013690 T 00 01 06

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtioneuvoston luonnoksesta koulutuspoliittiseksi selonteoksi:

Lausunnon pohjana on käytetty koulutuspoliittisen selontekoluonnoksen otsikointia.

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Koulutuspoliittisessa selonteossa kuvataan Suomen myönteistä kehitystä koulutuksessa, tieteessä sekä kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa. Selonteossa tuodaan esiin, että kehitys ei voi jatkua ilman merkittäviä taloudellisia panostuksia sekä toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista. Helsingin kaupunki yhtyy näkemykseen, mutta huomauttaa, että selonteossa ei vastata, miten tarvittavat resurssit turvataan. Yleisesti ottaen selonteossa asetetut tavoitteet ovat kannatettavia, mutta toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole määritelty riittävällä laajuudella.

Alueiden erilaiset tarpeet

Selonteossa on tunnistettu kohtuullisen hyvin koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuvaa ja keskeisiä muutostekijöitä. Selonteossa tulisi kuitenkin huomioida paremmin Suomen erilaiset alueet ja niiden mahdollisuudet toteuttaa sivistyksellisiä peruspalveluita.

Kasvukeskuksia ja muuta Suomea tulisi tarkastella erillisinä kokonaisuuksinaan, jotta niiden erilaiset toimintaympäristöt ja -edellytykset voitaisiin huomioida paremmin. Alueelliset kasvukeskukset toimivat vetureina uudistettaessa ja luotaessa kestäviä kasvatuksen ja koulutuksen rakenteita ja toimintamalleja. Jos erilaisia alueellisia tilanteita ja ratkaisuja ei huomioida, menetetään opetuksen ja koulutuksen toteuttamisesta innovatiivisuutta eikä erilaisten alueiden kasvatuksellisia ja koulutuksellisia tarpeita pystytä toteuttamaan riittävän laadukkaasti.

Muuttoliike keskittää väestöä yhä harvempiin kasvukeskuksiin ja tekee maakuntien välisistä ja sisäisistä eroista huomattavan suuria. Helsingissä vuosien 2019–2025 aikana peruskouluikäisten 7–15-vuotiaiden nuorten määrän ennustetaan kasvavan 10 prosenttia ja 16–18-vuotiaiden nuorten 16 prosenttia. Kymmenen vuoden kuluttua näistä ikäluokista joka neljäs on vieraskielinen. Vieraskielisten oppijoiden suhteellisen suuri osuus heijastuu opin- ja koulutuspolulle ja vaatii erilaisia koko perheitä koskevia ratkaisuja. Lisäksi suuri vieraskielisten osuus

vaatii jatkossakin panostuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja segregaatoin torjuntaan.

Helsingin kaupungin näkökulmasta haastavaa on, että jo nykyisin kaupungin järjestämään lukio- ja ammatilliseen koulutukseen hakeutuu runsaasti opiskelijoita muista kunnista samaan aikaan, kun Helsingissä nuorten ikäluokat kasvavat. Oppivelvollisuuden laajennuttua koulumatkojen maksuttomuus voi entisestään lisätä Helsingin vetovoimaa. Koulutuspaikkojen kasvava kysyntä saattaa jatkossa heikentää helsinkiläisten nuorten mahdollisuuksia päästä kotikaupungissa järjestettävään toisen asteen koulutukseen. Helsingissä lukioiden sisäänpääsyyn vaadittavat keskiarvot alkavat olla todella korkeita, kun kaupungin lukioihin tulee ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita.

Yhtenäinen opinpolku

Yhtenäisen opinpolun muodostuminen varhaiskasvatuksesta korkeasteelle on keskeinen tulevaisuuden päämäärä. Tämä vaatii nivelvaiheiden saumatonta yhteistyötä. Selonteossa keskitytään varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen sujuvan jatkumon luomiseen, mutta perusopetuksen ja toisen asteen yhteisen jatkumon vahvistaminen ja siihen liittyvät toimenpiteet puuttuvat lähes kokonaan. Vain ohjauksen vahvistaminen nostetaan esille.

Oppivelvollisuuden laajeneminen edellyttää, että myös ohjausta tarkastellaan ja toteutetaan kokonaisvaltaisesti jatkumona. Selonteossa tulisi esittää tavoite ohjauksen kansalliselle kehittämiselle, joka tarkastelee ohjausta yli koulutusrajojen monihallinnollisena ja moniammatillisena yhteistyönä. Ohjauksen tavoitteena tulee olla oppijan urasuunnittelutaitojen kehittymisen tukeminen. Urasuunnittelutaitojen kehittyessä oppija rakentaa omaa opinpolkuaan, urapolkuaan ja elämänpolkuaan.

Nykyinen yhteishakujärjestelmä ei tue joustavaa, yhtenäistä opinpolun suorittamista. Lukioihin tulisi olla jatkossa mahdollisuus hakeutua myös syksyisin joustavan haun periaatteita noudattaen kuten ammatilliseen koulutukseen. Toteutuksen pitäisi perustua henkilökohtaistamiseen eli oppijan tavoitteiden, urasuunnitelmien ja aikaisemmin hankitun osaamisen perusteella tehtävään suunnitelmaan osaamisen hankkimiseksi. Hyötynä olisi, että jo hakeutumisvaiheessa selvitetään tarvittavat tukitoimet ja riittävät kielelliset, matemaattiset ja digitaaliset valmiudet sekä tietyissä tapauksissa terveydentilavaatimukset opintojen suorittamiseksi.

Osaamistarpeet ja koulutuksen tarjonta

Helsingin tilanne eroaa muusta Suomesta väestön lisäksi koulutuksen toimijakentältään ja osaamistarpeiltaan. Muuhun Suomeen verrattuna

Helsingissä on kaupungin omien oppilaitosten lisäksi kymmeniä yksityisiä ja valtion oppilaitoksia. Työelämän muutos kytkeytyy tiiviisti Helsingin erityispiirteisiin ja kaupungin moninaisuuteen. Kaikki työpaikat eivät enää edellytä suomen tai ruotsin kielen osaamista, joka on tärkeää huomioida koulutuksen järjestämisessä ja laajemminkin sivistyspalveluissa. Helsingissä vieraskieliset ihmiset voivat työllistyä ja sivistyä muilla kuin kotimaisilla kielillä, erityisesti englannin kielellä.

Helsingin ja Uudenmaan perus- ja toisen asteen koulutus on Suomen saavutettavinta, mikäli asiaa katsoo oppilaitosten sijainnilla. Saavutettavuutta haastaa kuitenkin koulutuksen kasvava tarve. Tällä hetkellä Suomen toisen asteen koulutuksesta noin 13 % järjestetään Helsingissä ja tähän osuuteen kohdistuu kasvupaineita: oppivelvollisuuden laajentamisen voidaan olettaa nostavan ulkopaikkakuntalaisten nykyistä 30 prosentin osuutta ja jo tällä hetkellä Uudellamaalla on yksi heikoimmista tilanteista ammatillisen koulutuksen aloituspaikoista suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan (VM, Peruspalveluiden tila 2020).

Heikko koulutustarjonta tilanne jatkuu alueella toisen asteen jälkeen, koska korkeakoulupaikkoja on suhteellisesti liian vähän. Uusia ylioppilaita ja hakijoita on Uudellamaalla koko Suomen osuuksista kolmasosa, mutta paikkoja koko maan kapasiteetista ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on vain neljäsosa. Selonteossa esitetty korkeakoulupaikkojen lisäys tulisikin kohdentaa pääasiassa pääkaupunkiseudulle.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden suhteen Helsingin ja pääkaupunkiseudun haasteet ovat omaa luokkaansa. Esimerkiksi vuoteen 2030 mennessä pääkaupunkiseudulle tarvitaan 5000 uutta korkeakoulutettua varhaiskasvatuksen työntekijää, jotta varhaiskasvatusta voidaan tarjota riittävästi ja varhaiskasvatustilain mukaisesti. Siksi on erityisen tärkeää, että valtio, opetus- ja kulttuuriministeriö ja pääkaupunkiseudun korkeakoulut sekä kaupungit lisäävät yhdessä aloituspaikkoja, täydennyskoulutusmahdollisuuksia sekä muutoin laajalti toimenpiteitä, joilla saadaan riittävä suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatuksen henkilöstö pääkaupunkiseudun päiväkoteihin. Työvoimapulaa pääkaupunkiseudulla on myös mm. rakennus- ja tekniikan alan tehtävissä aina asiantuntijoista työntekijöihin, laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, ohjelmisto- ja sovellussuunnittelussa, erityisopetuksessa, kuljetusalalla sekä lisäksi useissa palvelualan tehtävissä, kuten siivous- ja keittiöalan töissä.

Valtion ohjaus ja digitalisaation hyödyntäminen

Selonteossa todetaan, että valtionohjauksen keskeisiä ohjausmuotoja ovat normi-, resurssi- ja informaatio-ohjaus. Näitä täydentävät hankeohjaus, etu- ja jälkikäteinen valvonta sekä arviointi. Selonteossa esi-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

tetään useassa kohdassa valtakunnallisesti toteutettavia toimenpiteitä, joissa on keskitettyä seurantaa ja arviointia. Tästä tulee vaikutelma, että valtakunnan tasolla halutaan määritellä ja ohjata nykyistä enemmän kuntien toimintaa. Liian tiukalla keskitetyllä ohjauksella saatetaan heikentää erilaisten alueiden ja kuntien tarpeista lähtevän koulutuksen laatua ja innovatiivisuutta, vaikka tavoitellaankin yhtenäistä laatua.

Keskitettyä seurantaa ja arviointia suunniteltaessa on otettava huomioon, että Suomen kuntien käytössä olevat voimavarat perusopetuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen vaihtelevat suuresti. Samoin nykyinenkään ammatillisen koulutuksen sääntely (opintovuodet, tutkintojen järjestämisluvat) ei palvele erilaisten alueiden tarpeita koulutuksen osuvuuden, dynaamisen työelämäyhteistyön sekä koulutus- ja työelämätarpeiden ennakoinnin näkökulmasta.

Koulutuksen tietoperusteisen johtamisen kehittämisessä opetus- ja kulttuuriministeriön rooli on keskeinen. Valtakunnan ja kunnan tasolla tarvitaan yhteensopivia tietojärjestelmiä. Kansallisella tasolla toteutettava tiedonhallinnan viitekehys, jossa saadaan yhtenäinen tietopohja niin valtakunnalliseen kuin kunta- ja aluetason työhön parantaa koulutuksen vaikuttavuuden ja laadun seurantaa, johtamista sekä kehittämistä. Mahdollisuus hyödyntää oppimisanalytiikkaa ja AI-osaamista tulee olla kaikkien opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ulottuvilla. Toimenpiteet tulee priorisoida ja saada mahdollisimman pikaisesti kaikkien maksuttomaan käyttöön esimerkiksi oppivelvollisuuden valvontaan liittyen. Lisäksi valtakunnallisessa digitaalisten ratkaisujen kehitystyössä on tärkeää huomioida jo käynnissä tai rakenteilla olevat palvelut, jolloin valtakunnalliset panostukset tukisivat paikallisesti tärkeiksi nähtyjä kehitystarpeita.

Selonteossa esitetään digitaalisen palveluekosysteemin rakentamista, mutta konkreettiset ratkaisut jäävät avoimeksi. Opetuksessa ja ohjauksessa olisi hyödynnettävä sellaisia digitaalisia oppimisympäristöjä, jotka rikastuttavat oppimista ja tekevät oppijalle oman oppimisprosessin näkyväksi. Myös oppijoiden yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen kokemus ovat tärkeitä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tekoälyn ja data-analytiikan parempi hyödyntäminen sekä oppijoiden ja opettajien taitojen vahvistaminen olisi tarpeen nostaa selonteon keskeiseksi tavoitteeksi kaikissa koulumuodoissa. Älykkäässä oppimisympäristössä datan ja tekoälyn keskeinen käyttökohde on syrjäytymisen ehkäiseminen, jolla edistetään oppijoiden hyvinvointia tunnistamalla varhaisen tuen tarve sekä mahdollistamalla oppimisen ohjaus matalalla kynnyksellä. Ajantasaista viestintäteknologiaa tulisi hyödyntää myös moninaisemmin oppilaitosten ja oppijoiden huoltajien välisessä vuorovaikutuksessa.

Kestävä kasvatus

Selonteosta puuttuu konkreettisia ratkaisuja luvun 4 tilannekuvassa esitettyyn ympäristön tilaan ja ekologisen katastrofin torjumiseen. Tilannekuva tunnistaa, että kiertotalouden ja hiilineutraaliuden edellyttämiin ratkaisuihin tarvitaan yhä enemmän luonnontieteiden ja teknologian osaamista. Helsingin kaupunki pitää teemaa erittäin tärkeänä ja läpileikkaavana tulevaisuuden kasvatuksessa ja koulutuksessa. YK:n Agenda 2030 hyödyntämällä selontekoon voitaisiin nostaa laajempaa ja kunniahimoisempaa näkökulmaa. Teema edellyttää opettajankoulutuksen, opetuksen sisältöjen ja painotusten sekä koulutusohjelmien uudelleentarkastelua.

2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Selonteossa on asetettu kunnianhimoiset tavoitetilat saada suomalaisten koulutus- ja osaamistaso maailman kärkeen. Selonteossa tulisi kuitenkin korostaa vahvemmin sitä, että kasvatuksen ja koulutuksen sivistystavoite elää ajassa ja mahdollistaa siten yhteiskunnan uudistumisen ja yhteisen hyvinvoinnin. Tavoitetilana tulisi näkyä selkeästi kasvatuksen ja koulutuksen keskeinen merkitys kestävän tulevaisuuden ja demokraattisen ja moninaisuutta arvostavan yhteiskunnan rakentumisessa. Oppijat tulisi nähdä nyt esitettyä enemmän aktiivisina toimijoina ja voimavarana. Koulutuksen ja tutkimuksen visioissa vuoteen 2040 tulisi näkyä vahvemmin tulevaisuudessa tarvittava innovatiivinen ja luova oppiminen sekä osaaminen sekä näiden kehittäminen. Innovaatiot ja innovatiiviset ratkaisut mainitaan, mutta niitä ei ole nostettu keskeisiksi osaamistavoitteiksi selonteossa.

Eriarvoistumiskehityksen pysäyttämisen ja oppijoiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varmistaminen ovat kannatettava perusta tavoitetilalle. Kasvatus ja koulutus tulee nähdä joustavana jatkumona eri koulutusmuotojen välillä. Visiossa tulisi ottaa vieläkin laaja-alaisemmin esille hyvinvointia ja oppimista tukevat tekijät kuten kulttuurin ja liikkumisen merkitys.

Visiossa korostuu akateeminen osaaminen. Tutkimusten mukaan sosiaalis-emotionaaliset taidot ovat keskeisiä tulevaisuudessa tarvittavia taitoja niin työelämässä kuin yhteiskunnassa. Ne puuttuvat selonteosta.

3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin perustana on tunnistettu selonteossa selkeästi.

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus muodostavat selonteossa yhtenäisen kokonaisuuden.

Selonteossa todetaan, että varhaiskasvatuksella on erityisen vaikuttava merkitys vaikeista oloista tuleville lapsille. Varhaiskasvatuksen eriarvoisuutta ehkäisevä vaikutus tunnistetaan hyvin. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun tulee toteutua tasaisesti, jotta lasten välisiä osaamiseroja on mahdollista tasata jo ennen koulun alkua.

Varhaiskasvatuksen osittaisen maksuttomuuden kehittämistä on kannatettavaa jatkaa varhaiskasvatukseen osallistumisen lisäämiseksi. Tämä edellyttää kuntatalouden riittävän rahoituksen turvaamista, mutta se ei toteudu ainoastaan hankkeilla tai erillisrahoituksella. Rahoitusjärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen yhteyteen tulee kirjata varhaiskasvatuksen osittaisen maksuttomuuden takaaminen. Yhtenäinen laatutyö rahoitusjärjestelmän ja lainsäädännön uudistuksen pohjaksi on kannatettava. Tällä on merkitystä myös yhtenäisen opinpolun kehittämisen näkökulmasta.

Selonteon tärkeä tavoite on, että jokainen lapsi saa maailman parasta varhaiskasvatusta lähipalveluna. Kunnilla tulee olla yhtenäinen käsitys siitä, mitä lähipalvelulla tarkoitetaan. Se voidaan tulkita fyysisenä lähipalveluna (esimerkiksi varhaiskasvatuspaikan saa läheltä kotia) tai esimerkiksi lapsen tarvitseman tuen järjestymistä entistä joustavammin jokaiseen päiväkotiin. Lähipalvelun toteutuminen lähellä kotia ei kuitenkaan takaa segregatiokehityksen hidastumista, mikäli samalle alueelle on keskittynyt esimerkiksi heikomman sosioekonomisen aseman omaavia perheitä, joiden lapset sijoittuvat samaan päiväkotiin.

Yhteistyö ja palveluohjaus neuvolan ja muiden lapsiperheiden palveluiden kanssa on merkittävää lapsen ja perheen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Se ei saa vähentyä sote-uudistuksen myötä tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksessa on tarve samankaltaiseen yhteisölliseen oppimisen ja kasvun edistämiseen kuin muissakin koulutusmuodoissa, joissa on oppilashuollon palvelut.

Selonteossa mainittu yhteinen osaamista turvaava ja opettajankoulutusta kehittävä foorumi on kannatettava riittävän ja osaavan työvoiman saamiseksi.

Selontekoon on kirjattu, että jokaisella lapsella on käytettävissään asianmukaiset laitteet digitaalisen oppimisen mahdollistamiseksi. Digitaalisten laitteiden sekä laitekannan, verkon ja ohjelmistojen ylläpito vaativat kunnilta jatkuvaa taloudellista panostusta, johon tulee kohdentaa resursseja.

Perusopetus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Perusopetuksen lainsäädännön uudistaminen on tärkeää, jotta toiminnan kehittäminen tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi on mahdollista. Selonteossa ei kuitenkaan ole konkreettista tavoitetilaa tai toimenpiteitä, miten ja mihin suuntaan lainsäädäntöä muutetaan. Nykyinen lainsäädäntöpohja on tehty 1990-luvulla ja toimintaympäristö on muuttunut sen jälkeen merkittävästi.

Lainsäädännössä tulisi ottaa huomioon muun muassa oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset perusopetuksen päättövaiheeseen, jotta mahdollistetaan kaikille oppijoille joustavat opinpolut perusopetuksesta toiselle asteelle. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa perusopetuksen suorittamisen kestoon joustavuutta 8-10 vuoteen ja osittaisen opiskelun mahdollistamista myös toisella asteella. Tämä takaisi joustavampia opinpolkuja erilaisille oppijoille. Lainsäädännössä tulee edelleen säilyttää kuntien päätäntävalta palvelujen toteuttamisessa.

Tällä hetkellä perusopetuksessa on 20 oppiainetta sekä lisäksi valinnaisia oppiaineita. Tämä pirstaloi helposti oppimisen kokonaisuudet. Selonteossa voisi rohkeasti linjata uudistusta tuntijaon perustaksi, jotta opetus vastaisi tulevaisuudessa laaja-alaista, tieteenalat (oppiainerajat) ylittävää osaamista, tietoja ja taitoja.

Rahoituksen lainsäädännön uudistaminen, jossa huomioidaan kuntien eriytyvät olosuhteet, on kannatettavaa, kun siihen sisällytetään myös positiivisen erityiskohtelun rahoitus. Rahoituksen tason nostaminen ja erillishankkeiden vähentäminen lisäävät kuntien mahdollisuutta pitkäjänteisempään suunnitteluun ja koulutuksen toteuttamiseen.

Helsingissä oppilasmäärä kasvaa ja haasteena on alueellinen segregatio, vieraskielisten oppilaiden määrällinen kasvu sekä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden suuri määrä. Valtakunnan tasolla on tärkeää turvata oppilasmäärien vähenemisestä syntyvien säästöjen kohdentaminen täysimääräisesti perusopetuksen tarpeisiin kasvukeskuksissa.

Valtakunnallisten laatutavoitteiden laatiminen on kannatettavaa ja niiden laatimiseen tulee ottaa perusopetuksen järjestäjät laajasti mukaan. Laatutyö ei kuitenkaan saa johtaa liian tiukkaan normitukseen, sillä liian keskitetyt ratkaisut eivät huomioi paikallisia tarpeita ja erityispiirteitä.

Selonteossa tulisi olla konkreettisempia toimenpiteitä tulevaisuuden osaamisen vahvistamiseen ja luoda rakenteita, joiden avulla kaikkien, hyvin sekä heikommin menestyvien oppijoiden potentiaali saadaan näkyville oppilaan taustasta riippumatta. Selonteosta puuttuu kokonaan konkreettiset toimenpiteet matemaattis-luonnontieteellisten oppimistulosten parantamiseen. Samanaikaisesti yhteiskunta muuttuu ja monitukaistuu sekä arjen teknologian osaamisen merkitys kasvaa.

3.2 Toinen aste

Selonteossa tarkastellaan lukio- ja ammatillista koulutusta erillisinä, mutta toisaalta kannustetaan koulutuksen järjestäjiä yhdistämään koulutuksia. Oppivelvollisuuden laajentuminen ja työelämän murros edellyttävät lukio- ja ammatillisen koulutuksen uudistamista. Lukiolaisilla pitäisi olla mahdollisuus valita ammatillisen koulutuksen opintoja ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla tosiasiallinen mahdollisuus opiskella yleissivistäviä opintoja. Opiskelijan tulisi voida valita koulutusta oman potentiaalinsa mukaan, jolloin koulutusmuodosta tai suoritettavasta tutkinnosta riippumatta kurssitarjotin voi olla laajempi kuin vain lukion, tutkinnon tai osa-tutkintojen tarjotin. Helsingin kaupungin oppilaitoksille on rakenteilla lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön opintoja yhdistelevä yhteinen verkko-opintoalusta, joka mahdollistaa yksilöllisemmät opintopolut eri koulutusmuotojen oppijoille.

Ammatillisessa koulutuksessa on paremmin tunnistettava opiskelijat, jotka mahdollisesti tavoittelevat siirtymistä korkea-asteen opintoihin ja ohjattava heidät tehokkaammin opintoihin, jotka vahvistavat korkea-asteelle siirtymiseen vaadittavaa osaamista. Tämä edistäisi kansallista tavoitetta koulutustason nostosta. Lisäksi korkea-asteen opintoja on tuotava lähemmäksi toisen asteen opiskelijoita koulutusasteiden yhdistelmällä. Tästä esimerkkinä on Myllypuroon rakentuva Stadin ammatti- ja aikuisopiston, Helsingin kielilukion ja Metropolia ammattikorkeakoulun yhteinen kampus, jossa opiskelijalle mahdollistuu lukio-opintojen, ammatillisten opintojen sekä korkeakouluopintojen yhdistäminen.

Selonteossa tuodaan esiin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden perustaitojen vahvistamisen ja kielitaidon kehittymisen tukeminen vain ammatillisessa koulutuksessa. Myös lukiokoulutuksessa tarvitaan näitä toimenpiteitä, sillä Helsingissä on lukioita, joiden opiskelijoista 30 % puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia.

Selonteossa tavoitellaan, että vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon vuonna 2030. Toimenpiteeksi esitetään ulkomaalaisten opiskelijoiden osuuden kasvattamista korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoista 15 prosenttiin. Selonteosta ei selviä, tarkoitetaanko ulkomaalaisilla nimenomaisesti korkeakoulututkinnon suorittamiseksi maahan muuttavia ulkomaalaisia vai alueiden muuta ulkomaalaistaustaista väestöä vai sekä että. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää joka tapauksessa nykyistä vahvempaa yhteistyötä kaikilta eri koulutustoimijoilta. Ulkomaalaisten/ulkomaalaistaustaisten saaminen korkeakoulutukseen on tärkeää etenkin Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla, koska puolet ulkomaalaistaustaisesta väestöstä asuu pääkaupunkiseudulla. Esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi panostukset pääkaupunkiseudulle ovatkin välttämättömiä.

Selonteossa tuodaan esiin, että koulutuksen toteuttamisen seuranta lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa vahvistetaan. Selonteossa jää kuitenkin avoimeksi, mitä seurannan toteuttaminen käytännössä tarkoittaisi. Tavoitellaanko laajempaa raportointivelvollisuutta vai esimerkiksi sähköisiä valtakunnallisia järjestelmiä, joiden avulla opiskelijat ja oppilaitosten henkilökunta voisivat paremmin seurata opiskelijoiden opintojen etenemistä ja annettua tukea. Jos seurannalla tarkoitetaan ammatilliseen koulutukseen esitettyä ajatusta tietystä lähiopetuksen määrästä/ osaamispisteistä, tämä olisi selkeästi ristiriidassa osaamisperusteisuuden kanssa ja toisi keskiöön aikaan sidotun opetuksen.

Selonteossa todetaan, että ammatillisen koulutuksen henkilökohtaistamista kehitetään jatkossa huomioiden ammatillisen koulutuksen luonteeseen soveltuva positiivisen diskriminaation malli. Epäselväksi jää, mihin muuhun kuin rahoitusmekanismiin (nykyistä suurempaan perusrahoituksen korotukseen erityistä tukea saavista opiskelijoista) tässä viitataan.

Selonteossa esitetään, että lukiokoulutuksen rakenteita ja sisältöjä kehitetään huomioiden ihmisten ja yhteiskunnan sivistystarpeet. Hyvinvoinnin ja opintoihin sitoutumisen kannalta on oleellista, että opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa omiin opintoihinsa ja valita nykyistä suurempi osa opinnoistaan omien tavoitteidensa mukaisesti. Opintojen valinnan mahdollisuuksiin liittyy erityisen koulutustehtävän lukiot ja niiden merkittävä rooli kansallisesti laadukkaana opetuksen kehittämisessä. Selonteossa olisikin huomioitava erityisen koulutustehtävän lukioiden merkitys koulutusjärjestelmässä ja niiden rahoituksen varmistaminen riittävälle tasolle. Selonteossa ei myöskään huomioida hyvin edistyvien opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen tukemista esimerkiksi mahdollisuutena edetä opinnoissa nopeasti. Suomalaisen yhteiskunnan ja kilpailukyvyyn kannalta on keskeistä, että kaikki oppijat voivat edetä opinnoissaan tavoitteidensa mukaisesti ja saavuttaa oman potentiaalinsa.

Selonteossa ei mainita ylioppilastutkinnon kehittämisen tarvetta suhteessa toimintaympäristön muutoksiin. Ylioppilastutkinnon kansainvälisesti arvostettu asema on tärkeä, jotta yo-tutkinnon suorittajat voivat hyödyntää tutkintotodistusta myös kansainvälisissä korkeakouluhauissa. Lisäksi opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus suorittaa englanninkielinen ylioppilastutkinto. Englanninkielisten opiskelumahdollisuuksien lisääminen Suomessa tukee nuorten kansainvälistymismahdollisuuksia ja edistää kansainvälisten osaajien hakeutumista Suomeen. Ylioppilastutkinnon kirjoitettavia aineita tulisi tarkastella muun muassa vieraiden kielten näkökulmasta ja mahdollistaa esimerkiksi kiinan kielen kirjoittaminen.

Selonteossa tuodaan hyvin esiin lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja työelämän kumppanuuden syventäminen koulutuksen osuvuuden ja laadun parantamiseksi. Yhteistyö edistää merkittävästi opiskelijoiden näköaloja, työelämävalmiuksia, urasuunnittelutaitoja sekä sitoutumista opintoihin. Työelämäyhteistyö selventää opintojen merkitystä ja sujuvoittaa korkea-asteelle siirtymistä. Tulevaisuuden työelämässä suuri osa ihmisistä työskentelee yrittäjinä ja yrittäjään rinnastettavissa olevissa työsuhteissa. Selonteon työelämän muutoksiin varautumisen toimenpiteissä ei tätä huomioida eikä toimenpiteissä huomioida yrittäjyysvalmiuksien lisäämistä.

3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Selonteossa todetaan, että tutkittavaa tietoa hyödynnetään tehokkaasti eri sektoreilla. Tärkeää on huomioida oppimisen ja hyvinvoinnin näkökulmat sekä tulosten käytettävyys opetustointa kehitettäessä

3.5 Vapaa sivistystyö

Selonteossa todetaan, että vapaa sivistystyö lisää ihmisten osaamista ja hyvinvointia ja tukee yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat merkittäviä toimijoita maahanmuuttajien kouluttajina.

Vapaan sivistystyön rahoituksen tulee pysyä ennakoitavana, kuten selonteossa todetaan, mutta siinä tulee huomioida kasvukeskusten lisääntyvät sivistystarpeet ja vapaan sivistystyön rooli maahanmuuttajataustaisen väestön koulutuksessa. Jos rahoitus ei ota riittävästi huomioon demografisia muutoksia, se johtaa suurten kaupunkien rahoituksen suhteellisen osuuden pienenemiseen. Selonteossa tuodaan hyvin esiin se, että vapaan sivistystyön toteuttama aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus on alirahoitettua. Tällä hetkellä siihen tarkoitettu korotettu valtionosuus kattaa vain pienen osan koulutustarpeesta.

Rahoitus ei kata lainkaan maahanmuuttajia, joiden kotoutumisaika on jo päättynyt, vaikka vapaan sivistystyön koulutus sopisi hyvin pitkään Suomessa oleskelleille, mutta vailla luku- ja kirjoitustaitoa jääneille henkilöille. Tähän kohderyhmään kuuluvat erityisesti kotiäidit. Vapaan sivistystyön opiskelijoille pitäisi myös tarjota moniammatillista tukea ja opinto-ohjausta. Tarve lisääntyy maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrän kasvaessa.

Selonteossa tuodaan esiin vapaan sivistystyön laaja-alainen hyvinvointivaikutus. On tärkeää, että vapaa sivistystyö tunnustetaan jatkossakin oleelliseksi osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää ja samanlaisiksi koko kansan sivistyslaitokseksi kuin kirjastot.

3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Aikuisväestön osaamisen kehittäminen jää selonteossa vajavaiseksi, vaikka se toisen asteen tehtäväksi tunnustetaan. Puute on sikäli risti-riitainen, että monet selonteossa esitetyistä toimenpiteistä kohdistuvat ammatilliseen koulutukseen, jossa valtaosa opiskelijoista on katsottavissa aikuisopiskelijoiksi.

Jatkovaa oppimista ei voida nähdä ainoastaan lyhytkestoisena osaa- mista täydentävänä kouluttautumisena. Työelämän muutoksen myötä kyseessä on usein kokonaan uuden ammatin hankkiminen, joka ei aina onnistu nopeasti. Täydennyskoulutuksen lisäksi selonteossa tulisi huomioida uudelleen koulutuksen tarve.

Muunto- ja pätevyitysmiskoulutusta tulee kehittää joustavammaksi. Tarvitaan uralla kehittymiseen ja uraohjaukseen hallintorajat ylittäviä yhteisiä toimenpiteitä osana kestävästä työllisyydestä ja hyvinvointia.

3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Selonteossa yhtenä toimenpiteenä esitetään opettajakelpoisuuksien sääntelyä ja uudistamista. Tämä on kannatettava toimenpide. Kelpoi- suutta tulee tarkastella uusien osaamistarpeiden näkökulmasta. Tämä tulisi yhdistää peruskoulussa opettavien oppiaineiden määrän vähen- tämiseen ja laaja-alaisempien kokonaisuuksien toteuttamiseen.

Selonteossa ehdotetaan perustettavaksi kasvatus- ja opetusalan koulu- tusten kehittämisfoorumi. Ehdotus on kannatettava. Foorumin jäsenenä tulisi olla myös suurimmat varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen järjestäjät.

Selonteon tekstissä korostetaan, että muuttuva toimintaympäristö edel- lyttää työikäisen aikuisväestön jatkuvaa osaamisen kehittämistä, mutta siitä puuttuu näkökulma työnantajien henkilöstölleen tarjoamaan täy- dennyskoulutukseen. Helsingin kaupunki panostaa vahvasti opetus- ja kasvatusalan henkilöstön täydennyskoulutuksiin.

Osaamisen kehittämisen lisävoimavaroja (esim. kehittämishankerahoi- tus) tulee osoittaa myös varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen järjestäjille.

3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Selonteossa todetaan hyvin, että taide- ja kulttuurikasvatus, taide- ja taitoaineiden opetus ja taiteen perusopetus tuottavat taitoja, jotka ovat tärkeitä myös tieto- ja osaamisyhteiskunnassa. Selonteossa voisikin asettaa tavoitteeksi lasten ja nuorten tulevaisuustaitojen yhdenvertai- sen kehittämisen taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmiä hyödyn-

täen. Tämä edellyttäisi opettajien täydennyskoulutusta, taiteen ja kulttuurin osaamisen hyödyntämistä sekä kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertaisen oikeuden takaamista taiteeseen ja kulttuuriin.

Selonteosta puuttuu toimenpiteiden kuvaus harrastamisen ja vapaa-ajan toiminnan kehittamisestä. Helsingin kaupungin toteuttaman Mukana-ohjelman havaintojen mukaan taiteen ja kulttuuritoiminnan sekä vapaa-ajan vaikutukset hyvinvointiin ja osallisuuteen ovat merkittävät ja niitä tulee vahvistaa. Vaikutuksia ovat lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentyminen, ylisukupolvisen syrjäytymiskiirteen katkaiseminen, kiusaamisen ehkäiseminen sekä yleisen hyvinvoinnin lisääntyminen.

Selonteossa ei ole huomioitu liikkumisen ja liikunnan merkitystä. Liikunta ja liikkuminen ovat osa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tutkimusten mukaan lapset ja nuoret liikkuvat liian vähän. Kasvatuksen ja koulutuksen keskeinen tehtävä on edistää liikuntaa ja liikkumista lasten ja nuorten arjessa, koulussa ja vapaa-ajalla.

3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

Selonteossa nostetaan erikseen esille ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet, mikä on ruotsinkielisten palveluiden turvaamiseksi ja kielellisten oikeuksien toteutumiseksi tärkeää. Ruotsinkielistä koulutusta kehitetään yhtä aikaa suomenkielisen kanssa.

Ruotsinkielisen koulutuksen tasa-arvo perustuu pätevään henkilöstöön. Ruotsinkielisen henkilöstön saatavuuden ja riittävyuden turvaaminen pääkaupunkiseudulla on koulutuksen laadun kannalta olennaista. Pääkaupunkiseutu eroaa palvelujen ja koulutuksen näkökulmasta huomattavasti muun maan tilanteesta verrattuna myös muihin ruotsinkielisiin kuntiin. Ruotsinkielistä koulutusta tulee tarjota enenevässä määrin pääkaupunkiseudulla. Muuttuvassa yhteiskunnassa henkilöstön pätevyystyövään tähtäävien koulutusten ja täydennyskoulutusten tulisi olla joustavaa ja ennakoitua, jotta palvelut vastaavat tarvetta. Koulutuksia tulisi tarjota muuntokoulutuksina ja monimuoto-opiskeluna.

Kotoutuminen ruotsinkielisissä palveluissa tulisi mahdollistaa entistä paremmin. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret, jotka hakeutuvat ruotsinkielisiin palveluihin, ovat monesti asuneet aikaisemmin toisessa Pohjoismaassa tai ruotsinkielisellä paikkakunnalla Pohjanmaalla. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on keskeistä, jotta palveluja voidaan tarjota. Yhteistyöllä turvataan maahanmuuttajataustaisille oppijoille eheä opinpolku ja heidän tarvitsemansa tuki.

Ajantasaiset oppimateriaalit myös ruotsinkielellä tukevat opetuksen laatua. Oppijoiden ja henkilökunnan käytössä olevissa digitaalisissa työka-

luissa tulee varmistaa, että saatavilla on myös toimivia ruotsinkielisiä versioita.

3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Selonteon toimenpiteet ovat kannatettavia, mutta todennäköisesti riittämättömiä eurooppalaisittainkin huomattavan suurten oppimiseröjen tasaamiseksi. Vieraskielisten oppilaiden osaaminen matematiikassa, lukutaidossa ja luonnontieteissä on selvästi heikompaa kuin kotimaankielisten osaaminen. Ero vastaa ulkomailla syntyneiden ensimmäisen sukupolven ulkomaalaistaustaisten nuorten kohdalla peruskoulun loppussa keskimäärin kahden vuoden opintoja.

Tarkennettujen toimenpiteiden ohella konkreettisen tavoitetason asettaminen oppimistulosten parantamiselle ja koulupudokkuuden vähentämiseksi tukisi selonteossa mainitun tahtotilan toteutumista. Tämä edellyttäisi kansallisen tason mittarin luomista maahanmuuttajataustaisten oppimistulosten kehittymiseen sekä kehittymisen seurantaan pidemmällä aikavälillä. Tällä hetkellä ulkomaalaistaustaisten oppimistuloksia ei seurata kansallisesti systemaattisesti tai pidemmällä aikavälillä, jolloin ei voida myöskään arvioida miten oppimistulokset kehittyvät. Mikäli tavoite asetetaan, tulee sen toteutumista kyetä mittaamaan.

Selontekoon tulisi kirjata vahvemmin tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka tähtäävät oppijoiden kotoutumisen tukemiseen. Näitä ovat muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen palveluihin hakeutumisen sujuvoittamiseen tähtäävät toiminnot ja neuvontapalveluiden monipuolisuus sekä toimenpiteet, jotka tähtäävät ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten määrän lisäämiseen sekä uralla etenemiseen kasvatuksen ja koulutuksen kentällä. Ammatissa tarvittavaa työkielen koulutusta tulisi tarjota osana henkilöstökoulutuksia valtakunnallisen rahoituksen turvin. Perusopetuksen päättövaiheessa maahan tulleiden opiskelijoiden ohjausta tulee kehittää.

Monet monikielisiä oppijoita koskevat erityiskysymykset ovat keskeisiä myös oppimisen tuen toteuttamisessa. Näitä kysymyksiä ovat monikielisten oppijoiden ja huoltajien tuen tarpeiden tunnistaminen, oppimisvaikeuksien erottaminen kielen oppimiseen liittyvistä prosesseista sekä kieli- ja kulttuuritietoisien toimintakulttuurin ja antirasistisen työotteen toteuttaminen. Koska koulukielen taito on oppimisen keskeisin väline, tulee sen kehittymisen tukemiseen ja seurantaan kiinnittää erityistä huomiota myös valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirryttäessä. Nykyinen valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen rahoitusjärjestelmä ei painota tätä siirtymäkohtaa riittävästi. Myös perusopetuksen loppuvaiheessa maahan tulleiden oppijoiden tukemiseen kaivattaisiin jatkuva valmistavan opetuksen jälkeen. Omalla äidinkielellä annettu oppi-

misen tuki on tärkeä säilyttää rahoituksen perusteissa. Rahoitusjärjestelmää tuleekin edelleen kehittää valmistavan opetuksen jälkeisessä opiskelussa.

4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät

Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät on tunnistettu selonteossa hyvin. Tilannekuvan ja muutostekijöiden analyysi ei kuitenkaan näy riittävästi selonteon tavoitteissa ja toimenpiteissä, kuten edellä on kuvattu esimerkiksi kasvukeskusten ja erityisesti Helsingin seudun erityispiirteiden huomioimisen osalta. Väestönmuutoksen lisäksi tulisi myös tunnistaa kuntien erilaistumiskehitys laaja-alaisemmin.

Koulutuspoliittisesti olisi tärkeää priorisoida ja valita keskeiset kehittämisen kohteet, jotta kunnat voisivat suunnitelmallisesti kohdentaa hankerahoituksella toteutettavan toiminnan osaksi pitkäjänteistä kehittämistä ja strategiaa.

Käsittely

19.01.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Poistetaan lausuntoehdotuksesta kohdista (32) ja (54) osuudet

"Tällä hetkellä perusopetuksessa on 20 oppiainetta sekä lisäksi valinnaisia oppiaineita. Tämä pirstaloi helposti oppimisen kokonaisuudet. Selonteossa voisi rohkeasti linjata uudistusta tuntijaon perustaksi, jotta opetus vastaisi tulevaisuudessa laaja-alaista, tieteenalat (oppiainerajat) ylittävää osaamista, tietoja ja taitoja."

ja

"Tämä tulisi yhdistää peruskoulussa opetettavien oppiaineiden määrän vähentämiseen ja laaja-alaisempien kokonaisuuksien toteuttamiseen."

Kannattaja: Petra Malin

Vastaehdotus:

Ted Apter: Korvataan kohta (14) seuraavalla tekstillä eli lisätään keskellä oleva virke alkaen sanoilla: Siksi on erityisen tärkeää, ..."

**

"Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden suhteen Helsingin ja pääkaupunkiseudun haasteet ovat omaa luokkaansa. Esimerkiksi vuoteen 2030 mennessä pääkaupunkiseudulle tarvitaan 5000 uutta korkeakou-

25.01.2021

lutettua varhaiskasvatuksen työntekijää, jotta varhaiskasvatusta voidaan tarjota riittävästi ja varhaiskasvatustilain mukaisesti. Siksi on erityisen tärkeää, että valtio, opetus- ja kulttuuriministeriö ja pääkaupunkiseudun korkeakoulut sekä kaupungit lisäävät yhdessä aloituspaikkoja, täydennyskoulutusmahdollisuuksia sekä muutoin laajalti toimenpiteitä, joilla saadaan riittävä suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatuksen henkilöstö pääkaupunkiseudun päiväkoteihin. Työvoimapulaa pääkaupunkiseudulla on myös mm. rakennus- ja tekniikan alan tehtävissä aina asiantuntijoista työntekijöihin, laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, ohjelmisto- ja sovellussuunnittelussa, erityisopetuksessa, kuljetusalalla sekä lisäksi useissa palvelualan tehtävissä, kuten siivous- ja keittiöalan töissä."

Kannattaja: Matias Pajula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ted Aprtin vastaehdotuksen yksimielisesti.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan lausuntoehdotuksesta kohdista (32) ja (54) osuudet "Tällä hetkellä perusopetuksessa on 20 oppiainetta sekä lisäksi valinnaisia oppiaineita. Tämä pirstaloi helposti oppimisen kokonaisuudet. Selonteossa voisi rohkeasti linjata uudistusta tuntijaon perustaksi, jotta opetus vastaisi tulevaisuudessa laaja-alaista, tieteenalat (oppiainerajat) ylittävää osaamista, tietoja ja taitoja." ja "Tämä tulisi yhdistää peruskoulussa opettavien oppiaineiden määrän vähentämiseen ja laaja-alaisempien kokonaisuuksien toteuttamiseen."

Jaa-äännet: 10

Ted Apter, Martina Harms-Aalto, Ville Jalovaara, Emma Kari, Pia Kopra, Dani Niskanen, Hannu Oskala, Matias Pajula, Pia Pakarinen, Seppo Siika-aho

Ei-äännet: 2

Vesa Korkkula, Petra Malin

Tyhjä: 1

Abdirahim Husu Hussein

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hylkäsi Vesa Korkkulan vastaehdotuksen äänin 10-2. Tyhjää äänesti 1.

25.01.2021

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Anna Lyra-Katz, johtava erityissuunnittelija, puhelin: 310 86706
anna.lyra-katz(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 71

Kaupunginvaltuuston 20.1.2021 tekemien päätösten täytäntöönpano

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että kaupunginvaltuuston 20.1.2021 tekemät päätökset saadaan pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen mahdollisista valituksista huolimatta panna täytäntöön seuraavasti:

1 §, Nimenhuuto, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Ei toimenpidettä.

2 §, Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Ei toimenpidettä.

3 §, Kyselytunti

Ei toimenpidettä.

4 §, Kasvatus- ja koulutuslautakunnan varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kasvatus- ja koulutuslautakunnalle sekä Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

5 §, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisosaaston varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisosaostolle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

6 §, Kaupunkiympäristölautakunnan varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

7 §, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille ja Helsingin käräjäoikeudelle.

8 §, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille ja Helsingin käräjäoikeudelle.

9 §, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote nimetyille ja Helsingin käräjäoikeudelle.

10 §, Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman hyväksyminen

Toivomusponnet kaupunginkansliaan valmisteltavaksi

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helkalle, Helsingin seudun kauppakamarille, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä/Vesihuollolle, Helsingin Yrittäjät ry:lle, Liikenneliikelaitokselle, Linja-autoliitolle, Pro Haaga ry - Pro Haga rf:lle, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä väylävirastolle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle, Liikenneliikelaitoksen johtokunnalle sekä kaupunkiympäristön toimiala/Likelle.

11 §, Kiinteistökaupan esisopimuksen tekeminen ja alueen myyminen (Laajasalo, Kruunuvuorenranta, asuin- ja liiketilojen kortteli 49331)

Kaupunginhallitus oikeuttaa tonttipäällikön tai tämän valtuuttaman allekirjoittamaan kiinteistökaupan esisopimuksen ja sen perusteella tehtävät kauppakirjat sekä tekemään kiinteistökaupan esisopimukseen ja kauppakirjoihin tarvittaessa vähäisiä muutoksia.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote hakumenettelyyn osallistuneille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakuntalle ja tonttipäällikölle.

12 §, Vuokrausperiaatteiden määrittäminen sekä kiinteistökaupan esisopimuksen tekeminen ja toteutus sopimuksen hyväksyminen (Sörnäinen, Kalasatama, Nihti, tontit 10668/1–4)

Kaupunginhallitus oikeuttaa tonttipäällikön tai tämän valtuuttaman

- allekirjoittamaan toteutus sopimuksen sekä tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä muutoksia
- allekirjoittamaan kiinteistökaupan esisopimuksen ja sen perusteella tehtävät kauppakirjat sekä tekemään kiinteistökaupan esisopimukseen ja kauppakirjoihin tarvittaessa vähäisiä muutoksia.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote kilpailuun osallistuneille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle ja tonttipäällikölle.

13 §, Agricolankatu 1:n asemakaavan muuttaminen (nro 12626)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, kaavamuutoksen hakijalle, hyväksymispäätöksestä tiedon pyytäneelle, Helen Oy:lle, Helen Sähköverkko Oy:lle sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle, asemakaavoitukselle, kaupunginmuseolle sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

14 §, Pelimannintien ympäristön asemakaavan muuttaminen (nro 12625)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle, Helen Oy:lle sekä Helen Sähköverkko Oy:lle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle, asemakaavoitukselle, kaupunginmuseolle sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

15 §, Kokouksessa jätetyt aloitteet

Aloitteet 16 - 23 kaupunginkansliaan valmisteltavaksi.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

25.01.2021

Asia/18

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

§ 72

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 3

kaupunginhallituksen jaostot

- konsernijaosto 18.1.2021
- elinkeinojaosto

tarkastuslautakunta yleishallinnon osalta 19.1.2021

lautakunnat ja niiden jaostot

kasvatus- ja koulutuslautakunta 19.1.2021

- suomenkielinen jaosto

- ruotsinkielinen jaosto

kaupunkiympäristölaikunta 19.1.2021

- ympäristö- ja lupajaosto 21.1.2021

- rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

pelastuslautakunta

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 19.1.2021

- kulttuuri- ja kirjastojaosto

- liikuntajaosto

- nuorisajaosto

sosiaali- ja terveyslautakunta 19.1.2021

- sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto

johtokunnat

- palvelukeskusliikelaitos

- taloushallintopalveluliikelaitos

- työterveysliikelaitos

- rakentamispalveluliikelaitos

- liikenneliikelaitos

keskusvaalilautakunta yleishallinnon osalta

pormestari

apulaispormestarit

25.01.2021

- kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
- kaupunkiympäristön toimiala
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
- sosiaali- ja terveystoimiala

kaupunginkanslian viranhaltijat

henkilöstökassatoimikunta

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

25.01.2021

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 69, 70, 71 ja 72 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

2

OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Pöytäkirjan 64 ja 65 §:t.

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmen päivän kuluttua viestin lähettämisestä.

25.01.2021

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupunginhallitus.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

25.01.2021

Kaupunginhallitus

Jan Vapaavuori
puheenjohtaja

Asta Vennelä
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Wille Rydman

Mika Raatikainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 02.02.2021.